

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM ORTAKLIKLARDA İMTİYAZLI PAYLAR

TEZİ YAZAN
Murat BESEN

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Selen YILMAZ
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Nedim MERİÇ (Akdeniz Üniversitesi)
Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Elvin Kerime SİLAHTAROĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / OCAK 2018

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

20153026 numaralı öğrencimiz olan MURAT BESEN tarafından hazırlanan “ANONİM ORTAKLIKLARDA İMTİYAZLI PAYLAR” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından OY BİRLİĞİ ile ÖZEL HUKUK Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

.....
Üniv. İçi - Tez Danışmanı - Jüri Başkanı: Yrd. Doç. Dr. Selen YILMAZ

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. İçi - Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Elvin Kerime SİLAHTAROĞLU

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

Üniv. Dışı - Jüri Üyesi: Doç. Dr. Nedim MERİÇ
(Akdeniz Üniversitesi)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylıyorum.

(Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.)

11 / 01 / 2018

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

11/ 01/ 2018

Murat BESEN

ÖZET

ANONİM ORTAKLIKLARDA İMTİYAZLI PAYLAR

Murat BESEN

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Selen YILMAZ

Ocak 2018, 111 Sayfa

Çalışma konumuzu “Anonim Ortaklıkta İmtiyazlı Paylar” oluşturmaktadır. Türk Ticaret Kanununda imtiyazlı paylar 478. maddede düzenlenmiştir.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; imtiyazlı payların daha iyi anlaşılması açısından, anonim ortaklıklarda payın tanımı yapılmış ve özellikleri anlatılmıştır. Akabinde imtiyazlı pay kavramı, imtiyazlı payların bazı kavramlar karşısındaki durumu ve imtiyazlı payların tanınmasında kullanılan ilkelerle ilgili örnekler ve Yargıtay kararları ışığında detaylı olarak bilgi verilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde; imtiyazlı payların çeşitleri üzerinde ayrıntılı olarak durulmuş ve Türk Ticaret Kanununda ne şekilde düzenlendikleri anlatılmıştır.

“Anonim Ortaklıklarda İmtiyazların Korunması ve İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu” başlıklı çalışmamızın son bölümünde ise; imtiyazlı pay sahiplerinin, genel kurul kararları ile haklarının ihlal edilmesi durumunda, nasıl ve hangi şekilde koruma altına alındıklarının üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ortaklık, Pay, İmtiyaz, İmtiyazlı Pay, İmtiyazlı Pay Sahipleri, İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu

ABSTRACT

PRIVILEGED SHARES IN JOINT STOCK COMPANIES

Murat BESEN

Master’s Thesis, Department of Private Law

Thesis Supervisor: Assist. Prof. Dr. Selen YILMAZ

January 2018, 111 Page

The subject of this study is “Privileged shares in Joint Stock Companies”. Privileged shares are regulated under article 478 of Turkish Commercial Code.

This study consists of three sections. In the first section, to clarify the meaning of privileged shares, the definition and characteristics of share is described. Subsequently, the terminology of privileged shares, the status of privileged shares in comparison to similar terms and the examples regarding the principles used to identify the privileged shares in light of Supreme Court decision are set forth in detail.

In the second section of the study, the types of privileged shares and how the provisions regarding privileged shares are organized under Turkish Commercial Code is examined.

Under the title of “Protection of Privileges in Joint Stock Companies and Special Privileged Shareholders Meeting” in the last section, how the privileged shareholders are put under protection in cases when their rights are violated by the general assembly resolution is emphasized.

Keywords: Company, Share, Privilege, Privileged Share, Privileged Shareholder, Special Privileged Shareholders Meeting

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No:
KAPAK	i
ONAY	ii
ETİK BEYANI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x
EKLER LİSTESİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKLARDA PAY VE İMTİYAZLI PAY KAVRAMI

1.1. Anonim Ortaklıklarda Pay	3
1.1.1. Kavram.....	3
1.1.2. Anonim Ortaklıklarda İfade Ettiği Anlamlar Bakımından Pay	3
1.1.2.1. Sermayenin Bir Parçası Olarak Pay.....	4
1.1.2.2. Pay Sahipliği Mevkii Olarak Pay.....	5
1.1.2.3. Hakların ve Borçların Kaynağı Olarak Pay	6
1.1.2.4. Pay Senedi Anlamında Pay	7
1.2. Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar	10
1.2.1. İmtiyazlı Pay Kavramı ve Tanımı.....	10
1.2.1.1. Kavram.....	10
1.2.1.2. Tanım	12
1.2.2. İmtiyazlı Payların Bazı Kavramlar Karşısındaki Durumu.....	12
1.2.2.1. İmtiyazlı Paylar ve Müktesep Hak Kavramı.....	13
1.2.2.2. İmtiyazlı Paylar ve Eşit İşlem İlkesi	15
1.2.3. İmtiyazlı Payların Tanınmasında Kullanılan İlkeler.....	17
1.2.3.1. İmtiyazların Esas Sözleşmede Öngörülmesi.....	17
1.2.3.2. İmtiyazların Konu ve Kapsamlarının Esas Sözleşmede Açıkça Öngörülmesi (Belirlilik İlkesi)	17

1.2.3.3. Paya Kanununun Öngördüğü Haklardan Daha Üstün Bir Hak Tanınması	19
1.2.3.4. İmtiyazın Konusunun Kanundan Kaynaklanan Bir Pay Sahipliği Hakkına veya Esas Sözleşmeden Doğan Bir Pay Sahipliği Hakkına İlişkin Olması.....	20
1.2.3.5. Kural Olarak İmtiyazların Paylara Tanınması.....	21
1.2.3.6. İmtiyazların Paylara Tanınmasının İstisnası: Grup İmtiyazı	22
1.2.3.6.1. Genel Olarak	22
1.2.3.6.2. Grup İmtiyazının Kapsamı.....	24
1.2.3.6.3. Grup İmtiyazı Tanınacak Kişiler	25
1.2.3.7. Kamu Aleyhine İmtiyaz Tesis Edilememesi	27

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKLARDA İMTİYAZLI PAY ÇEŞİTLERİ

2.1. Genel Olarak İmtiyazlı Pay Çeşitleri	29
2.2. Kâr Payında İmtiyaz	29
2.2.1. Anonim Ortaklıklarda Kâr Payı.....	29
2.2.2. Genel Olarak Kâr Payında İmtiyaz	32
2.2.3. Kâr Payında İmtiyaz Tanıma Yöntemleri.....	32
2.2.3.1. Kardan Öncelikli Yararlanma Yöntemiyle Kâr Payında İmtiyaz.....	33
2.2.3.2. Kardan Büyük Oranda Yararlanma Yöntemiyle Kâr Payında İmtiyaz.....	34
2.2.3.3. Kârdan Birikir(Kümülatif) Şekilde Yararlanma Yöntemiyle Kâr Payında İmtiyaz.....	34
2.3. Tasfiye Payında İmtiyaz	36
2.3.1. Anonim Ortaklıklarda Tasfiye Payı.....	36
2.3.2. Genel Olarak Tasfiye Payında İmtiyaz	38
2.3.3. Tasfiye Payında İmtiyaz Tanıma Yöntemleri.....	38
2.4. Rüçhan Hakkında İmtiyaz	39
2.4.1. Anonim Ortaklıklarda Rüçhan Hakkı	39
2.4.2. Genel Olarak Rüçhan Hakkında İmtiyaz	42
2.4.3. Rüçhan Hakkında İmtiyaz Tanıma Yöntemleri	43
2.5. Oy Hakkında İmtiyaz.....	44

2.5.1. Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkı	44
2.5.2. Genel Olarak Oy Hakkında İmtiyaz	47
2.5.3. Oyda İmtiyaz Tanıma Yöntemleri	48
2.5.4. Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı.....	51
2.5.5. Oy Hakkında İmtiyazın Etkisiz Olduğu Haller.....	52
2.6. Kanunda Sayılmayan İmtiyazlı Pay Çeşitleri	53
2.6.1. Genel Olarak	53
2.6.2. Ortaklık İmkânlarından Yararlanma Hakkında İmtiyaz	53
2.6.3. Sermaye İçin Faiz Talep Edebilme Hakkında İmtiyaz	54
2.6.4. İntifa Senedi Hakkında İmtiyaz	54

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İMTİYAZLI PAY SAHİPLERİ ÖZEL KURULU, TOPLANMASI VE KARAR ALMASI

3.1. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Kavramı.....	55
3.2. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Üyeleri.....	57
3.3. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Toplanmasını Gerektiren Haller.....	60
3.3.1. Genel Kurulun Esas Sözleşmenin Değiştirilmesine İlişkin Kararları.....	60
3.3.1.1. Esas Sermaye Artırımı	61
3.3.1.2. Esas Sermayenin Azaltılması.....	62
3.3.1.3. İmtiyazların Kaldırılması veya Sınırlandırılması	63
3.3.1.4. Yeni İmtiyazlı Paylar Çıkarılması	64
3.3.1.5. Anonim Ortaklığın Süresinin Uzatılması	64
3.3.1.6. Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme.....	65
3.3.2. Kayıtlı Sermaye Sistemine Geçiş ve Kayıtlı Sermaye Tavanının Artırılması Kararı	67
3.3.3. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Sermaye Artırmasına İlişkin Kararı	69
3.3.4. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Haklarının İhlal Edilmiş Olması.....	71
3.4. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurul Kararına Gerek Olmayan Haller	72
3.4.1. Zorunlu Esas Sözleşme Değişiklikleri.....	72
3.4.2. İlgili Kararın Genel Kurulda İmtiyazlı Pay Sahipleri Tarafından Onaylanmış Olması	72

3.4.3. İmtiyazlı Payların Tamamının Bir Kişiyeye Ait Olması.....	74
3.5. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Toplantıya Çağırılması.....	74
3.5.1. Çağrı Yapmaya Yetkili Kişiler	74
3.5.1.1. Yönetim Kurulu	75
3.5.1.2. İmtiyazlı Pay Sahipleri.....	76
3.5.2. Çağrının Şekli	77
3.5.3. İmtiyazlı Pay Sahiplerini Özel Kurulunun Toplanması ve Karar Alması	77
3.6. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü.....	79
3.6.1. Yokluk	79
3.6.2. Butlan.....	80
3.6.3. İptal Edilebilirlik.....	81
SONUÇ	83
KAYNAKÇA	86
EKLER	99
EK-1: Etik Kurulu Onay Belgesi	99

KISALTMALAR

b.	: Bent
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bk.	: Bakınız
C.	: Cilt
E.	: Esas
eTK	: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
f.	: Fıkra
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK.	: 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İPSGK	: İmtiyazlı Pay Sahipleri Genel Kurulu
İPSÖK	: İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
m.	: Madde
R.G	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SPK	: 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
ss.	: Sayfa Aralığı
T.	: Tarih
TBBD	: Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK.	: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK.	: 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu
TD.	: Ticaret Dairesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TİTRK	: 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu
TMK.	: 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve devamı

Yür. K : 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun
Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik
Yapılmasına Dair Kanunun

EKLER LİSTESİ

Sayfa No:

EK-1: Etik Kurulu Onay Belgesi..... 99

GİRİŞ

Anonim ortaklıklar; ekonomik ve sosyal hayatı etkileyen, ülke ekonomisinde önemli bir role sahip olan sermaye şirketleridir. Anonim ortaklıkların birer sermaye şirketi olmaları, şirkette kişilerin değil, sermaye unsurunun ön planda olduğunu gösterir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu(TTK)¹ anonim ortaklıkları 329. maddede “*sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket*” olarak tanımlamıştır.

Anonim ortaklıklar ülke ekonomisinde, çok önemli işlemlere sahiptirler. Bu işlevlerin en önemlilerinden birisi, anonim ortaklıkların tek başlarına herhangi bir etkileri bulunmayan dağınık durumdaki küçük sermayeleri bir araya getirerek, büyük sermayeler oluşturup, ülke ekonomisinin hizmetine sunmalarıdır. Anonim ortaklıklar, küçük sermaye sahiplerinin profesyonel yöneticiler aracılığıyla büyük tasarruflarda bulunmalarına olanak sağlarlar. Böylece ellerindeki sermayeleri verimli olarak kullanamayacak durumdaki küçük sermaye sahiplerinin gelir elde etmelerini sağlarlar.

Anonim ortaklıkların gücü, ortaklığın sahip olduğu sermaye miktarı ile doğru orantılıdır. Şöyle ki; ortaklığın sermayesi ne kadar fazla ise, gücü de o kadar fazladır. Anonim ortaklıklarda ihtiyaç duyulan sermaye yeni yatırımcıların ortaklığa çekilmesi suretiyle karşılanmaktadır. Hal böyle olunca yatırımcıların pay sahibi olmaya nasıl ikna edileceği hususu da önem arz etmektedir.

İşte imtiyazlı payların ortaya çıkışının altında, yatırımcıların ortaklığa çekilerek yeni kaynaklar elde etme düşüncesi yatmaktadır. Çünkü bazı payların adı paylara nazaran, kâr payı, oy hakkı, rüçhan hakkı veya tasfiye payı gibi hususlarda üstünlük sağlaması; yeni yatırımcıların ortaklığa çekilerek yatırım yapmaları açısından önemli bir rol oynamaktadır.

İmtiyazlı paylar hukuk sistemimize 865 sayılı Ticaret Kanunu² ile girmiştir. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununda(eTK)³ ise imtiyazlı paylar genel hatlarıyla düzenlenmiştir. Yürürlükte bulunan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunumuzda imtiyazlı paylar kaldırılmak istenmiş ancak kanun koyucu 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanununun yarım yüzyılı aşan uygulamalarının somutlaştırdığı katkıları göz önünde bulundurarak ve imtiyazlı payların hukuk sistemimizden tamamen kaldırılmasının doğurabileceği

¹ R.G, T. 14. 02. 2011, S. 27846.

² R.G, T. 26.06.1926, S. 406.

³ R.G, T. 09. 07. 1956, S. 9353.

boşluğun yol açacağı sakıncaları gözeterek, çeşitli ülkelerin imtiyazlı paylar hakkındaki düzenlemeleri değerlendirmiş ve TTK m. 478’ de imtiyazlı payları yeniden düzenlenmiştir.

İmtiyazlı paylar, esas sözleşmede belirtilmek suretiyle kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi konularda, adi paylara nazaran üstünlük sağlayan paylardır. İmtiyazlı paylar adi paylara nazaran sağladıkları üstünlüklerle, anonim ortaklıklardaki mutlak eşitliğin bir istisnasını teşkil etmektedirler.

Anonim ortaklıklarda imtiyazlı payların tanınmasında kullanılan bir takım ilkeler mevcuttur. Bunlar; imtiyazların esas sözleşmeyle öngörülmesi, belirlilik ilkesi, adi paylara kanunun tanıdığı haklardan daha üstün bir hakkın imtiyazlı paylara tanınmış olması, imtiyazların kanundan veya esas sözleşmeden kaynaklanan bir pay sahipliği hakkına ilişkin olması, imtiyazların kural olarak paylara tanınması ve kamu aleyhine imtiyaz tesis edilmesinin mümkün olmamasıdır. Bahsi geçen bu hususların tezimizde detaylı olarak incelenmiş ve imtiyazların paylara tanınması kuralının istisnasını teşkil eden grup imtiyazı hakkında da ayrıntılı olarak bilgi verilmiştir.

Anonim ortaklıklarda adi paylara nazaran üstün haklar ihtiva eden imtiyazlı paylara sahip pay sahiplerinin haklarının korunması önemlidir. İşte anonim ortaklıklarda imtiyazların korunması için TTK, “imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu” olarak adlandırılan özel bir mekanizma ihtiva etmektedir. Tezimizde de bu özel koruma yönteminin üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmuş ve imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi durumunda nasıl korunacakları hakkında kanundaki düzenlemelerin yanı sıra öğretici ve Yargıtay kararları ışığında detaylı olarak bilgi verilmiştir.

İmtiyazlı paylar hem halka kapalı anonim ortaklıklarda hem de halka açık anonim ortaklıklarda tanınabilmektedir. Ancak çalışmamızın konusunu TTK’ ya tabi halka kapalı anonim ortaklıklar oluşturduğu için, bu tez kapsamında halka açık anonim ortaklıklardaki imtiyazlı paylar üzerinde durulmamıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKLARDA PAY VE İMTİYAZLI PAY KAVRAMI

1.1. Anonim Ortaklıklarda Pay

1.1.1. Kavram

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunumuzun 329. maddesi uyarınca anonim ortaklık; sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan ortaklık türüdür. Anonim ortaklıklar genel olarak pay kavramı esas alınarak şekillenmektedirler⁴. Anonim ortaklığın temelini oluşturan pay, teknik bir kavramdır. Dolayısıyla pay kavramının iyi anlaşılması; anonim şirket sisteminin şeffaflığı ve bu sistem içerisinde doğacak herhangi bir karışıklığın da çözülebilmesi bakımından önem teşkil etmektedir⁵.

Genel itibari ile kavram olarak pay; " *birden fazla kişi arasında bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm, hisse* " anlamına gelmektedir⁶. Anonim ortaklıklarda pay ise; ortaklığın kuruluşu sırasında belirlenmiş olan sermayenin her bir bağımsız parçasını ifade etmektedir⁷. Bu bağlamda anonim ortaklıklarda sermaye, ortaklar tarafından getirilmesi taahhüt edilen katılım paylarının toplamıdır⁸.

1.1.2. Anonim Ortaklıklarda İfade Ettiği Anlamlar Bakımından Pay

Genel olarak anonim ortaklıklarda pay; sermayenin⁹ bir parçası, pay sahipliği mevkii, hakların ve borçların kaynağı ile pay senedi anlamında olmak üzere dört değişik şekilde ifade edilmektedir.

⁴ Ünal Tekinalp (Reha Poroy/Ersin Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku I**(Ortaklıklar I), Vedat Kitapçılık, 13. Bası, İstanbul- 2014, s. 545.

⁵ Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar** (Şirketler Genel), 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara-2016, s. 533.

⁶ **TDK Türkçe Sözlük**, 6. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara- 1974, s. 646.; **Türk Hukuk Lugatı**, 3. Baskı, Başbakanlık Basımevi, Ankara- 1991, s. 278.

⁷ Feyzan Hayal Şehirli Çelik(İsmail Kırca/ Çağlar Manavgat), **Anonim Şirketler Hukuku**, C. 1, Ankara- 2013, s. 97.; Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku** (Yeni Hukuk), 4. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul- 2015, s. 81.; Halil Ercüment Erdem, "Pay Senetleri ile Değiştirilebilir Tahviller", **Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Kudret Ayiter Armağanı**, C. 3, S. 1- 4, Ankara,-1987, ss. 703-739, s. 704.

⁸ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 301.; Esas sermaye sistemine tabii anonim ortaklıklarda başlangıç sermayesi ellibin TL'den, kayıtlı sermaye sistemine tabii ortaklıklarda ise yüzbin TL' den aşağı olamaz (TTK.m.332).

⁹ Eski 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununda anonim şirketler; "*esas sermayesi muayyen ve paylara bölünmüş*" bir şirket türü olarak ifade edilmekteydi. Ancak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunumuzda halka açık olmayan anonim şirketler için de kayıtlı sermaye sisteminin benimsenmesi mümkün hale getirilerek

1.1.2.1. Sermayenin Bir Parçası Olarak Pay

Payın; sermayenin belirli bir birim değere bölünmesi sonucunda ortaya çıkan parçayı temsil etmesi, anonim ortaklıklarda payın sermayenin bir bölümü olduğunun göstergesidir¹⁰. Esas sözleşmede payların itibari değeri belirlenir ve bu belirlenen itibari değer sermayeyi böler. Bu da payları oluşturur. Örneğin; sermayesi 100.000 TL olan bir X anonim şirketi, 50.000 adet 2 TL'lik birim değere bölünmüş ise bu çıkan her 2 TL'lik bölüm bir payı temsil eder¹¹. Hemen belirtmek gerekir ki; bu 2 TL'lik birim değere de payın itibari (nominal) değeri denilmektedir¹². Kural olarak anonim ortaklıklarda her payın birer itibari değeri bulunur¹³. Payın itibari değeri; TTK m. 476 uyarınca en az "bir" kuruş olarak tespit edilmiştir. Yani açıkça anlaşılacağı üzere bir kuruştan daha az itibari değerli pay çıkarılması kanunen mümkün değildir¹⁴. Payın itibari değeri ancak birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir(TTK m. 476/1). Bakanlar Kurulunun TTK m. 476/1'de bir kuruş olarak belirtilen payın en az itibari değerini, yüz katına kadar artırılabilme yetkisi vardır(TTK m. 476/1)¹⁵.

Ortaklık esas sözleşmesinde gösterilmesi zorunlu olan(TTK m. 339) payın itibari değeri, her zaman payın piyasadaki değerini ifade etmez. Şöyle ki; zaman

anonim şirketin tanımından esas sermaye kavramı kaldırılmış ve bu ifade 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunumuzun 329. maddesinde "*sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olarak*" değiştirilmiştir. İşte bizde bu sebeple çalışmamızda sermaye kavramını; anonim ortaklıklarda esas sermayeyi ve kayıtlı sermayeyi kapsayan bir kavram olarak kullanacağız.

¹⁰ Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar** (Ortaklıklar), 4. Baskı, Gün Matbaası, İstanbul- 1989, s. 273.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 545.; Esra Uysal, **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar**, 1. Baskı, İstanbul- 2016, s. 6.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 534.; Aytekin Çelik, **Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara- 2016, s. 28.

¹¹ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 534.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 545.

¹² İmregün, **Ortaklıklar**, s. 274.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 317.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 545.; Tuğrul Ansay/ Aynur Yongalık, **Şirketler Hukuku Bilgisi**, Ankara- 2009, s.108.

¹³ İmregün, **Ortaklıklar**, s. 274.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 317.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 545.; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku** (Ortaklıklar Hukuku), 12. Bası, İstanbul-2017, s. 274.; Ömer Teoman, "Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim (İtibari= Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi" (Oy Hakkı), **Tüm Makalelerim Cilt I- II**, 1. Bası, Ankara- 2012, 79- 92, s. 79 ve 81.; bu kuralın istisnası için ayrıca bk. SerPK. m. 50.

¹⁴ Güzin Üçışık/ Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C.: 1, Ankara 2013, s. 25.; Fazıl Aydın, **En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler**, Bilge Yayınevi, Ankara-2013, s. 135.; Ahmet Esen, **Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketleri**, 2. Baskı, Ankara-2014, s. 427.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 540.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 274.; Şakir Başaran/ Fazıl Aydın, **Anonim Şirketler**, Yargı Yayınevi, Ankara 2012, s. 107.

¹⁵ Moroğlu söz konusu 476. maddeyi şu şekilde eleştirmiştir: "*Bu itibari değer için belirlenen asgari rakam çok küçüktür. Her ne kadar, payların itibari değerlerinin küçük olması, küçük tasarruf sahiplerinin anonim şirketler içerisinde yer almasını teşvik edici nitelikte ise de, belirlenen bu "bir yeni kuruş" bu amacı da aşan küçük bir değerdir. Hemen belirtmek gerekir ki; asgari sermayenin elli bin TL olduğu anonim şirketlerde, itibari değerinin asgari bir kuruş olarak belirlenmesi nispetisizliktir. Ayrıca bu itibari değer bakanlar kurulunca yüz katına kadar artırılabilir ifadesi söz konusu hükümdede yer almaktadır. Eğer itibari değer asgari bir kuruş olarak belirlenmemiş olsa idi; bakanlar kuruluna da böyle aşırı bir yetki vermeye de gerek kalmazdı"., Erdoğan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler** (Değerlendirme ve Öneriler), 8. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2016, s. 294.*

içerisinde ortaklığın payları, şirketin büyümesi gibi sebepler ile değer kazanıp, örneğin 10,000 TL itibari değeri olan bir pay, piyasada 50.000 TL'ye satılabilir¹⁶. Kural olarak her payın itibari değeri birbirlerine eşittir¹⁷. Ancak anonim ortaklıklarda farklı itibari değerlerde de pay grupları bulunabilir yani bu hususta herhangi yasal bir engel bulunmamaktadır¹⁸. Örneğin; 60.000 TL sermayesi olan bir anonim ortaklığın 10 tane (A), 10 tane (B) ve 10 tane (C) grubu olmak üzere toplam 30 tane payı olduğunu varsayalım. (A) grubu payların itibari değeri 1000 TL, (B) grubu payların itibari değeri 2000 TL ve (C) grubu payların itibari değerleri 3000 TL olabilir. Hemen belirtmek gerekir ki; anonim ortaklıklarda payların itibari değerlerinin farklı olabilmesi için o anonim ortaklıkta farklı grupta payların var olması gerekmektedir¹⁹. Aynı grupta yer alan payların farklı itibari değerde olmaları söz konusu değildir. Ayrıca yukarıdaki örnekte de görüldüğü üzere payların itibari değerleri toplamları bize sermayeyi vermektedir²⁰. Yani 10 tane (A) grubu, 10 tane (B) grubu ve 10 tane de (C) grubu payların itibari değerlerini toplarsak bulunan bu değer; sermaye miktarı olan 60.000 TL'yi verir ki bu da anonim ortaklıklarda payın sermayenin bir parçası olduğunu gösterir²¹.

1.1.2.2. Pay Sahipliği Mevkii Olarak Pay

Anonim ortaklıklarda ortaklık sıfatı şahsa bağlı olmayıp bizatihi payın kendisine bağlıdır²². Şöyle ki; paya sahip olan gerçek veya tüzel kişi ortak sıfatını da kazanmış olacaktır²³. Ortak sıfatından kaynaklanan haklar ve borçlar da²⁴; pay sahibinden bağımsız bir mevkii olan paya sahip olmaya bağlıdır²⁵. *Anonim ortaklıkta pay, sahibinin kimliğinden bağımsız olarak ona sahip olan her kişi için aynı hukuki konumu sunan*

¹⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 545.; Uysal, s. 7.

¹⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 545.

¹⁸ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 545.; Uysal, s. 7.

¹⁹ Uysal, s. 8.

²⁰ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 534.; Fatih Bilgili/Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku Dersleri**, 5. Basım, Dora Yayınevi, Bursa-2017, s. 471.

²¹ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 534.; Ender Canan Eroğlu, Türk Ticaret Kanunu ve Tasarı Açısından Anonim Şirketlerde Hisse Senetlerinin Devri, **Basılmamış Yüksek Lisans Tezi**, Başkent Üniversitesi Özel Hukuk Bölümü, Ankara 2007, s. 7.; Yukarıda bk. s. 2.

²² Halil Arslanlı, "Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği(Pay)", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 23, S. 3- 4, İstanbul 1958, ss. 248- 290, s. 248.

²³ Bilgili/Demirkapı, s. 319.

²⁴ Ortak sıfatından kaynaklanan haklara oy hakkı, borçlara ise şirkete taahhüt edilen sermayeyi getirme hususları örnek gösterilebilir.

²⁵ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 535.

*sabit bir birimdir*²⁶. Başka bir anlatımla; sahip olunan her bir pay, ayrı bir pay sahipliği mevkiini temsil eder²⁷.

Anonim ortaklıklarda pay sahipleri değişken olup, payın kendisi sabittir²⁸. Paya sahip olan kişi, bu payı devredebilir ve devralan kişi de; payı devralmak suretiyle ortak sıfatını haiz olur²⁹. Ayrıca hemen belirtmek gerekirse; anonim ortaklıklarda pay sayısı kadar pay sahibi bulunması zorunlu değildir, yani bir paya birden fazla kişi sahip olabileceği gibi bir kişi de birden fazla paya sahip olabilir³⁰. Bir kişinin birden fazla paya sahip olması durumunda, her bir pay ayrı ayrı bağımsızlığını sürdürerek ayrı ayrı haklar ve borçlar doğurmaktadır³¹. Bir paya birden fazla kişinin sahip olması durumunda ise; bu kişiler şirkete karşı olan haklarını bir temsilci aracılığı ile kullanmak zorundadırlar(TTK. 477). Bu durumun temel sebebi; payların bir bütün olarak sağlamış olduğu hakların bir kısmının bir kişiye, diğer bir kısmının ise başka bir kişiye devrini önlemek suretiyle payların bölünmesinin önüne geçilmesidir³². Paylar bölünemediği için de pay sahipleri arasında elbirliği mülkiyeti söz konusu olacaktır³³.

1.1.2.3. Hakların ve Borçların Kaynağı Olarak Pay

Anonim ortaklıklarda ortaklar, maliki oldukları paylar oranında kar payı, tasfiye payı, gibi haklar elde edip; taahhüt edilen sermaye miktarını getirme, sadakat, sır saklama yükümlülüğü gibi borçlar üstlenirler³⁴. İşte ortakların anonim ortaklık tüzel kişisine karşı olan bu haklarının ve borçlarının temelini paylar oluşturmaktadır³⁵.

Hakların ve borçların kaynağı olan paylar; ortaklığın Ticaret Siciline³⁶ tescil edilip tüzel kişilik kazanmasıyla veya ortaklık sermayesinin artırılarak yine bu

²⁶ Şehirli Çelik(Kırca/Manavgat), **C.1**, s. 100.

²⁷ Ahmet Türk, **Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi**, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s. 15.

²⁸ Uysal, s. 9.

²⁹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 546.

³⁰ Şehirli Çelik(Kırca/Manavgat), **C.1**, s. 100.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 535.; Uysal, s. 9.; Türk, s. 12.; Murat Dönmez, **Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Hacı ve Paraya Çevrilmesi**, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006, s. 3.

³¹ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 546.;Uysal, s. 9.

³² Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 319.;Poroy/ Tekinalp/Çamoğlu, **Ortaklıklar I**, s. 554.; Uysal, s. 10.

³³ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 555.

³⁴ Uysal, s. 10.; Pay sahiplerinin borçları ve yükümlülükleri için bk. Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 597 vd.

³⁵ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 610.; Şaban Kayıhan, **Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 201.

³⁶ Ticaret sicili ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk.; Mehmet Özdamar, "6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili", **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 2, S. 2, 2012, ss. 47- 59.; Fahri Özsungur, "Ticaret Siciline Tescilin Evreleri ve Türleri", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C: 16, S: 1, 2014, ss. 269-293.; Ender Dedeoğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1. Kitabına İlişkin Görüşlerim**, Koza Yayıncılık, Ankara 2012, s. 37- 46.

durumun Ticaret Siciline tescil edilmesiyle birlikte kendiliğinden doğmaktadır³⁷. Bu husus TTK. m. 352'nin gerekçesinde” *...tescilden önce paylar yoktur.*” denilmek suretiyle ifade edilmiştir. Ancak burada tescilin Ticaret Siciline etkisinin; açıklayıcı³⁸ mı yoksa kurucu³⁹ mu olduğu konusunda öğretide tartışmalar bulunmaktadır⁴⁰. Herhalde TTK. m. 352'nin gerekçesindeki açık ifade uyarınca; tescil tarihinden önce pay kavramından bahsedilemeyeceği gibi daha önce hiç var olmayan paylar tescil işlemi ile ortaya çıkacağı için, burada tescilin kurucu etkisinden söz etmek doğru olacaktır⁴¹.

1.1.2.4. Pay Senedi Anlamında Pay

Anonim ortaklıklarda payları temsil etmesi amacıyla paylar, türlerine göre pay senetlerine bağlanabilir⁴². Eğer paylar senede bağlanmamış ise “çıplak pay” olarak nitelendirilir⁴³. “*Çıplak pay*” kavramı kanuni bir terim olmamasına rağmen öğretide çok sık kullanılan bir ifadedir⁴⁴.

³⁷ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 272.

³⁸ “Daha önce var olan veya ortadan kalkan bir hukuki işlemin aleniyet kazanması ve üçüncü kişilere duyurulmasına tescilin açıklayıcı etkisi denir”., Yaşar Karayalçın, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 8, S. 2, Ankara- 1975, ss. 1-29, s. 7.; Fahri Özsungur, “Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 22, S. 2, Konya 2014, ss. 131-155, s. 144.

³⁹ “Önceden mevcut olmayan bir hakkın veya belirli bir hukuki sonucun doğması, bu hususun sicile tesciline bağlı ise bu duruma tescilin kurucu etkisi denir”., Mehmet Emin Bilge, “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. III, S. 1, İstanbul- 1999, ss. 273- 263, s.263.; Sabih Arkan, **Ticari İşletme Hukuku**, 20. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2016, s. 257.; Oruç Hami Şener, **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara- 2016, s. 484.; İsmail Kayar, **Ticari İşletme Hukuku**, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s. 176.

⁴⁰ Öğretideki bir görüşe göre; iştirak taahhünamelerinin ortaklık tarafından kabul edilmesinin ardından, taahhüt edilen pay bedellerini ödeyen kişilerin, bozucu şarta bağlı olarak ortaklık iç ilişkisinde payları iktisap etmiş olacaklarını, dolayısıyla payların tescilden önce doğmuş olacağını ve bu tür bir tescilin üçüncü kişilere açıklayıcı bir etkisinin olduğu savunulmaktadır., Yaşar Karayalçın, “ Para Değerindeki Değişmeler- Yabancı Sermaye ve Anonim Şirketlerde Pay”, **Ankara üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları Prof. Dr. Mahmut Koloğlu’ ya 70 inci Yaş Armağanı**, No: 3697, Ankara, ss. 493-545, s. 515.; Yaşar Karayalçın, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI**, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, Ankara 1989, ss. 143-166, s. 154. Ancak bu görüş iştirak taahhüdünde bulunan kişilerin bu taahhütlerinin ardından ödeme yapmaları halinde pay sahipliği sıfatını haiz olacakları, dolayısıyla tescilden önce payların doğmuş ve eğer tescil gerçekleşmez ise payın, pay sahipliği sıfatının ve bu sıfatla yapılan işlemlerin hükümsüz kalacağı, bu olayın da birçok sıkıntıya yol açacağı gerekçesiyle eleştirilmiştir., Mehmet Bahtiyar, “Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi”(Tescilin İşlevi), **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 18, S. 4, Ankara 1996, ss. 11-31, s.15. Bir başka görüşe göre; esas sermaye artırımının gerek iç ilişkide, gerekse dış ilişkide hüküm ifade edebilmesi için tescilin şart olduğu, dolayısıyla yeni payların ancak ve ancak tescil ile doğmuş olacağını ve burada tescilin kurucu etkisi olduğu söylenmektedir., Bahtiyar, **Tescilin İşlevi**, s.14.; Ünal Tekinalp, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI** (Sempozyum), Tartışmalar, Ankara 1989, s. 183.

⁴¹ Çelik, s. 27.

⁴² Uysal, s. 10.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 536.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 547.

⁴³ Talih Uyar, “Anonim Ve Limited Şirketlerde; “Şirketen” Ve/Veya “Şirket Ortağından Alacaklı Olan Üçüncü Kişilerin “Şirketi” Ve/Veya “Şirket Ortağını” Takip Hakkının Kapsamı”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 89, S. 6, Kasım- Aralık 2015, ss. 66-83, s. 68.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s.

Pay senetleri, ortaklığın veya sermaye artırımının tescilinden sonra bastırılır ve tescilden önce bastırılan pay senetleri geçersiz olup bu şekilde pay senedi bastıran kişiler, doğan zararlardan sorumlu olurlar(TTK. m. 486). 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu(SPK) ⁴⁵ kapsamında düzenlenen halka açık anonim ortaklıklarda ise pay senetlerinin bastırılması olgusu tescilden önce gerçekleşmektedir⁴⁶.

6762 sayılı eski Ticaret Kanununda anonim ortaklıklarda pay senedi bastırma zorunluluğu ile ilgili bir hüküm bulunmamaktayken, TTK bazı şartlara tabii kılınmak suretiyle pay senedi bastırılmasını zorunlu hale getirmiştir⁴⁷. Buna göre; pay senedi bastırılması zorunluluğu; payın hamiline veya nama yazılı⁴⁸ olmasına bağlı olarak farklı hükümlere tabii tutulmaktadır⁴⁹. Anonim ortaklıklarda yönetim kurulu, hamiline yazılı payları pay bedellerinin tamamının ödenmesi ile birlikte üç ay içerisinde, pay senetlerine bastırarak pay sahiplerine dağıtmak zorundadır(TTK. m. 486). Nama yazılı payların pay senetlerine bastırılması ise; azlığın talepte bulunmasına bağlanmıştır(TTK. m. 486). Eğer azlık nama yazılı payların bastırılması hususunda bir talepte bulursa, o anonim ortaklıktaki bütün nama yazılı paylar bastırılarak sahiplerine dağıtılacaktır⁵⁰. Hemen belirtmek gerekir ki; hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılması için herhangi

547., Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 272.; "...Anonim ortaklığın pay senedine bağlanmayan ve çıplak pay adı verilen payların..." Y. 11. HD., T. 07/ 03/ 1994., E. 4398., K. 1774., **Kaynak:** www.lexpera.com.tr, E.t. 21/06/2017.

⁴⁴ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 547.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 272.; Uyar, s. 68.; Yavuz Akbulak, "TTK Işığında Anonim Şirketlerde Pay Senetleri"(Pay Senetleri), **Ankara Barosu Dergisi**, S. 1, Ankara 2016, ss. 505-523, s. 515.; Abuzer Kendigelen, "Anonim Şirketlerde Çıplak Payların Haczi"(Çıplak Payların Haczi), **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 62, S. 1- 2, İstanbul 2004, ss. 381-402, s. 381.; Önder Topal, "Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 64, S. 4, Ankara 2016, ss. 2977-3016, s. 2977.; Çağlar Manavgat, "Sermaye Piyasası Kanunu'nun 10/A Maddesi Hükümüne Göre Kaydi Sistemin Esasları", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 50, S. 2, Ankara 2001, 159- 191, s. 183.

⁴⁵ **R.G.**, T. 30. 12. 2012, S. 28513.

⁴⁶ Uysal, s. 11.

⁴⁷ Soner Altaş, "Yeni TTK' ya Göre Anonim Şirketlerce Pay Senedi/ İlmühaber Çıkarılması ve Pay Senetlerinin Devri"(Yeni TTK), **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 7, S. 72, Ankara 2012, ss. 29- 33, s. 31.

⁴⁸ bk. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu madde 484 uyarınca "*pay senetleri, hamiline veya nama yazılı olur.*"

⁴⁹ Soner Altaş, "Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü"(Pay Senedi), **Mali Çözüm Dergisi**, S. 133, İstanbul 2014, ss. 105-118, s. 107.; Akbulak, s. 507 ve 508.

⁵⁰ Altaş, **Pay Senedi**, s. 108.; Akbulak, s. 508.; "*Kanun koyucu azınlığın istemi üzerine ne kadar zamanda bu nama yazılı hisse senetlerinin bastırılarak sahiplerine dağıtılacağına ilişkin bir kural getirmemiştir. Yönetim kuruluna bu hususta bir serbesti tanınması düşünülemez ve azınlığa tanınan hakkın amacına aykırı olur. Dolayısıyla burada da TTK 486/ II' deki sürenin kıyasen uygulanması düşünülmelidir.*".; Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara-2017, s. 613.; Aynı yönde bk. Şafak Narbay, "6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri", **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVI, S. 3- 4,Erzincan- 2012, ss. 201-251, s. 212.

bir pay sahibinin veya azlığın talepte bulunması söz konusu değildir⁵¹. TTK; hamiline yazılı hisse senetlerinin bastırılmasını yönetim kuruluna bir görev olarak yüklediği için, hamiline yazılı hisse senetlerinin herhangi bir pay sahibi veya azlığın istemi halinde bastırılabilirliğini öngören hükümler geçerli olmayacaktır⁵².

Payların pay senetlerine bağlanması durumunda bu paylara bağlı haklar ve borçlarda herhangi bir değişiklik söz konusu olmamaktadır⁵³. Başka bir ifade ile pay senetleri düzenlenmeden önce de paydan doğan haklar ve borçlar mevcuttur⁵⁴. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi zaten payların sağlamış olduğu haklar ve yüklemiş olduğu borçlar pay senetlerinin bastırılması ile değil, payların doğum anı olan anonim ortaklığın tescil edilip tüzel kişilik kazanmasıyla veya sermayenin artırılarak bunun tescil edilmesiyle birlikte kendiliğinden oluşmaktadırlar⁵⁵.

Anonim ortaklıklarda pay senetlerine bağlanan paylar, artık kıymetli evrak niteliğini haiz menkul kıymetlerdir⁵⁶. Pay senetlerine bağlanan payların kıymetli evrak niteliğini haiz olmaları da, pay ile senedin birleşerek artık birbirlerinden ayrılmaması durumunu doğurmaktadır⁵⁷. Bunun tabii sonucu olarak da paylara tanınan hakların, senet olmadan kullanılamaması ve ileri sürülememesidir⁵⁸(TTK. m. 645).

⁵¹ Ömer Teoman, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’ nun Anonim Ortaklık Hisse Senetlerinin Bastırılmasına İlişkin Düzenlemesi”(Hisse Senetlerinin Bastırılması), **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 29, S. 2, Ankara 2013, ss. 5-15, s. 11.

⁵² Teoman, **Hisse Senetlerinin Bastırılması**, s. 11.

⁵³ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 272.

⁵⁴ Uysal, s. 11.

⁵⁵ Yukarıda bk. s. 4.

⁵⁶ Dönmez, s. 4.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 536.; Hasan Pulaşlı, **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**(Kıymetli Evrak), 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2012, s. 10.; Fırat Öztan, **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2. Bası, Turhan Yayınevi, Ankara 1997, s. 34.; Ufuk Ünlü, “Anonim Şirketlerde Pay Senedi Kavramının İncelenmesi”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 133, Ankara 2016, 147- 153, s. 147.; TTK. m. 484 gerekçe ve TTK. m. 661.; Menkul kıymet kavramı 2499 sayılı eski Sermaye Piyasası Kanunu(eSPK) 3/b’de ; “Ortaklık veya alacaklılık sağlayan, belli bir meblağı temsil eden, yatırım aracı olarak kullanılan, dönemsel gelir getiren, misli nitelikte, seri halinde çıkarılan, ibareleri aynı olan ve şartları Kurulca belirlenen kıymetli evrak” olarak tanımlanmıştır. Ancak SPK’ da böyle bir tanıma yer verilmemiş olup 3/o’ da “ Para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere; paylar, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikalarını, borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikalarını ifade eder” denilmek suretiyle nelerin menkul kıymet olacağına ilişkin sınırlayıcı olmayan bir sayım yapmıştır. Ayrıca SPK m. 3/ş’ de menkul kıymetlerin birer sermaye piyasası aracı olduğu belirtilmiş ancak sermaye piyasası aracının ne olduğu tanımlanmamıştır.; 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu, **R.G.**, T. 28. 07. 1981, S. 17416., Bahtiyar, s. 315.

⁵⁷ İmregün, **Ortaklıklar**, s. 274.

⁵⁸ Naci Kınacıoğlu, **Kıymetli Evrak Hukuku**, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Ankara 1982, s. 16; Reha Poroy, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, 11. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 1981, s. 27; Hayri Domaniç, **Kıymetli Evrak Hukuku** (Kıymetli Evrak), 2. Baskı, Eğitim Yayınları, İstanbul 1975, s. 24; Reha Poroy/Ünal Tekinalp, **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları 5941 Sayılı Çek Kanunu Yorumu ile** (Kıymetli Evrak), 20. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2010, s. 22.

Payın, pay senedine bağlanmasının temel sebebine gelecek olursak; anonim ortaklıkta pay sahipliğini ispat etmek ve paylar üzerindeki devir gibi hukuki işlemleri kolaylaştırarak paya, kıymetli evrakın doğasında bulunan akıcılık ve tedavül gücü kazandırılması düşüncesidir⁵⁹. Pek tabii, pay senedine bağlanıp kıymetli evrak niteliğini haiz olan payların piyasadaki tedavül gücü de çıplak paylara oranla daha yüksek olacaktır.

1.2. Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar

1.2.1. İmtiyazlı Pay Kavramı ve Tanımı

1.2.1.1. Kavram

İmtiyaz kelimesi köken itibari ile Arapça bir kelime olup “*Başkalarına tanınmayan özel, kişisel hak ya da koşul*” olarak tanımlanmaktadır⁶⁰. TTK m. 478’de ise imtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı olarak tanımlanmıştır.

Öğretide imtiyazlı pay hakkında kavram birliği sağlanamamış olup, bu konu üzerinde çok fazla tartışılarak; örneğin imtiyazlı pay, özel kategori paylar, hukuki durumları değişik paylar, ayrıcalıklı paylar, mümtaz hisse, tercihli hisse senetleri gibi birçok farklı terimlerin kullanılması önerilmiştir⁶¹. Ancak en çok tartışma “imtiyazlı pay” kavramı ile “özel kategori pay” kavramları arasında vuku bulmuştur.

*İmregün’e*⁶² göre; imtiyazlı paylar maliklerine diğer paylara oranla farklı ve ek haklar sağlarlar. Pay gruplarının her biri diğer gruplara oranla maliklerine farklı ve ek haklar sağlıyorsa, bu takdirde imtiyazlı pay terimini kullanmak anlamsız olacaktır. Çünkü, örneğin bir grup pay kârda öncelik sağlıyor, diğer bir grup pay ise oy hakkı

⁵⁹ Fehiman Tekil, **Kıymetli Evrak Hukuku**, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1980, s. 8.; Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, s. 612., Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 272.

⁶⁰ **TDK Türkçe Sözlük**, s. 410.

⁶¹ Hakan Bilgeç, **Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz**, Turhan Yayınevi, Ankara 2017, s. 9., Uysal, s.20., Gönen Eriş, “Ayrıcalıklı Pay Senetleri (I)”(Pay Senetleri- I), **Yargıtay Dergisi**, C. 5, S. 4, Ankara- 1979, ss. 915-925, s. 917., İmregün, **Ortaklıklar**, s. 334.; Oğuz İmregün, “Anonim Ortaklıklarda Özel Kategori “İmtiyazlı” Paylar Kurulları”(İmtiyazlı Paylar), **Yaşar Karayalçın’a 65. Yaş Armağanı**, Ankara- 1988, ss. 185-201, s. 186.; Oğuz İmregün, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**(Kara Ticareti), Filiz Kitabevi, İstanbul- 1969, s. 390.; Uysal, s. 23.; Onur Kerem Günel, **Özel Kategori Paylar**, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Ankara 1997, s. 4 ve 5.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar- I**, s. 565.; Şener, s. 552.; Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1982, s. 252 vd.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 542.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 151.; Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı** (Sermaye), 3. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul- 2015, s. 80.; Fahiman Tekil, **Şirketler Hukuku** (Şirketler), C. 2, İstanbul Yayınevi, İstanbul 1976, s. 478.

⁶² İmregün, **Ortaklıklar**, s. 334.; İmregün, **İmtiyazlı Paylar**, s. 186.; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 390.; Uysal, s. 23.; Onur Kerem Günel, s. 4 ve 5.

veriyor ve ortaklıkta da başkaca pay grupları da bulunmuyorsa, mevcut iki gruptan hangisinin imtiyazlı, hangisinin adi sayılacağına tespit edilmesinin olanaksız olacağını söylemek suretiyle “imtiyazlı pay” teriminin kullanılmayacağını ve bu sebeple de “özel kategori pay teriminin” kullanılmasının daha isabetli olacağı görüşündedir. Öğretide bu görüş; anonim ortaklıklarda birden fazla pay grubu bulunması durumunda dahi imtiyaz teriminin kullanılmasına herhangi bir engel olmadığı, çünkü bu durumda da kârdan daha fazla alınmasına olanak veren paylar kârda imtiyazlı, oy hakkında daha fazla hak sağlayan paylar diğer paylara nispeten oyda imtiyazlı konumdadırlar denilmek suretiyle haklı olarak eleştirilmiştir⁶³. Tekinalp⁶⁴ belirli bir süre; çeşitli pay gruplarının maliklerine birbirlerinden değişik haklar verebileceğini, örneğin birinin oyda diğerinin kârda bir üçüncü grubun ise tasfiye artığına katılmada üstün olabileceğini ve bu durumda da bir pay grubunun bazı haklarda diğer pay gruplarının ise farklı haklarda üstünlüğe sahip olacağını, böylece pay gruplarının birbirlerine karşı üstün bulunmayacağını ve karşılıklı üstünlüğün bulunmaması halinde de “imtiyazlı pay” terimi yerine “özel kategori pay” teriminin kullanılmasının daha doğru olacağını söylemek suretiyle *İmregün’ ün* görüşünü savunmuştur. Ancak daha sonradan, üstünlük adi paya nazaran olup, başka grup paylara göre değildir demek suretiyle “imtiyazlı pay” terimini kullanarak görüşünü değiştirmiştir⁶⁵. Eriş⁶⁶ de; “imtiyazlı pay” yerine bu terimin öz Türkçe karşılığı olan “ayrıcılık pay” terimini kullanmayı tercih etmiştir.

TTK m. 478’in gerekçesinden; imtiyazlı pay tespitinde bulunulurken üstün hak karşılaştırılması yapılan payların adi pay olması gerektiği, çünkü 478. maddenin “*paya tanınan üstün bir haktır*” ifadesindeki “*üstün*” sözcüğünün hiyerarşik anlamda kullanılmaması gerektiği, bu sözcüğün imtiyazlı pay gruplarının birbirlerine karşı değil de adi paylara nazaran üstünlük sağladığı ve böylece bir anonim ortaklıkta birden fazla pay grubunun var olup adi payların var olmaması durumunda dahi imtiyazlı paylardan bahsedilebileceği hususu anlaşılmaktadır⁶⁷. Biz de bu çalışmamızda öğretide⁶⁸ ağır

⁶³ Bilgeç, s. 9 ve 10.; Metin Bostancıoğlu, “Anonim Şirketlerde Hisse Senetleri ve İmtiyazların Korunması”, **25- 26 Mart Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu V**, Ankara- 1988, 5-27, s. 7 ve 8.

⁶⁴ Ünal Tekinalp(Reha Poroy/ Ersin Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku**(Ortaklıklar 1975), 2. Bası, C. 1, Filiz Kitabevi, İstanbul 1975, s. 418.

⁶⁵ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 565.

⁶⁶ Eriş, s. 917.

⁶⁷ Bilgeç, s. 9 ve 10.; Bostancıoğlu, s. 7 ve 8.

⁶⁸ Moroğlu, **Sermaye**, s. 80.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 542.; Ansay, s. 252 vd.; Şener, s. 552.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 151.; Tekil, s. 478 vd.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar –I**, s. 562.; Tahir Saraç, “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Tarafından El Konulan Şirketlerde Tek Kişi İle Yapılan Genel Kurul Toplantılarının Geçerliliği Sorunu”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.57, s. 2,

basan, yerleşik yargı içtihatlarında⁶⁹ ve TTK’ da kullanılan “imtiyazlı pay” terimini kullanacağız.

1.2.1.2. Tanım

TTK’ da “*imtiyazlı pay kavramı*” tanımlanmamış olup, “*imtiyaz*” kavramı 478. maddede “*paya tanınan üstün veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı*” olarak tanımlanmıştır.

Öğretide imtiyazlı pay, farklı tanımlamalar yapılmak suretiyle karşımıza çıkmaktadır. Bir görüşe⁷⁰ göre imtiyazlı pay, Ticaret Kanunumuzun bütün paylara eşit olarak tanımış olduğu hakları aşan miktarda haklar içeren ve kanuna nazaran üstünlük sağlayan paylardır. Başka bir görüşe⁷¹ göre imtiyazlı paylar, maliklerine diğer paylara oranla farklı ve ek haklar sağlayan paylardır. Diğer bir görüş⁷² imtiyazlı payları, paylı ortaklıklarda, ana sözleşme ile kâra ve tasfiye artığına katılma gibi vesair hususlarda farklı ve üstün haklarla donatılmış pay ve paylar olarak belirtmiştir. Son bir görüş⁷³ ise imtiyazlı payları, diğer paylara oranla pay sahipliği hakları bakımından farklılıklara ve üstünlüklere sahip olan haklar olarak tanımlamıştır.

Öğretide belirtilen imtiyazlı pay tanımlarından, kanundan ve yukarıda belirttiğimiz hususlardan yola çıkarak imtiyazlı payları; esas sözleşmede belirtilmek suretiyle kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi hususlarda adi paylara⁷⁴ nazaran üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni pay sahipliği hakkı sağlayan paylar olarak tanımlayabiliriz.

1.2.2. İmtiyazlı Payların Bazı Kavramlar Karşısındaki Durumu

Öğretide imtiyazlı payların müktesep hak oluşturup oluşturmadığı ve imtiyazlı payların eşit işlem ilkesinin bir istisnasını oluşturup oluşturmadığı hususu yoğun bir

Ankara 2008, ss. 161-192, s.181; İsmail Kırca, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 53, S. 1, Ankara 2004, ss. 65-76, s. 68.

⁶⁹ Y. 23. HD., T. 15/09/2014, E. 2014/7956, K. 2014/5628, **Kaynak:** www.lexpera.com.tr, **E.t.** 21/06/2017.; Y. 11. HD., T. 10/05/2016, E. 2015/11007, K. 2016/5255, **Kaynak:** www.lexpera.com.tr, **E.t.** 21/06/2017.; Y. 11. HD., T. 21/10/2015, E. 2015/3709, K. 2015/10850, **Kaynak:** www.lexpera.com.tr, **E.t.** 21/06/2017.

⁷⁰ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 565.

⁷¹ İmregün, **Ortaklıklar**, s. 334.

⁷² Eriş, s. 918.

⁷³ Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 553.

⁷⁴ Esas sözleşmede belirtilmek suretiyle bir takım paylara ek ve bazı üstün haklar tanınabilir. Böyle bir üstünlük tanınmayan ve yalnızca kanunun tanıdığı haklardan yararlanan paylara ise adi pay denilmektedir., Bilgili/ Demirkapı, s. 324., Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 274 ve 275.

şekilde tartışılmıştır. Bu sebeple bizde çalışmamızda imtiyazlı payların müktesep hak kavramı ve eşit işlem ilkesi karşısındaki durumunu inceleyeceğiz.

1.2.2.1. İmtiyazlı Paylar ve Müktesep Hak Kavramı

Müktesep hak kavramı anonim ortaklıklar hukukuna özgü bir kavram olmayıp çeşitli hukuk dallarında farklı anlamlar ifade etmektedir. Ancak biz konumuzla bağlantısı olmadığı için diğer hukuk dallarındaki müktesep hak kavramlarına girmeden genel olarak müktesep hakkın tanımını yaptıktan sonra anonim ortaklıklarda müktesep hakkın ifade ettiği anlamı inceleyeceğiz. Genel olarak müktesep haklar; *önceden yürürlükte bulunan hükümlere göre bir kişi yararına var olan bir hakkın, sonradan çıkartılan hükümle ihlal edilememesi; bir kimsenin edinmiş olduğu hakkın onun iradesi dışında elinden alınamaması veya hukuken tanınan bir şeyin, bir kişinin malvarlığına girerek artık malikinin rızası ile üzerinde tasarrufta bulunulabilecek hakları* ifade eder⁷⁵. Anonim ortaklıklar açısından müktesep haklar ise; çoğunluğun kararlarına tabi olmayan ve malikinin rızası olmaksızın çoğunluk tarafından ihlal edilemeyen haklar olarak tanımlanmaktadır⁷⁶. Başka bir ifade anonim ortaklıklarda ile müktesep haklar; pay sahibinin rızası alınmaksızın değiştirilemeyen veya ortadan kaldırılamayan haklardan olup, bu hakların değiştirilebilmesi için oy birliğine ihtiyaç duyulan yani her bir pay sahibinin veto hakkına sahip olduğu haklardır⁷⁷.

Müktesep haklar; eTK m. 385/ 2' de "*kanun veya esas mukavele hükümlerine göre umumi heyet ve idare meclisi kararlarına tabi olmayan yahut umumi heyetin toplantılarına iştirak hakkında doğan, hususiyle azalık, rey kullanmak, iptal davası açmak, kâr payı almak ve tasfiye neticesine iştirak etmek gibi haklar*" olarak tanımlanmıştır⁷⁸. Ancak bu hüküm, müktesep hakları eksik ve yetersiz tanımlayarak

⁷⁵ Nuri Erdem, 6102 Sayılı "Yeni TTK.'ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin " 'Müktesep' (Kazanılmış) Hakları", **Ragesta Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 2, S. 1, İstanbul- 2012, 29- 44, s. 31.; **Ejder Yılmaz**, Hukuk Sözlüğü, 7. Baskı, Ankara 2002, s. 661.; Cengiz Yelbaşı, **Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü**, Ankara 2014, s. 350.; Oğuz İmregün, **Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri**(Menfaat İhtilafları), İstanbul 1962, s. 108.

⁷⁶ Erdem N., s. 31.; Orhan Çevik, **Anonim Şirketler** (Birinci Kitap), Seçkin Yayıncılık, Ankara 1975, s. 167.; Turgut Erem, **Anonim Şirketler Hukuku**, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Matbaası, İstanbul 1969, s. 163

⁷⁷ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 612.; Uysal, s. 31.; "... *Anonim şirketlerde büyük hissedarların yanında küçük hisse sahiplerinin menfaatlerinin korunması da şarttır. Bu bakımdan münferit pay sahiplerinin müktesep hakları ile ilgili anasözleşmenin hükümlerinin değiştirilmesi, ancak münferit pay sahiplerinin rızasıyla mümkündür...*" Y. TD., E. 2597, K. 2561., Gönen Eriş, **Anonim Şirketler Hukuku**(Anonim Şirketler), Seçkin Yayıncılık, Ankara 1995, s. 501.

⁷⁸ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 611.

tüm müktesep hakları içermediği gibi kanunun bazı diğer hükümleriyle çelişkiler göstermesi nedeniyle eleştirilmiştir⁷⁹. Nitekim TTK’ da bu hükme yer verilmemiş ve müktesep hakların tanımı yapılmayarak 452/ I’ de sadece kavram olarak korunmuştur⁸⁰. Müktesep hak kavramının muhafaza edilmesinin sebebi TTK m. 452’ nin gerekçesinde; bu tür haklara çeşitli hükümlerde yer verilmesi ve esas sözleşme ile zaten bu nitelikte haklar oluşturulabilmesi gösterilmiştir⁸¹. Ayrıca kavramın İsviçre’ de kaynak kanundan tamamen çıkarılması sonucunda herhangi bir değişikliğe yol açmadığı yani bu kavramın kanunda bulunmamasına rağmen hala yaşamakta olduğu da belirtilmiştir⁸². Öğretide bu kavramın kanunumuza alınma sebebi bir görüşe⁸³ göre, bu haklardan pay sahiplerinin yoksun bırakılmayacağını anlatma gayesi olarak ifade edilirken, diğer bir görüşe⁸⁴ göre ise çoğunluk kararlarından doğan önemli sakıncaların engellenerek ortakların korunması düşüncesi olduğu belirtilmiştir.

TTK’ da müktesep haklarla ilgili herhangi bir ayırım yapılmamasına karşın, öğretide mutlak müktesep haklar ve nispi müktesep haklar olmak üzere müktesep hakların kuvvetlerine göre bir ayırma tabii tutulduğunu görebiliriz⁸⁵. Mutlak müktesep haklar; sahibinin rızası olmaksızın hiçbir türlü değiştirilemeyen haklar olarak tanımlanırken, nispi müktesep haklar ise; sadece özü korunan yani belli kurallara ve ölçütlere göre sınırlandırılabilen haklar olarak ifade edilmiştir⁸⁶. Ancak kimi yazarlar⁸⁷ böyle bir ayırımın TTK döneminde yapılamaması gerektiğini, çünkü müktesep hakların farklı türde olabileceklerine işaret eden eTK 385/2 hükmünün kaldırıldığını ve bu sebeple de tüm müktesep hakların mutlak sayılması gerektiğini söylemektedirler.

⁷⁹ “Müktesep haklar; sahibinin rızası olmaksızın üzerinde tasarrufta bulunulamayan haklardır. *İptal davası açmak, oy kullanmak* gibi haklar sahibine yasa ile tanınmış haklardan olup bu tür hakları kullanıp kullanmama hususu malikin kendi istediğine bağlıdır. Ancak malikin rızası olsa dahi bu haklardan tamamen feragat etmek mümkün değildir ve feragat edilse dahi bu işlem geçerli değildir. Bu sebeple sayılan haklar müktesep haklardan değildir. Ayrıca *azalık hakkı* pay sahibinin rızasına gerek kalmaksızın ortadan kaldırılabildiği için müktesep hak olmayıp, adi bir haktır.” ., Hayri Domaniç, **Anonim Şirketler**, Eğitim Yayınları, İstanbul 1978, , s. 876.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 329 ve 331.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 312 ve 313.; İsmail Kırca(Feyzan Hayal Şehirali Çelik/Çağlar Manavgat), **Anonim Şirketler Hukuku** (C.2), C. 2, Ankara 2016, s. 23 ve 24.; TTK m. 452 gerekçe.

⁸⁰ Şener, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 547.; TTK m.452 gerekçe.

⁸¹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 611., Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 313., Uysal, s. 31.

⁸² Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 611., Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 313., Uysal, s. 31.

⁸³ Tekil, s. 477.

⁸⁴ Domaniç, s. 876.

⁸⁵ Şener, s. 547.; Erdem N., s. 32 ve 33.; Kırca(Şehirali Çelik/Manavgat), **C. 2**, s. 30 ve 31.; Uysal, s. 28.; Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 501 ve 502.

⁸⁶ Şener, s. 547.; Erdem N., s. 32 ve 33.; Kırca(Şehirali Çelik/Manavgat), **C. 2**, s. 30 ve 31.; Uysal, s. 28.; Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 501 ve 502.

⁸⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 612.

Yukarıda müktesep haklarla ilgili verilen bilgiler ışığında imtiyazlı payların birer müktesep hak olmadığını söyleyebiliriz⁸⁸. Çünkü imtiyazlı payların en temel özelliği “adi paylara nazaran üstünlük sağlama” olmasına karşın, müktesep hakların en temel özelliğinin ise “ hak sahibinin rızası olmaksızın değiştirilememe veya kaldırılamama” olmasıdır⁸⁹. Ayrıca müktesep hakların aksine imtiyazlı paylar üzerinde sahibinin rızası olmaksızın tasarrufta bulunulabilir. Şöyle ki, imtiyazlı payların TTK m. 454’ deki hususlara uyulmak suretiyle pay sahibinin rızası hilafına genel kurul kararıyla sınırlandırılabilceği, kaldırılabilceği veya süreli hale getirilebilceğinin düzenlenmiştir.⁹⁰ İmtiyazlı payların müktesep hak oluşturmadığının kanıtı olan başka bir husus, kendisini imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunda göstermektedir. Şöyle ki, bazı genel kurul kararları imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını etkileyebilecek durumda ise bu karar imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun aldığı bir karar ile onaylanmadığı sürece uygulanamaz(TTK m. 454/1). İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu da; imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır ve toplantıda temsil olunan payların çoğunluğuyla karar verir(TTK m. 454/2). İşte imtiyazlı paylar müktesep hak oluşturmuş olsaydı, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun da imtiyazları temsil eden sermayenin tamamı ile toplanıp, oy birliği ile karar vermesi gerekecekti.

1.2.2.2. İmtiyazlı Paylar ve Eşit İşlem İlkesi

Anonim ortaklıklar hukukunda önemli ilkelerden biri olan “eşit işlem ilkesi” TTK m. 357’ de “*Pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur*” denilmek suretiyle düzenlenmiştir. Söz konusu madde Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun Ticaret Şirketlerine İlişkin, Sermayeyi Koruyan 77/91 Sayılı İkinci Yönergesinin 42. maddesinde yer alan evrensel nitelikteki eşit işlem ilkesini kanuni bir üst kural haline getirmiştir⁹¹. Bu ilke şirket organlarının keyfi hareketlerini engellemekte, diğer taraftan da esas sözleşmedeki hükümlerin adil ve menfaatler dengesine uygun bir şekilde yorumlanabilmesini sağlamaktadır⁹².

⁸⁸ Uysal, s. 32.

⁸⁹ Uysal s. 33.; “... TTK.nun 385 inci maddesi uyarınca müktesep hak, yani kazanılmış haklardandır. Bu haklarda, hakkın sahiplerinin izni alınmadıkça, genel kurul kararıyla değişiklik yapılamaz...” Y. 11. HD., T. 27. 12. 1976, E. 4169, K. 5656., Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 508.

⁹⁰ Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 122.

⁹¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 357.(Madde gerekçesi); Cafer Eminoğlu, Anonim Şirket Pay Sahipleri Açısından “Eşit Şartlarda Eşit İşlem İlkesi”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, S. 1, 2015, 79- 88, s. 80.

⁹² Necla Akdağ Güney, “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVIII, S. 3- 4, 2014, ss. 115- 135, s. 122.; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 357.(Madde gerekçe)

Eşit işlem ilkesi, mutlak ve nispi eşitlik olmak suretiyle ikiye ayrılmaktadır⁹³. Haklar ve borçlar açısından tam bir eşitlik sağlanmasına mutlak, aynı şartlar altında aynı işleme tabi olunmasına da nispi eşitlik ilkesi denilmektedir⁹⁴. İşte anonim ortaklıklarda da kural olarak⁹⁵ nispi eşitlik ilkesi benimsenmektedir⁹⁶. Zira TTK m. 357’de “eşit şartlarda” ifadesi kullanılarak mutlak eşitlik ilkesinden uzaklaşmış ve her pay sahibinin farklı şartların varlığı halinde farklı işleme, aynı şartların mevcut olması halinde ise eşit işleme tabi tutulacakları vurgulanmak suretiyle nispi eşit işlem ilkesi benimsenmiştir⁹⁷.

Ayrıca eğer aksi kabul edilerek anonim ortaklıklarda mutlak eşit işlem ilkesi geçerli olursa, bu durumun pek tabii sonucu olarak, adi paylara oranla üstün ve farklı haklar sağlayan imtiyazlı payların varlığından bahsedilemeyecektir⁹⁸. Çünkü adi paylara nazaran kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi vesaire konularda bazı paylara imtiyaz tanınması suretiyle paylar arası mutlak eşitlik bozulabilmektedir (TTK m. 478). Örneğin bir anonim şirketteki (A) grubu payların sahiplerine birer oy hakkı tanınırken, imtiyazlı olan (B) grubu pay sahiplerine ikişer oy hakkı tanınarak paylar arası mutlak eşitliği bozabilecektir. Fakat yukarıda bahsettiğimiz üzere⁹⁹; anonim ortaklıklarda TTK m. 357 ile birlikte nispi eşitlik ilkesi benimsenmiş olduğu için, eşit şartlarda olan (A) grubu paylar kendi aralarında eşit işleme, (B) grubu paylar da kendi aralarında eşit işleme tabii tutulacak ve aynı zamanda iki farklı pay grubu olan (A) ve (B) grubu payların şartları farklı olduğu için bu pay grupları kendi aralarında farklı işleme tabii tutulacaklarından eşit işlem ilkesi de ihlal edilmemiş olacaktır¹⁰⁰. Bu sebeptendir ki; TTK m. 357 düzenlemesi ile birlikte imtiyazlı paylara mutlak eşitliğin bir istisnasını oluşturur demek yanlış olmayacaktır¹⁰¹.

⁹³ Gamze Turan, “Anonim Şirketlerde Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 65, S. 4, 2007, ss. 125- 138, s. 127.

⁹⁴ **Turan**, s. 127.

⁹⁵ “Genel kurula katılma, bilgi alma hakkı gibi mutlak eşitlik ilkesinin geçerli olduğu alanlar da bulunmaktadır”, Uysal, s. 39., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 620.

⁹⁶ Turan, s. 127.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 620., Akdağ Güney, s. 123.

⁹⁷ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar I**, s. 620., Uysal, s. 38., Akdağ Güney, s. 123.

⁹⁸ Bostancıoğlu, s. 5.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 332.; İmregün, **Menfaat İhtilafları**, s. 86.

⁹⁹ bk. s. 13.

¹⁰⁰ Turan, s. 127.

¹⁰¹ Uysal, s. 40.; Hasan Pulaşlı, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar** (Yeni Şirketler Hukuku), 1. Baskı, Adalet Yayınevi, İstanbul 2012, s. 736.; “*imtiyazlı paylar, paylar arasında eşitlik ilkesine bir istisna oluşturur, fakat eşit işlem ilkesini bertaraf etmez. Şöyle ki, aynı gruba dahil pay sahipleri açısından eşit işlem ilkesi aynen geçerliliğini sürdürür.*”, Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku** (Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku), 11. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 480.

1.2.3. İmtiyazlı Payların Tanınmasında Kullanılan İlkeler

1.2.3.1. İmtiyazların Esas Sözleşmede Öngörülmesi

Anonim ortaklıklarda paylara imtiyaz tanınabilmesi için mutlaka bu hususun esas sözleşmede belirtilmiş olması gerekmektedir. Zira bu husus TTK m. 478/1' de “ *ilk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir*” ifadesiyle vurgulanmıştır¹⁰². Ayrıca TTK m. 339/2, esas sözleşmede yazılması gereken hususlar arasında varsa imtiyazları da belirtmiştir. İmtiyazlar, esas sözleşmede öngörülmediği sürece şirket organlarının alacağı bir kararla ya da mahkeme kararı ile tesis edilememektedirler¹⁰³.

İmtiyazların esas sözleşmede belirtilmesi zorunlu olmakla birlikte bu imtiyazların ilk esas sözleşmede belirtilmesi zorunlu değildir¹⁰⁴. Başka bir ifade ile imtiyazlara; şirketin kuruluş aşamasında ilk esas sözleşme yer verilebileceği gibi, daha sonradan bu esas sözleşmenin değiştirilmesi suretiyle de imtiyazlar tanınabilmektedirler¹⁰⁵. Ancak esas sözleşmenin değiştirilmesi yoluyla imtiyaz tanınması durumunda kanun koyucu ağırlaştırılmış nisap öngörmüştür¹⁰⁶. Buna göre söz konusu değişiklik için; sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin veya bunların temsilcilerinin olumlu oyları aranmakta olup, bu öngörülen nisaplara ilk toplantıda ulaşılamaması durumunda, bunu izleyen toplantılarda da aynı nisabı sağlamak gerekmektedir(TTK m. 421/ f.3- 4).

1.2.3.2. İmtiyazların Konu ve Kapsamlarının Esas Sözleşmede Açıkça Öngörülmesi (Belirlilik İlkesi)

Esas sözleşmede belirtilmesi zorunlu olan imtiyazların sadece isim olarak gösterilmesi yeterli olmayıp, imtiyazların konusunun ve kapsamının da açıkça

¹⁰² İlk esas sözleşmede belirtilen imtiyazların; esas sözleşmenin tamamı ile birlikte Türk Ticaret Kanununun 354. maddesinde belirtildiği üzere tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. İmtiyazların esas sözleşme değiştirilmek suretiyle tanınmasında ise de yine esas sözleşmede bu hususun belirtilmesi ancak aynı kanunun 455. maddesi uyarınca tescil edilmesi gerekmektedir.

¹⁰³ Mustafa Yavuz, “Son Düzenlemeler Işığında Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay ve Pay Senetleri”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 132, İstanbul 2015, 63- 71, s. 64.; Aksi görüş için bk. **Tekinalp**, Yeni Hukuk, s. 84.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 381.

¹⁰⁴ Yavuz, s. 64., Şener, s. 554., Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 566., Uysal, s. 41.

¹⁰⁵ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 566., Uysal, s. 41.; Rüknettin Kumkale, **Anonim Şirketler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003, s. 292.

¹⁰⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 566.; Yavuz, s. 65.

belirtilerek, bunların somutlaştırılması gerekir¹⁰⁷. Örneğin; bir anonim ortaklık esas sözleşmesinde yer alan “(A) grubu paylar imtiyazlıdır” şeklindeki bir ifade imtiyaz oluşturmamaktadır¹⁰⁸. Çünkü bahsi geçen (A) grubu payların ne hakkında ve nasıl imtiyaz oluşturduğu hususunda bir açıklık bulunmamaktadır¹⁰⁹. Başka bir örnek verecek olursak; (A) anonim ortaklığının esas sözleşmesinde yazan “Sermayenin *yüzde elli beş* kısmına tekabül eden paylar, şirket kârından öncelikli pay alır” ifadesi de bir imtiyaz oluşturmamaktadır¹¹⁰. Yine burada da *yüzde elli beşe* tekabül eden payların hangileri olduğu konusunda bir açıklık bulunmamaktadır¹¹¹.

Daha anlaşılır bir ifade ile özetleyecek olursak; bir paya oyda imtiyaz hakkı tanınmış ise o paya tanınan oy adedi, tasfiye payının dağıtılmasında veya rüçhan hakkında tanınmış bir imtiyaz hakkı var ise bu paylara ait imtiyaz haklarının hangi oranda ve hangi sırada yer aldıkları hususu, imtiyazların hangi pay gruplarına ait oldukları, varsa imtiyazların süresi gibi hususların tam ve şüpheye yer vermeyecek şekilde esas sözleşmede belirtilmesi gerekmektedir¹¹². Çünkü anonim ortaklıklarda imtiyazlar konusunda doğabilecek herhangi bir belirsizlik, eşit işlem ilkesinin(TTK m. 357) sağlıklı biçimde uygulanmasına engel olabilir ve yukarıda verdiğimiz örneklerdeki gibi çözümü mümkün olmayan karmaşıklıklar yaratabilir¹¹³. Ayrıca belirsiz olan imtiyazların dava yolu ile düzeltilerek işler duruma getirilmesi de mümkün olmadığından bu hususların açıkça belirtilmesi ve hiçbir şüpheye mahal vermemesi gerekmektedir¹¹⁴. Kanaatimizce esas sözleşmede herhangi bir şüpheye mahal vermeyecek düzeyde netleştirilmeyen imtiyazlar uygulama alanı bulmayacaktır.

Bu konuda üzerinde durulması gereken başka bir husus imtiyazların birtakım şartlara bağlanıp bağlanamayacağı durumudur. Bir görüşe¹¹⁵ göre, imtiyazların bağlandıkları şartların açıkça belirtilmesinin belirlilik ilkesini karşılamaya yeteceği ifade edilerek, örneğin bir X anonim ortaklığında “bir milyon TL ihracat yapılan her ay (A) grubu paylar, diğer paylara nazaran kâr payından önce yararlanır” şeklinde şirket

¹⁰⁷ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 543., Uysal, s.43., Şener, s. 555., Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 566.

¹⁰⁸ Pulaşlı, **Yeni Şirketler Hukuku**, s. 738.

¹⁰⁹ Pulaşlı, **Yeni Şirketler Hukuku**, s. 738.

¹¹⁰ Gül Akad, **İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 11.

¹¹¹ Akad, s. 11.

¹¹² İlknur Kara, “İmtiyazlı Pay Kavramı ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde İmtiyazlı Paylar”, **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.3, Eskişehir 2016, ss. 225-245, s. 229.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 543.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 566.; Uysal, s. 43.; Günel, s. 7.

¹¹³ Uysal, s. 44.

¹¹⁴ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, s. 478., Şener, s. 555., Akad, s. 11.

¹¹⁵ Akad, s. 11.

performansına bağı bir imtiyaz tanınmasında, bu imtiyazların bağlanmış olduğı şartın açık ve herhangi bir şekilde şüpheye mahal vermemesi gerekçesi ile geçerli olacağı belirtilmektedir. Biz de imtiyazların bağlandığı şartların açıkça ve hiçbir şüpheye mahal vermeyecek şekilde belirtilmesi durumunda belirlilik ilkesinin karşılanacağı görüşündeyiz.

1.2.3.3. Paya Kanunun Öngördüğü Haklardan Daha Üstün Bir Hak Tanınması

Bir anonim ortaklıkta imtiyazlı payların söz konusu olabilmesi için kanun tarafından adi paylara tanınan haklardan daha fazlasının, kanunun belirlemiş olduğı sınırlar çerçevesinde imtiyazlı paylara tanınması gerekmektedir¹¹⁶. Zira yukarıda¹¹⁷ imtiyazlı payları tanımlarken de belirttiğimiz üzere “*adi paylara nazaran üstünlük*” durumunun yaratılması, o paya TTK’ nın tanıdığı haklardan daha fazlasının verilmesi ile söz konusu olacaktır¹¹⁸. Gerçekten de örneğin bir (X) anonim ortaklığında imtiyazlı olmayan (A) grubu payları maliklerine birer oy hakkı tanırken, imtiyazlı olan (B) grubu payları ikişer oy hakkı sağlıyorlarsa, (B) grubu paylara kanunun vermiş olduğı bir oy hakkından fazlasının tanınması, (B) grubu payları imtiyazlı hale getirmiştir¹¹⁹. Ancak (A) ve (B) grubu paylar kanunun adi paylara tanımış olduğı haklardan fazlasını içermeyip sadece (A) ve (B) diye gruplara ayrılmış ise tabi ki bu durum herhangi bir şekilde imtiyaz oluşturmayacaktır¹²⁰.

Burada değinilmesi gereken önemli bir husus ise; bir anonim ortaklığın bütün paylarına kanunun öngörmüş olduğı haklardan daha fazlasının tanınması durumunda imtiyaz oluşup oluşmayacağı meselesidir. Bir görüşe¹²¹ göre paylara kanunun vermiş olduğı haklardan daha fazlasının tanınması ve bu hakların birbirlerine karşı üstünlük sağlamaması durumunda dahi, yani bir anonim ortaklıkta (A), (B), (C) gibi üç pay grubunun olması ve her gruptaki payların sahiplerine dörder oy hakkı vermesinde olduğı gibi kanunda öngörülen hakların daha fazlasının tanınmasının imtiyaz oluşturacağı belirtilmiştir. Ancak bu görüş; böyle bir örnekte hiçbir pay ve hiçbir pay grubunun birbirine oranla ayrıcalıklı sayılmayacağı, bir anonim ortaklıkta payların

¹¹⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 565.

¹¹⁷ Yukarıda bk. s. 9.

¹¹⁸ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 565.; “...*Farklı haklara sahip olan paylar imtiyazlı paylardır...*”, Y. TD., T. 25/ 01/ 1972., E. 4843, K. 356., “... *Bazı pay grupları diğer paydaşlara göre farklı haklara sahip ise, bu hak sahipleri imtiyazlı haklara sahip demektir...*” Y. 11. HD., T. 07/ 10/ 1983, E. 3577, K. 4119., Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 610 ve 612.

¹¹⁹ Poroy/ Tekinalp/ Çamoğlu, **Ortaklıklar-I**, s. 565.

¹²⁰ Kara, s. 230.

¹²¹ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, s. 478.

tümüne eşit bir biçimde kanunda öngörülenden daha fazla oy hakkı tanınması bu payları ve onların bir arada toplandığı grupları imtiyazlı duruma getirmeyeceği, aksine tanınmış olan bu üstün hakkın her bir paya imtiyaz değil de ana sözleşmesel bir müktesep hak oluşturacağı belirtilerek öğretilen bazı yazarlar¹²² tarafından eleştirilmiştir.

Herhalde TTK m. 478'in gerekçesi uyarınca ayrıcalığın pay ve pay gruplarına nazaran olmayıp da adi paylara nazaran olması, imtiyazların tek bir paya tanınabileceği gibi bütün paylara da tanınmasının mümkün olması ve yine tanınan bu imtiyazların aynı olmasında yasal bir engelin de bulunmaması sonucunda, maliklerine verdikleri hakların aynı olmasına rağmen kanuna nazaran üstün bir hak ihtiva eden pay gruplarının imtiyaz oluşturacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

1.2.3.4. İmtiyazın Konusunun Kanundan Kaynaklanan Bir Pay Sahipliği Hakkına veya Esas Sözleşmeden Doğan Bir Pay Sahipliği Hakkına İlişkin Olması

İmtiyazlar; oy hakkı, rüçhan hakkı, tasfiye payı veya kar payı ile yönetim kurulunda temsil edilme gibi kanuni bir pay sahipliği hakkına dayanabilmekte veya kanundan hiç öngörülmemiş olmakla birlikte, örneğin şirket tesislerinden öncelikli yararlanmak gibi esas sözleşmeden kaynaklanabilmektedirler¹²³. Bu husus TTK m. 478/2'de açıkça belirtilmiştir.

İmtiyazlı paylar TTK m. 478'in gerekçesinde de belirtildiği üzere esas itibarıyla malvarlığı haklarına¹²⁴ dayanmaktadır. Ancak gerekçenin devamında oy hakkında imtiyaz bu kuralın bir istisnası olarak gösterilmiş, ayrıca TTK m. 360'ta düzenlenen yönetim kurulunda temsil edilme hakkı da kişisel bir hak¹²⁵ olmasına rağmen imtiyaz olarak zikredilmiştir¹²⁶. Yani buradan da anlaşılacağı üzere TTK'da üç adet (kar payı, tasfiye payı, rüçhan hakkı) malvarlığı hakkına dayanan ve iki adet (oy hakkı, yönetim

¹²² Ömer Teoman, "Bir Anonim Ortaklıkta Payların Tümüne Yasada Öngörülenden Daha Fazla Hak Tanınması Ayrıcalık Anlamına Gelir Mi?" (Ayrıcalık), **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 18, S. 3, Ankara 1996, ss. 1- 6, s. 4 ve 5.

¹²³ Kara, s. 230.; Akad, s. 16.

¹²⁴ "Para ile ölçülebilen, ekonomik bir değeri olan haklara malvarlığı hakları denilmektedir. Başka bir ifade ile kişinin malvarlığına ilişkin olan haklardır. Örneğin; kişinin alacak hakları, mülkiyet hakkı, sınırlı aynı haklar gibi..."., M. Kemal Oğuzman/ Nami Barlas, **Medeni Hukuk**, 20. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 139.; Hüseyin Hatemi, **Medeni Hukuk'a Giriş** (Medeni), 7. Bası, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 116.; Mustafa Dural/ Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku** (C.1), C. 1, 11. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016, s. 170.; Erol Cansel/ Çağlar Özel, **Hukuk Başlangıcı**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009, s. 137.

¹²⁵ "Kişilerin malvarlığı haklarının dışında kalan, parasal bir değeri bulunmayan, daha çok manevi değer taşıyan haklarına kişisel haklar denilmektedir. Örneğin; kişinin şeref ve haysiyeti, hayatı, ismi, sırları gibi..." Hatemi, **Medeni**, s. 129 ve 130.; Oğuzman/ Barlas, s. 153 ve 154.; Dural/ Sarı, **C.1**, s. 171.; Cansel/ Özel, s. 137.

¹²⁶ Akad, s. 16.

kurulunda temsil) kişisel hakka dayanan toplam beş adet kanunda düzenlenen imtiyaz türü bulunmaktadır. Ancak hemen belirtmek gerekirse TTK m. 478/2’de kullanılan “...gibi haklarda...” ifadesi; TTK’da sayılan imtiyazların tahdidi olmadığını, tarafların kaynağı esas sözleşme olmak üzere diledikleri şekilde imtiyaz yaratabileceklerini göstermektedir¹²⁷.

1.2.3.5. Kural Olarak İmtiyazların Paylara Tanınması

İmtiyazlı paylarda temel kural; imtiyazların belirli bir makama veya kişiye tanınmayıp, payın bizzat kendisine tanınmasıdır¹²⁸. Bu kural; TTK m. 478/ 1’de “ *ilk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir*” denilerek pay kavramının vurgulanması suretiyle ve yine aynı maddenin gerekçesinde “ *İmtiyaz kişiye değil, paya tanınabilir.*” ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. İmtiyazların kural olarak paya tanınmasının nedeni ise; anonim ortaklıklarda pay sahipleri veya gruplarının değil de payların ön planda olmasıdır¹²⁹.

İmtiyazların paya tanınmış olmasının anlamı; pay sahibinin kişiliğinin önem arz etmeyip, bizzat imtiyazlı paya sahip olmanın, bu payın sağlamış olduğu haklardan yararlanabilme imkanını doğurmasıdır¹³⁰. İmtiyazların bizzat payın kendisine bağlı olmasının bir sonucu; imtiyazlı pay sahiplerinin bu hakları diğer imtiyazlı pay sahiplerinden bağımsız bir şekilde yani tek başlarına kullanabilmeleridir¹³¹. Diğer bir sonuç ise; imtiyazlı payın devredilmesi durumunda, payın devri ile paya tanınmış olan imtiyazın da payı devralana geçmesidir¹³². İmtiyazlı pay sahibinin ölümü halinde ise; paya bağlı bir hak olan imtiyaz, mirasçılar tarafından aynen iktisap edilebilmektedir¹³³.

Önemle belirtmek gerekir ki; anonim ortaklıklarda paylara değil de, herhangi bir kişiye, makama veya bir sığata bağlanan haklar, TTK bakımından imtiyaz sayılmayıp¹³⁴,

¹²⁷ Uysal, s. 59.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 569.; TTK m. 478 Gerekçe.

¹²⁸ Turan, s. 127.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 546.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar- I**, s. 566.; Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 170.; Yavuz, s. 63.

¹²⁹ Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 170.

¹³⁰ Turan, s. 127.

¹³¹ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 546.; “*imtiyazın paya bağlanmasıyla, bir bakıma , imtiyaz kişiselleşmekte ve sahibine doğrudan doğruya üstün haktan yararlanma imkanı vermektedir.*”., Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 546.

¹³² Uysal, s. 49.

¹³³ Uysal, s. 52.

¹³⁴ “Örneğin bazı pay sahiplerine tanınan veto hakkı, ömür boyu murahhas üyelik gibi haklar paya değil de kişiye bağlı olması sebebi ile imtiyaz olarak değerlendirilemezler.”., Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 566.; Fahiman Tekil, **Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul Yayınevi, İstanbul 1993, s. 299., Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 544.

bunlar ortaklık ile yapılmış birer “akdi hak” niteliği taşırlar¹³⁵. Dolayısıyla bunlar imtiyaz sayılmadığından, ihlalleri halinde, TTK bağlamında imtiyazlı payların ihlallerine ilişkin hükümlere göre değil de birer “akdi hak” olmaları sebebiyle Türk Borçlar Kanunu(TBK)¹³⁶ bağlamında çözüme kavuşturulacaklardır¹³⁷. Ayrıca tanınan bu hakların “akdi hak” olmaları; şirket organlarının kararlarına tabii olmayacakları ve ancak ilgili tarafların karşılıklı anlaşmaları ile değiştirilebilir, ortadan kaldırılabilecekleri anlamına da gelmektedir¹³⁸.

1.2.3.6. İmtiyazların Paylara Tanınmasının İstisnası: Grup İmtiyazı

1.2.3.6.1. Genel Olarak

TTK m. 360 ile birlikte “*imtiyaz paya tanınır*” kuralına bir istisna getirilerek imtiyazların payların yanında; esas sözleşmede öngörülmek şartıyla, belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa¹³⁹ tanınmasına olanak verilmiştir¹⁴⁰. Gerçekten de imtiyazlı payları düzenleyen 478.

¹³⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar-I, s . 566.; Günel, s. 9., Bilgili/Demirkapı, s. 324 ve 325., Hamdi Yasaman, **Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler Mütalâalar Bilirkişi Raporları** (C. 2), C.2, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2013, s.52.; “... Anasözleşme ile paylara değil de, sadece ortaklara ismen tanınan haklar imtiyaz olmayıp, sözleşmeden doğan bir haktır...” Y. 11. HD., T. 25/ 12/ 1987., E. 3565, K. 7565., Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 614.

¹³⁶ R.G, T. 11. 01. 2011, S. 27836.

¹³⁷ Günel, s. 10.

¹³⁸ Uysal, s. 51.

¹³⁹ Azlık; yasanın kendilerine tanıdığı hakların kullanılması açısından sermayenin belirli bir oranını temsil eden pay sahiplerini ifade eder. Azlık, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunumuzun 411, 420, 439, 531 ve 559. maddelerinde halka kapalı şirketler için sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahipleri olarak düzenlenmesine rağmen, aynı kanunun 360. maddesinde herhangi bir oran belirtilmemiş olup bu oran şirket esas sözleşmesi ile düzenlenmeye bırakılmıştır., Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 420., Çamoğlu, s. 2.; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 383.; Öğretide “azlık” veya “azınlık” olarak kullanılmaktadır. Ancak biz TTK’da tercih edilen “azlık” kavramını kullanacağız., Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 547., Uysal, s. 59.; Tuğrul Ansay, “Anonim Ortaklıklar ve Mahkeme Uygulaması” (Mahkeme Uygulaması), **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 27, S. 1, Ankara 1970, ss. 119-138, s. 136.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 308.; Selin Sert Canpolat, “Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 74, Ankara 2008, ss. 158- 189, s. 158 vd.; *Karasu*: “Bu maddedeki azlığın dar anlamda azlık değil de geniş anlamda azlık olarak yorumlanması gerektiğini yani %50 den fazla oya sahip çoğunluk karşısında yer alan pay sahibi veya sahiplerinin bu madde uyarınca (TTK.md. 360) azlık sayılacağını belirtmiştir.”., Rauf Karasu, Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı (Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı), **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C. 2, S. 1, Ankara 2016, SS. 31- 40, s. 35., Kırca(Şehirali/Çelik/ Manavgat), **C. 1**, s. 430.

¹⁴⁰ Ersin Çamoğlu, “6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsili”, [Electronic Version] **Elektronik Nehir Dergi Halil Arslanlı Bilim Arşivi**, <http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/Ersin%20Camoglu-AnonimOrtaklikYonetimKurulundaBelirli%20Grupların%20Temsili.pdf>, s. 1, e.t.: 11.09.2017.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 546., Kırca(Şehirali/ Manavgat), **C. 1**, s. 425.

madde¹⁴¹ “Belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi” başlığı altındaki 360. maddeyi saklı tutmak suretiyle pay sahiplerine imtiyaz tanınmasının yolunu açmıştır¹⁴². Söz konusu 360. maddenin 1. fıkrası “...belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir.” dedikten sonra 2. fıkrada; yönetim kurulunda “temsil edilme hakkı” tanınan payların imtiyazlı sayılacağı belirtilmiştir¹⁴³. Böylece eTK döneminde düzenlemesi olmayan ancak öğretide kendini kabul ettiren ve Yargıtay kararları¹⁴⁴ ile

¹⁴¹ Yukarıda da belirttiğimiz üzere (Yukarıda bk. s. 18); 478. maddenin gerekçesinde; imtiyazın kişiye değil sadece paya tanınabileceği vurgulanmaktadır. *Pulaşlı* da 478. maddenin gerekçesindeki bu ifadeyi 360. maddenin 1 ve 2. fıkraları karşısında yersiz bularak; “360. maddeye göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı imtiyaz olduğuna ve bunun da özellik ve nitelikleriyle belirli grup oluşturan pay sahiplerine (bayiler gibi) veya azınlığa tanınabildiğine göre, payın yanı sıra pay sahiplerine de imtiyazın tanınabileceğinin açıkça anlaşıldığını, hükmün de “özellik ve nitelik” diye belirttiği hususunun pay sahiplerine ait olduğunu ve dolayısıyla da bu özellik ve niteliklerin pay sahiplerinin kişiliklerine ilişkin olduğunu ayrıca azınlığın payla değil, pay sahipliğine ilişkin ve sermaye katılım oranıyla ilgili bir durum olduğunu çünkü payların üzerinde azınlık veya azlık gibi bir ibarenin yer almadığını belirterek; 478. maddenin gerekçesinin “ imtiyazlar kural olarak paylara tanınır” şeklinde anlaşılması gerektiğini vurgulamıştır., *Pulaşlı, Şirketler Genel*, s. 546 ve 547.; “ Ön tasarıda yer alan ve 360. maddenin 2. fıkrası hükmüne göre yazılmış olan gerekçe’ nin 2. Paragrafındaki “... Bu hükümde 478. maddeye bir istisna getirilmiştir” ibaresinin son tasarının yasalaşan metnine uygun olarak değiştirilmesi unutulmuştur.”., *Çamoğlu*, s. 2.

¹⁴² *Uysal*, s. 52.; *Pulaşlı, Şirketler Genel*, s. 546.; *Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), Ortaklıklar-I*, s. 547.; *Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku*, s. 275.

¹⁴³ *Pulaşlı, Şirketler Genel*, s. 546.; “Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan paylar imtiyazlı sayılır” denilmesi tam bir çelişkidir; çünkü, pay sahipleri grupları ile azınlığa tanınan söz konusu imtiyaz, paylarla bağlantılı olarak değil, doğrudan şahıslarına tanınmaktadır. 360. Madde hükmüne kaynak İsviçre Borçlar Kanunu’nun 709. Maddesinde, pay sahipleri grubu ile azınlığa temsil hakkı tanınabilmesi için, ana sözleşmeyle oy hakkı veya kâr ve tasfiye payı gibi malvarlığı haklarında imtiyazlı birden çok pay gruplarının mevcut olması zorunludur. Böylece, İsviçre Hukukunda pay sahipleri ile azınlığa tanınan yönetim kurulunda temsil hakkı(imtiyazı) da yine paya bağlı bir imtiyaz olma özelliğini korumaktadır”., *Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler*, s. 170 ve 171.

¹⁴⁴ “ ... Taraflar arasındaki uyuşmazlık, ayrıcalıklı(imtiyazlı) pay sahibi olduğunu iddia eden davacının yönetim kurulu seçimi için gösterdiği adayın seçilmesinde zorunluluk olup olmadığına ilişkindir. TTK’nın 401. maddesine göre, ana sözleşmede yazılmak suretiyle kâr ve tasfiye payı ile sair hususlarda ayrıcalık tanınması olanağı vardır. Davacının da pay sahibi olduğu davalı anonim ortaklığın ana sözleşmesinin 18. Maddesinde aynen ‘ idare meclisi azaları, en az yarısından bir fazlası (A) grubu hisse senedi sahipleri tarafından aday gösterilecek kurucu ortaklar arasından olmak üzere Genel Kurul tarafından seçilir’ denmektedir. Bu madde ile (A) grubu pay sahiplerine yönetim kurulu seçiminde aday gösterme olanağı verilerek diğer pay sahiplerine nazaran ayrıcalık tanınmıştır. Böyle bir ayrıcalık TTK’nın 401. maddesinde öngörülen ‘vesair hususlar’ kavramına gireceği kuşkusuz olduğu için geçerlidir. Öte yandan, ana sözleşmenin 18. Maddesi davalı ortaklığın tüm ortaklarını da bağlayan buyurucu bir hükümdür. Diğer bir deyişle, (A) grubu ayrıcalıklı pay sahibi davacının gösterdiği yönetim kurulu seçimindeki adayın genel kurulca seçilmesi zorunludur...” Y. 11. HD., T., 16. 10. 1979, E. 4286, K. 4769., *Gönen Eriş, Açıklamalı- İhtihath Türk Ticaret Kanunu Ticari İşletme ve Şirketler*(Türk Ticaret Kanunu), C.1,Seçkin Yayınevi, Ankara 1987, s. 1187.; “... Davacı yönünden yapılan temyiz incelemesine gelince ana sözleşmenin 14. maddesinde Yönetim Kurulunun 3 kişiden oluşacağı ver ‘seçilmiş bu üç üyeden biri (B) grubu imtiyazlı hisse senedi sahipleri arasından veya onların gösterecekleri hissedarlar arasından’ seçileceği öngörülmüştür. 03. 05. 1989 tarihli Genel Kurulda Yönetim Kurulunda doğrudan doğruya bir (B) grubu pay sahibinin seçildiği, davacı vekili, (B) grubu pay sahiplerinin özel toplantı yapıp (B) grubu bir ortağı Yönetim Kuruluna seçmesinin an sözleşmenin 14. Maddesine aykırı olduğunu ve Genel Kurulca bu yönde alınan kararın iptalini istemektedir. Genel olarak TTK’nın 401. Maddesi uyarınca imtiyazın paya bağlanması icap etmektedir. Ne var ki, belli bir pay grubuna tanınan üstün hak da imtiyaz olarak nitelendirilmektedir ve imtiyazların korunması sistemine tabi tutulmalıdır... Bu nedenle davacıların

yerleşik bir uygulama haline gelen grup imtiyazı; bu yolla oluşan hukuka gerekli önemin verilmesi ve aksi yöndeki bir değişikliğin uygulamada büyük güçlükler doğuracağı gerekçesiyle kanunlaştırılmıştır¹⁴⁵.

1.2.3.6.2. Grup İmtiyazının Kapsamı

Yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı iki şekilde tanınabilmektedir¹⁴⁶. Şöyle ki; yönetim kurulu üyelerinin; belirli pay grupları, özellik ve nitelikleriyle belirli grup oluşturan pay sahipleri veya azlık arasından seçilmesi şeklinde olabileceği gibi, bu gruplara veya azlığa yönetim kurulu için aday önerme hakkı tanınması şeklinde de öngörülebilecektir¹⁴⁷. Örneğin yönetim kurulunun iki üyesinin Çağ Üniversitesi mezunu hukukçu ortaklar arasından seçilmesinin kabul edilmesi veya yönetim kurulu üyeliği için adayların; Çağ Üniversitesi mezunu hukukçular grubuna dahil olan ortakların oluşturduğu belirli bir grup tarafından önerilmesi gibi¹⁴⁸.

TTK m. 360 uyarınca bir imtiyaz tanınabilmesi için; bu hususun esas sözleşmede belirtilmesi ve imtiyaz verilecek grubun veya azlığın kuşkuya yer bırakmayacak açıklıkta esas sözleşmede somutlaştırılması gerekmektedir¹⁴⁹. Çünkü imtiyazın esas sözleşmede iyi bir şekilde tanımlanması ve somutlaştırılması, hakkın kullanılması ve imtiyazların korunabilmesi açısından önem teşkil etmektedir¹⁵⁰.

Belirli pay gruplarının, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerinin veya azlığın yönetim kuruluna göstereceği adayların nasıl ve ne şekilde seçileceği konusunda kanunda herhangi bir düzenleme bulunmaktadır. Çözüm olarak aday seçme yönteminin ana sözleşmede belirlenebileceği, ana sözleşmede belirli

yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddiyle hükmün onanması gerekir.” Y. 11. HD., T., 08. 10. 1993, E. 1992/ 6626, K. 1993/ 6317, **Kaynak:** www.kazanci.com, e.t.: 21. 09. 2017.

¹⁴⁵ bk. TTK. m. 360 gerekçe.; Levent Uysal, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu- I”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 80, Ankara 2009, ss. 315- 365, s. 345.

¹⁴⁶ Çamoğlu(Poroy/ Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 385.; Çamoğlu, s. 3.

¹⁴⁷ bk. TTK. md 360. Gerekçe.; Kırca(Şehirli Çelik/ Manavgat), **C. 1**, s. 432.; Çamoğlu, s. 4.; Çamoğlu(Poroy/ Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 385.

¹⁴⁸ Domaniç, s. 363.; Çamoğlu, s. 4.

¹⁴⁹ Çamoğlu, s. 4.; Kırca(Şehirli Çelik/ Manavgat), **C.1**, s. 428.; ; Ender Dedeoğaç/ Oğuzhan Sapan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu**, Koza Matbaacılık, Ankara 2013, s. 17.; Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 231.; “Pulaşlı; yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazının tanınması için; belirli grup oluşturan pay sahiplerinin paylarının ayrıca “bağlı nama yazılı pay” olması lazım geldiğini, ‘azlığa veya azlığa’ tanınmasında ise böyle bir hususun söz konusu olmadığını” söylemektedir., Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 547.; Ancak herhalde Uysalın da söylediği gibi “TTK 360 hükmü ile açıkça imtiyaz tanınmasına izin verilen bir husus hakkında, kanunda yer almayan bir sınırlama yapılmasının doğru olmadığını, yine böyle bir sınırlamanın hukuk mantığı ile bağdaşmasının zor olduğunu” söylemek yanlış olmayacaktır., Uysal, s. 55.

¹⁵⁰ Karasu, **Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, s. 35.

olmadığı hallerde ise imtiyazlı pay sahipleri genel kuruluna ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanması gerektiği konusunda görüşler bulunmaktadır¹⁵¹.

Genel kurul, TTK m. 360 uyarınca yönetim kurulu üyeliğine önerilen veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa mensup olan adayı, haklı bir sebep bulunmadığı takdirde seçmek zorundadır(TTK m. 360)¹⁵². Genel kurula haklı bir sebebin varlığı halinde reddetme yetkisi verilmesinin sebebi ise; genel kurul iradesinin, azlığın veya belirli bir grubun iradesinin üstünde olması gereğidir¹⁵³. Önerilen veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa mensup olan aday, haklı bir sebep olmaksızın seçilmezse, genel kurulun bu kararına karşı TTK m. 445 uyarınca iptal davası açılabilir¹⁵⁴.

Yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı ile seçilmiş yönetim kurulu üyeleri ile normal yolla seçilmiş yönetim kurulu üyelerinin hukuki statüleri arasında bir farklılık olmadığından dolayı, üyelerin hepsi aynı hak ve borçlara sahiptirler¹⁵⁵. Ayrıca yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı ile seçilmiş olan üyeler; seçildikleri grupların veya azlığın emir ve talimatlarıyla hareket etmeyerek, özen ve bağlılık yükümlülüğü (TTK m. 369) uyarınca şirketin çıkarları doğrultusunda görevlerini ifa edeceklerdir¹⁵⁶.

1.2.3.6.3. Grup İmtiyazı Tanınacak Kişiler

TTK m. 478’de imtiyazların doğrudan paylara tanınabileceği ve pay sahipleri tarafından birbirlerinden bağımsız bir şekilde kullanılabilmesi düzenlenmiştir¹⁵⁷. Ancak TTK m. 360 uyarınca yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazının doğrudan bir paya tanınmayıp, hem pay sahibi gruplarına, hem azlığa, hem de pay gruplarına tanınabileceği düzenlenmiştir¹⁵⁸. Ayrıca yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı; 478. maddedeki imtiyazlar gibi pay sahipleri tarafından bağımsız olarak değil, gruba dahil

¹⁵¹ Kırca(Şehirli Çelik/ Manavgat), C.1, s. 433.; Karasu, **Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, s. 34.; Çamoğlu, s. 4.

¹⁵² “... İmtiyazlı pay sahipleri yönetim kurulu için aday göstermişse, seçimin bu adaylar arasından yapılması gerekir...” Y. 11. HD., T. 12/ 06/ 1984., E. 2542., K. 3435., Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 613.

¹⁵³ Çamoğlu, s. 5.

¹⁵⁴ Kırca(Şehirli Çelik/ Manavgat), C.1, s. 437.; Çamoğlu, s. 6.; Çamoğlu(Poroy/ Tekinalp), **Ortaklıklar- I** s. 387.; Seza Reisoğlu, “**6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri**”, 22 Ekim 2011, Abant, s. 5.; Karasu, **Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, s. 38.

¹⁵⁵ Karasu, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, s. 32.; Kırca(Şehirli Çelik/ Manavgat), C. 1, s. 438.

¹⁵⁶ Kırca(Şehirli Çelik/ Manavgat), C. 1, s. 438.; Karasu, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, s. 32.; Yakım Bahar, “Anonim Şirketlerin Gelişimi ve Temsili”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, Ankara 1970, ss. 413-418, s. 417.

¹⁵⁷ Tekin Memiş, “Grup İmtiyazının Kabul Edildiği Bankalarda Grup İçindeki Bütün Paylar Nitelikli Pay Sayılı mı?”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ’e Armağan**, C.16, S. 204, İzmir 2015, ss. 3105-3121, s. 3108.

¹⁵⁸ Üçışık/ Çelik, s. 387.;

olan kişiler veya azlık tarafından birlikte kullanılabilir¹⁵⁹. Başka bir anlatımla; grup içerisindeki paylar, yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazını kullanırken birlikte hareket etmelidir¹⁶⁰. Örneğin; grupça yönetim kurulu üyeliğine aday gösterilecekse, gruptaki her pay ayrı bir aday gösterme hakkına sahip değildir¹⁶¹.

Yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazının herhangi bir aileye dahil olan ortaklara veya herhangi bir soyisme sahip olan kişilere tanınmasında bir sakınca bulunmamaktadır¹⁶². Çünkü bir aileye dahil olan ortaklarla aynı soyisme sahip olan ortaklar birer grubu temsil etmektedirler. Ancak belirli somut bir kişiye¹⁶³ yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı tanınabilip tanınamayacağı yönünde herhangi bir açıklık bulunmayıp, bu doğrultuda öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır. Kimi yazarlar¹⁶⁴, bu hakkın ismen belirlenebilen tek bir ortağa tanınmasının mümkün olduğunu ve bu hakkın imtiyaz tanınan kişinin hayatı ile sınırlı olduğunu söylerken, kimi yazarlar¹⁶⁵ ise, belirli somut bir kişiye yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazının tanınmasının mümkün olmadığını, zira bu şekilde belli bir kişinin ismi belirtildiğinde artık özellik ve niteliklerin zikredilmesinin anlamsız olacağını, yine bu şekilde yapılacak bir imtiyaz tanınması mümkün olsa idi kanun hükmünde “özellik ve nitelikleriyle” belirli bir grup oluşturan pay sahipleri kullanılmayıp, sadece pay sahipleri ifadesinin kullanılacağını belirtmektedirler. Kanımızca tek bir kişiye TTK m. 360 uyarınca yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı tanınması söz konusu olmayacaktır. Çünkü bu imtiyazın bir gruba tanınabileceğini, yani grup imtiyazı olduğunu düşünürsek tek bir kişiye böyle bir imtiyaz tanınabilmesi pek mümkün değildir. Ancak ortaklıktaki azlık oranına tek bir ortağın sahip olduğu hallerde grup imtiyazı tanınabilmelidir. Zira sahip olduğu paylarla azlık durumunda tek bir ortağın olması halinde tanınacak olan imtiyaz ortağa değil, azlığa tanınacaktır. Azlık sıfatını haiz olma da kişi sayısı ile ilgili olmayıp, belirli bir pay oranına sahip olmaya bağlıdır¹⁶⁶.

¹⁵⁹ Memiş, s. 3108.; Yavuz Akbulak, “Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay Oluşturulması” (İmtiyazlı Pay), **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 89, S. 6, İstanbul 2015, ss. 111- 121, s. 115.

¹⁶⁰ Ömer Teoman, Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları V- Yönetim Kuruluna Aday Gösterme Ayrıcalığına Sahip Bir Grubun Yapacağı Özel Toplantıda Uygulanacak Yetersayılar, Tüm **Makalelerim** 1997- 2001 (Özel Toplantı), C. I- II, İstanbul 2012, ss. 2007-1014, s. 1009.; Çiğdem Yatağan Özkan, **Anonim Şirketlerde Altın Paylar**, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2016, s. 36 ve 37.

¹⁶¹ Teoman, **Özel Toplantı**, s. 1009.

¹⁶² Rauf Karasu, **Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, s. 34.

¹⁶³ Örneğin; Orkun Tat, yönetim kurulu üyeliği için aday gösterir veya gösterilir gibi.

¹⁶⁴ Çamoğlu, s. 3.; Çamoğlu(Poroy/ Tekinalp), **Ortaklıklar I**, s. 384.

¹⁶⁵ **Rauf Karasu, Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı**, s. 34.; Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), **C. 1**, s. 428 ve 429.

¹⁶⁶ yukarıda bk. s. 19.

Payın devredilmesi durumunda yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı; “belirli pay gruplarına” tanınmış ise, payı devralan; payı devralmasıyla birlikte ilgili gruba dahil olarak bu imtiyazdan yararlanır¹⁶⁷. Ancak imtiyazın “özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine” tanınmış olması durumunda, payı devralan kişi, ancak devreden kişi ile aynı nitelik ve özellikleri haiz ise imtiyazdan yararlanabilir¹⁶⁸. Örneğin; (A) grubuna dahil bir payı devralan o gruba tanınan imtiyazdan yararlanabilirken, oto elektrik tesisatçılarından oluşan gruptan bir oto elektrik tesisatçısı payını devrederse, devralanın ancak oto elektrik tesisatçısı olması halinde imtiyazdan yararlanabilmesi söz konusu olacaktır¹⁶⁹.

Yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı tanınarak halka açık anonim ortaklıklarda belirlenecek yönetim kurulu üyelerinin sayısı açısından yasal bir sınırlama bulunup bu sınır, yönetim kurulu üye sayısının yarısının aşılmasıdır. Maddenin mefhumu muhalifinden ise, halka kapalı anonim ortaklıklarda yönetim kurulu üyelerinin hepsinin yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı tanınarak seçilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır¹⁷⁰.

1.2.3.7. Kamu Aleyhine İmtiyaz Tesis Edilememesi

6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun(Yür. K)¹⁷¹ 25. maddesi ile TTK m. 478 hükmüne 4. fıkra eklenerek bazı durumlarda imtiyaz tesis edilemeyeceği düzenlenmiştir¹⁷². Buna göre; sermayesinin yarısından fazlasına tek başına veya birlikte; *Devlet, il özel idaresi, belediye ve diğer kamu tüzel kişileri, sendikalar, vakıflar, kooperatifler ve bunların üst kuruluşlarına ait anonim ortaklıklarda ve bu ortaklıkların aynı oranda sermaye payına sahip oldukları iştiraklerinde; sayılan bu kişilerin sahip oldukları paylara tesis edilecek imtiyazlar dışında diğer kişilere TTK’ da düzenlenen herhangi bir imtiyaz tesis edilemez*(TTK m.

¹⁶⁷ Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), C. 1, s. 427.; İsmail Kırca, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu- Başlıca Yenilikler”, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XVI, S. 3- 4, Erzincan 2012, ss. 121- 137, s. 124.

¹⁶⁸ Erol Ulusoy/Mete Özgür Falcıoğlu, *Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili*, 1.Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2014, s.148.; Pulaşlı, *Şirketler Genel*, s. 547.; Çamoğlu, s. 4.; Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), C. 1, s. 427.; Kırca, s. 124.

¹⁶⁹ Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), C. 1, s. 427.

¹⁷⁰ Derya Doğan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 2, Ankara 2010, ss. 385-436, s. 433.

¹⁷¹ R.G, T. 26. 06. 2012, S. 28339.

¹⁷² Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), C.1, s. 443.; Pulaşlı, *Şirketler Genel*, s. 545.; Uysal, s. 66.; Kaya, s. 231.; Yavuz, s. 65.

478/4). Başka bir deyişle; bir anonim ortaklığın veya bu ortaklığın iştiraklerinin sermayesinin yarısından fazlasına; yukarıda sayılan pay sahiplerinin tek başlarına veya birlikte sahip olmaları durumunda, diğer paylara, belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine, belirli pay guruplarına ve azlığa imtiyaz tanınması söz konusu değildir¹⁷³.

TTK m.478/4'te sayılan *Devlet, il özel idaresi, belediye ve diğer kamu tüzel kişileri, sendikalar, vakıflar, kooperatifler ve bunların üst kuruluşları* dışında diğer kişilere imtiyaz tanınmasının engellenmesi için, sayılan bu kişilerin sadece şirketin ortağı olmaları yetmemekte, ayrıca şirket sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmaları gerekmektedir. Aksi halde diğer kişiler lehine imtiyaz tesis edilebilecektir.

TTK m. 478/4'te sayılan kişilerin anonim ortaklığın sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmaları durumunda artık diğer kişiler lehine imtiyaz tesis edilemeyeceği düzenlenmiş, ancak bu kişilerin şirket sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmadan önce diğer kişiler lehine tanınmış olan imtiyazların akıbeti düzenlenmemiştir¹⁷⁴. Öğretideki kimi yazarlar¹⁷⁵, 478. maddenin 4. fıkrasında sayılan kişilerin şirket sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmadan önce diğer kişiler lehine tanınmış imtiyazların donarak kullanılamaz hale geleceğini, ancak belirli bir zaman sonra bu kişilerin şirket sermayesinin yarısının altına düşmesi halinde donan bu imtiyazların tekrar canlanacağını savunmaktadır¹⁷⁶. Biz de 478. maddenin 4. fıkrasında sayılan kişilerin şirket sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmadan önce diğer kişiler lehine tanınmış imtiyazların dondurulmasının ileride daha hakkaniyetli durumlar yaratabileceği ve olası hak kayıplarını önleyebileceği gerekçesiyle bu görüşe katılmaktayız.

¹⁷³ Kaya, s. 231.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 545.; Uysal, s. 66.; Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), **C.1**, s. 443.; "478. maddenin 4. fıkrası, Anayasa'nın kanun önünde eşitliği düzenleyen 10. Maddesi açısından fark edilir biçimde sorunlu görülmektedir.", Kırca(Şehirali Çelik/Manavgat), **C.1**, s. 445., Aynı doğrultuda., Uysal, s. 70.

¹⁷⁴ Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), **C.1**, s. 444.; Uysal, s. 67.

¹⁷⁵ Kırca(Şehirali Çelik/ Manavgat), **C.1**, s. 443.

¹⁷⁶ Uysal, s. 68.

İKİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIKLARDA İMTİYAZLI PAY ÇEŞİTLERİ

2.1. Genel Olarak İmtiyazlı Pay Çeşitleri

TTK m. 478' de imtiyazlı paylar başlığı altında kâr payında imtiyaz, tasfiye payında imtiyaz, rüçhan hakkında imtiyaz ve oy hakkında imtiyaz olmak üzere dört adet imtiyaz çeşidi düzenlenmiştir. Ancak daha önce de belirttiğimiz¹⁷⁷ üzere, düzenlenen bu imtiyazlar tahdidi olarak sayılmamış, örnek olarak verilmiştir. Bu bölümde TTK m. 478'de örnek olarak sayılan imtiyaz çeşitleri ile uygulamada karşılaşılabilecek bazı imtiyaz çeşitleri detaylı olarak açıklanacaktır.

2.2. Kâr Payında İmtiyaz

2.2.1. Anonim Ortaklıklarda Kâr Payı

Anonim ortaklıklarda pay sahiplerinin malvarlığına ilişkin en önemli haklarından birisi kâr payıdır¹⁷⁸. Kâr payı; kanun veya ortaklık esas sözleşme hükümlerine göre ortaklığın yıllık kazancından pay sahiplerine sağlanan hisse veya başka bir ifadeyle, pay sahiplerinin ortaklığa koymuş olduğu sermayenin semeresi olarak da tanımlanabilir¹⁷⁹.

Anonim ortaklıklarda kâr paylarının dağıtımı ve dağıtım şekli, genel kurulun devredilemez görevleri ve yetkileri arasında TTK m. 408/2'de düzenlenmiştir¹⁸⁰. Dolayısıyla anonim ortaklıklarda kâr üzerinde tasarruf etmeye yetkili organ genel kuruldur¹⁸¹. Ancak genel kurul kâr payları üzerindeki yetkilerini kullanırken TTK m.

¹⁷⁷ Yukarıda bk. s. 26.

¹⁷⁸ Turgut Şengir, "Anonim Ortaklıklarda Kâr Payı Hakkı", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C. 7, S. 1, Ankara 1973, ss. 77-86, s. 77.; Gönen Eriş, "Ayrıcalıklı Pay Senetleri (II)" (Pay Senetleri-II), *Yargıtay Dergisi*, C. 6, S. 1- 2, Ankara 1980, ss. 196- 217, s. 196.

¹⁷⁹ Aslı Gürbüz Usluel, *Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı*, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016, s. 2.; Şengir, s. 77.; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 293.; İmregün, *Ortaklıklar*, s. 290.; Oğuz İmregün, "Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı(Temettü) Hakkı"(Kâr Payı Hakkı), *Prof. Dr. Ömer Teoman' a 55. Yaş Günü Armağanı*, C. 1, İstanbul 2002, ss. 413- 434, s.415.; Domaniç, s. 824.

¹⁸⁰ Gürbüz Usluel, s. 67.; Uysal, s. 73.; Bahtiyar, *Ortaklıklar Hukuku*, s. 294.; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), *Ortaklıklar-I*, s. 476.

¹⁸¹ Zühtü Aytaç, "Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Kâr Dağıtımı", *Sermaye Piyasası Kurulu 15. Yıl Sempozyumu*, Ankara 1998, ss. 35-94, s. 43 ve 44.; İmregün, *Kâr Payı Hakkı*, s. 416.; "...Anonim şirketlerde kâr payının nasıl ve hangi şartlarda ödeneceğine karar verme yetkisi genel kurula aittir..."Y. 11. HD., K. 31/ 05/ 2010, E.2008/14124, K. 6070., Erdoğan Moroğlu/ Abuzer Kendigelen, *İçtihatlı-Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat*, 10. Bası, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2014, s. 407.

507 uyarınca kanun ve esas sözleşme hükümleri çerçevesinde hareket etmek zorundadır¹⁸².

Kâr payı dağıtımının söz konusu olabilmesi için; ortaklıkta dağıtılabilecek kârın mevcut olması, yani ortaklığın faaliyet yılı içerisinde gerçekten kâr elde etmiş olması veya önceki yılların kârlarından bu amaçla yedek akçelerin¹⁸³ ayrılmış olması gerekmektedir¹⁸⁴. Fakat kâr dağıtımı için ortaklıkta dağıtılabilecek kârın bulunması tek başına yeterli değildir¹⁸⁵. Ayrıca bunun için genel kurul tarafından kâr paylarının dağıtımı yönünde karar verilmiş olması da gerekmektedir¹⁸⁶. Bahsi geçen bu kaidelere uyulmadan kâr dağıtımı yapılmışsa; pay sahipleri haksız kâr payı elde edeceklerinden, elde ettikleri bu kârları TTK m. 512 uyarınca geri vermekle yükümlü olacaklardır¹⁸⁷.

TTK m. 507/1 uyarınca; kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre dağıtılmasına karar verilmiş olan net dönem kârından her pay sahibi, sahip olduğu pay oranında yararlanma hakkını haizdir. Şöyle ki; bir pay sahibi kural olarak ne kadar çok paya sahip olursa, o oranda ortaklık kârından yararlanacaktır¹⁸⁸. Ancak TTK m. 507/2, payların bazı türlerine tanınan imtiyaz haklarını saklı tutmak suretiyle; kâr payında imtiyaz tanınan payların bu kuralın istisnasını teşkil ettiğini işaret etmiştir¹⁸⁹.

Paysahibinin paydan doğan kâr payı hakkı; TBK m. 170 uyarınca geciktirici şarta bağlı bir taleptir¹⁹⁰. Zira ortaklığın faaliyet yılı içerisinde kâr elde edip etmeyeceği

¹⁸² İmregün, **Kâr Payı Hakkı**, s. 416.; Uysal, s. 73.

¹⁸³ Yedek akçe: “İleride meydana gelecek zararları kapatmak, beklenen veya beklenilmeyen zarar, kayıp ve masrafları karşılamak, işletmenin idamesi ve gelişimi, istikrarlı kâr payı dağıtımını temin etme amacıyla yıllık kazançlardan ayrılan kıymetlerdir.”; Halil Arslanlı, **Anonim Şirketler IV- V**(AŞ. IV- V), Fakülteler Matbaası, İstanbul 1961, s. 69.

¹⁸⁴ Bilgili/ Demirkapı, s. 341 ve 342.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 580.; İmregün, **Kâr Payı Hakkı**, s. 417.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 625.; Uysal, s. 71.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 294.; “... Anonim ortaklığın kâr payını dağıtabilmesi için ortaklığın esas sermayesini aşan bir değer fazlasının, yani kârının bulunması gerekir...” Y. TD., T. , 03/ 04/ 1967., E. 1343, K. 1352., “...Hiçbir inceleme yapılmadan, adi ve olağüstü yedek akçesi ayrılması yokmuş gibi kâr dağıtılamaz...” Y. 11. HD., T. 03/ 07/ 1975., E. 2022., K. 4631., Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 789.

¹⁸⁵ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 294.; Domaniç, s. 824.; Gürbüz Usluel, s. 159; Uysal, s. 73.

¹⁸⁶ Domaniç, s. 824.; Uysal, s. 73.; Gürbüz Usluel, s. 159.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 294.; “... Kâr dağıtımı için genel kurulca karar verilmesi gerekmektedir. Böyle bir karar olmadığına göre, ödenebilir bir kâr da yoktur...” Y. 11. HD., T. 27/ 10/ 1988., E. 1772, K. 6175., Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 796.

¹⁸⁷ Domaniç, s. 485.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar I**, s. 631.; Gürbüz Usluel, s. 195.; Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 795 ve 796.

¹⁸⁸ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 626.

¹⁸⁹ Uysal, s. 78.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 626.; Domaniç, s. 826.

¹⁹⁰ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 579.; Gürbüz Usluel, s. 2.; Hukuki işlemin sonuçlarını meydana getirmesinin gelecekteki belirsiz bir olayın gerçekleşmesine bağlı olmasına geciktirici şart denir., Fikren Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 22. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 1199.; Kemal Oğuzman/ Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 11. Baskı, Vedat Kitapçılık, C. 2, İstanbul 2014, s. 491 ve 492.; Ali Naim İnan/ Özge Yücel, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 552.; Mehmet Ayan, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ekim 2016, s. 141 ve 142.

belli değildir¹⁹¹. Eğer ortaklık faaliyet yılı içerisinde kâr elde eder ve elde edilen bu kârın genel kurul tarafından kanun ve esas sözleşme hükümlerine göre dağıtılmasına karar verirse, dağıtılmasına karar verilen miktar pay sahibi için şarta bağlı bir talep olmaktan çıkarak, ortaklığa karşı şartsız bir alacak hakkına dönüşür¹⁹². Kâr payının alacak hakkına dönüşmesi ancak genel kurulda alınan bir kararla gerçekleştiğinden, genel kurulda bu yönde bir karar alınmadan kâr paylarının bir alacak davası açılması suretiyle talep edilmesi söz konusu değildir¹⁹³.

Belirli şartlar altında sahibinin rızası olmaksızın sınırlandırılabilen kâr payı, özüne dokunulması veya tamamen ortadan kaldırılması mümkün olmadığından pay sahibi için müktesep bir hak teşkil etmektedir¹⁹⁴.

Kâr payı hakkı TBK m. 147 uyarınca beş yıl içerisinde talep edilmediği takdirde zamanaşımına uğramaktadır¹⁹⁵. Zamanaşımı süresi kâr payının muacceliyet tarihinden itibaren işlemeye başlar¹⁹⁶. Kâr payı da kural olarak; genel kurulun kâr dağıtım kararında ayrı bir tarih belirlenmişse, kararda belirlenen bu tarihten; eğer böyle

¹⁹¹ Gürbüz Usluel, s. 2.

¹⁹² Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I** s. 630.; Gürbüz Usluel, s. 191.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 581.; Domaniç, s. 837.; "... Anonim şirketlerde kârın dağıtımına ve dağıtım şekline karar verecek organ genel kuruldur. Bu karar yenilik doğuran bir hak niteliğindedir. Bu karar(kâr payı) şirket borcu haline gelir. Diğer bir deyimle, kâr payının dağıtımına ilişkin genel kurul kararı tarihinden itibaren ortaklar ve diğer ilgililer için alacak hakkı teşkil eder..." Y. 11. HD., T. 09/ 10/ 1990, E. 7693, K. 6376., Moroğlu/ Kendigelen, s. 407.

¹⁹³ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 630.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 582.; Gürbüz Usluel, s. 191.; "...Anonim ortaklık genel kurulunca kârın dağıtılması kararı alınmadıkça, kâr payının bir alacak davası açılmak suretiyle istenmesi olanaksızdır..." Y. 11. HD., T. 13/ 11/ 1989., E. 8737, K. 6181., "...Genel kurul, kâr payının dağıtılmayacağına karar vermiş ve bu kararın iptali istenmemiş ise, yönetim kurulu üyeleri dahi kâr payı isteyemez..." Y.11. HD., T. 21/ 11/ 1994, E. 5604, K. 8783., Eriş, **Anonim Şirketler**, s. 784., "...Kâr payının dağıtılmasına karar verme yetkisi TTK'nun 369/2. maddesine göre şirketin genel kuruluna aittir. Genel kurulda karın dağıtılmasına karar verilmesi halinde paydaşların kar payını talep hakları doğar. Genel kurulda karın dağıtılması yolunda bir karar alınmadıkça, kar payının bir alacak davası açılmak suretiyle talep edilmesi ve hüküm altına alınması mümkün değildir. Anonim şirket ortaklarının her şeyden önce yönetim kuruluna başvurarak karın dağıtılması yönünde gündeme madde konulmasını sağlamaları ve genel kurulda da gerekli kararı almaları ve kar dağıtımının genel kurulca reddi durumunda genel kurul kararının iptali davasını açarak, karın bu şekilde dağıtım yolunu tercih etmeleri gerekir. Yerel mahkemece, bu hususlar çerçevesinde karın dağıtılması gerektiğinin göz önüne alınmaması doğru görülmemiş ve hükmün bozulması gerekmiştir..." Y. 11. HD., T. 26/ 03/ 1998, E. 1997/ 9240, K. 1998/ 2211., **Kaynak: www.kazanci.com**, E.t. 11/10/2017.

¹⁹⁴ Kumkale, s. 282.; Domaniç, s. 830.; Aksi görüş için bk., İmregün, **Kâr Payı Hakkı**, s. 427 ve 428.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 624.; "... şirketin dağıtılmasına karar verilmiş, yani müktesep hak hâline gelmiş bir kâr payı bulunmadığından..." Y. 11. HD., T. 24/ 11/ 1989., E. 8265, K. 6592., Moroğlu/ Kendigelen, s. 407.; "...TTK'nun 385 maddesi gereğince kar payı şirket ortaklarının müktesep haklarındandır. Şirketin devamlı kar dağıtmaması hususundaki kararı objektif, hüsnüniyet kurallarına aykırı olduğundan bu yolda alınan genel kurul kararının iptali gerekir..." Y. 11. HD., T. 07/ 04/ 1983, E. 1983/ 1687, K. 1983/ 1790., **Kaynak: www.kazanci.com**, E.t. 11/10/2017.

¹⁹⁵ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), s. 631.; Gürbüz Usluel, s. 194.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 582.; Abuzer Kendigelen/ Mustafa Halil Çonkar, "Zamanaşımına Uğrayan Kâr Payı Alacağı Hakkında Özel Düzenleme", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası Ersin Çamoğlu' na Armağan**, C. 71, S. 2, İstanbul 2013, ss. 205-224. s. 220.; Domaniç, s. 485.

¹⁹⁶ Kendigelen/ Çonkar, s. 220.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 631.; Gürbüz Usluel, s. 194.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 582.

bir tarih belirlenmemişse genel kurulun kâr dağıtım kararını verdiği tarihten itibaren muaccel hale gelir¹⁹⁷. Zamanaşımına uğrayan kâr payları ise; hâlen yürürlükte olan 1933 tarihli ve 2308 sayılı Şirketlerin Müruru Zamana Uğrayan Kupon Tahvilât ve Hisse Senedi Bedellerinin Hazineye İntikali Hakkında Kanununun¹⁹⁸ 1. maddesi uyarınca Devlete intikal eder¹⁹⁹.

2.2.2. Genel Olarak Kâr Payında İmtiyaz

Anonim ortaklık esas sözleşmesine konulacak bir hükümlerle bazı paylar, diğer paylara oranla kâr payı bakımından üstünlük sağlayabilirler²⁰⁰. İşte kâr payı bakımından diğerlerine oranla üstünlük sağlayan paylar, kâr payında imtiyazlı paylar olarak adlandırılmaktadırlar. Ancak bahsi geçen bu üstünlüğün nasıl ve hangi yöntemlerle üstünlük sağlayacağı konusunda TTK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır²⁰¹.

2.2.3. Kâr Payında İmtiyaz Tanıma Yöntemleri

Anonim ortaklıklarda kâr payında imtiyaz tanıma yöntemleri bakımından TTK'da ayrıca bir düzenleme bulunmadığı için, esas sözleşme ile istenilen şekilde kâr payında imtiyaz tesis edilebilir²⁰². Uygulamada; kârdan öncelikli yararlanma, kârdan büyük oranda yararlanma ve kârdan birikir (kümülatif) şekilde yararlanma, kâr payında imtiyaz tanınması bakımından en sık karşılaşılan yöntemlerdir²⁰³. Fakat daha farklı

¹⁹⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), s. 631.; Gürbüz Usluel, s. 194.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 582.; "... Genel kurul kararı tarihi kâr payı ve kâr ile ilgili diğer dağıtım konuları bakımından, kararda dağıtım için ayrı bir tarih gösterilmedikçe bu alacakların muacceliyet tarihidir..." Y. 11. HD., T. 09/ 10/ 1990, E. 7693, K. 6376., "... Davalı şirket genel kurulunca...(6) nolu adi kâr payı kupon bedellerinin en geç Eylül 1988 sonuna kadar dağıtılacağı öngörülmüş bulunmaktadır. Bu durumda, davacıların (6) nolu adi kâr payı kuponları ile ilgili alacakları anılan tarihte muaccel olacaktır..." Y. 11. HD., T. 10/ 06/ 1991, E. 2311, K. 3872., Moroğlu/Kendigelen, s. 407.; "...Kar payı, ancak şirketin ortaklar kurulu kararıyla muaccel olur ve istenebilir hale gelir. Somut olayda, ortaklar kurulunca 15.5.2009 tarihli kararla 2008 yılı için kar payı dağıtmama kararı verilmesi nedeniyle, davacı H.'nin kar payı talebinin kabulüne karar verilmesi doğru olmamış, kararın bu sebeple davalılar yararına bozulması gerekmiştir..." Y. 11. HD., T. 03/ 06/ 2013, E. 2012/ 13386, K. 2013/ 11485, **Kaynak:** www.kazanci.com, **E.t.** 11/10/2017.

¹⁹⁸ **R.G.**, T. 12. 06. 1933, S. 2434.

¹⁹⁹ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 631., Kendigelen/ Çonkar, s. 205., Gürbüz Usluel, s. 194 ve 195.

²⁰⁰ Bilgeç, s. 17.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 548.; Hasan Pulaşlı, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirkette İmtiyazlı Paylar"(İmtiyazlı Paylar), **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, Kayseri 2013, ss. 1- 12, s. 4.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 335.; Aytaç, s. 46.; İmregün, **Menfaat İhtilafları**, s. 89.

²⁰¹ Gürbüz Usluel, s. 167.; Uysal, s. 76.; Bilgeç, s. 17., Yavuz, s. 66.

²⁰² Yavuz, s. 66.; Uysal, s. 76.; "Bununla birlikte, şirket esas sözleşmesinde belirlenecek imtiyaza ilişkin somut yöntemin sınırını TBK m. 27 ve Türk Medeni Kanunu(TMK) m. 2 çizer.", Gürbüz Usluel, s. 166.; Uysal, s. 76.; **R.G.**, T. 08. 12. 2001, S. 24607.

²⁰³ Bilgeç, s. 17.; Uysal, s. 76.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 567.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 548.; Gürbüz Usluel, s. 168.; Pulaşlı, **Yeni Şirketler Hukuku**, s. 743.; Günel, s. 28.

yöntemlerle de kâr payında imtiyaz tanınması mümkündür²⁰⁴. Hemen belirtmek gerekirse, esas sözleşme ile bu yöntemlerden ikisini veya hepsini kapsayacak bir imtiyazın getirilmesi de mümkündür²⁰⁵. Örneğin bir pay; kârdan büyük oranda ve öncelikli olarak yararlanma bakımından imtiyaz sağlayabilir²⁰⁶.

Kâr payında imtiyaz tanınırken, imtiyazın herhangi bir belirsizlik veya şüphe yaratmaması açısından, kâr payında imtiyaz yönteminin de belirlilik ilkesi uyarınca²⁰⁷ anonim ortaklık esas sözleşmesinde gösterilmesi gerekmektedir²⁰⁸. Ancak esas sözleşmede bazı pay veya paylara kârda imtiyaz tanınarak, bu imtiyazın hangi yöntemle uygulanacağı hususu belirtilmemişse; “kümülatif, tekrar katılımsız (katmersiz- birikir)” kârda imtiyaz yönteminin uygulanması gerektiği yönünde bir görüş bulunmaktadır²⁰⁹.

2.2.3.1. Kârdan Öncelikli Yararlanma Yöntemiyle Kâr Payında İmtiyaz

Kârdan öncelikli yararlanma yöntemiyle kâr payında imtiyaz tanınması durumunda imtiyaz tanınan pay veya paylar, dağıtılmasına karar verilen kârdan diğer pay sahiplerine oranla öncelikli olarak yararlanırlar²¹⁰. Dağıtılmasına karar verilen kârdan önce bu imtiyaza sahip olan pay sahipleri tatmin edilir, kalan kısım ise daha sonra diğer pay sahipleri arasında paylaşılır²¹¹. Başka bir ifadeyle, imtiyazlı pay sahipleri dağıtılacak kârdan paylarını almadıkları sürece, diğer pay sahipleri kâra iştirak edemeyeceklerdir²¹².

Bu yöntemle tanınacak kâr payında imtiyaz, önemini tüm pay sahiplerine dağıtılacak kârın yeterli olmaması durumunda göstermektedir²¹³. Zira dağıtılacak kârın

²⁰⁴ Örneğin kârda imtiyazın ön ödeme olarak tanınması ve kârda imtiyazın kâra tekrar iştirakli(tekerrar katılımlı) olarak tanınması gibi yöntemler de bulunmaktadır. İmtiyazlı pay sahibi, esas sözleşmede belirlenen kârda imtiyaz hakkından yararlandıktan sonra, adi pay sahipleriyle birlikte tekrar kâra katılmasına kârda imtiyazın iştirakli(tekerrar katılımlı) olarak tanınması; net dönem kârı şirket esas sözleşmesinde tüm ayrıntılarıyla belirlenerek, belirlenen bu miktardan imtiyazların ayrılıp daha sonra kalan miktarın, imtiyazlı ve adi pay sahipleri arasında paylaşılmasına ise kârda imtiyazın ön ödeme olarak tanınması denir., Gürbüz Usluel, s. 174 ve 175. Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, s. 481.; Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 196.; Turgut Erem, “Anonim Şirketlerde Kâr Tevzii Dolayısıyla Pratikte Karşılaşılan Bazı Meseleler”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 5, S. 2, Ankara 1969, ss. 179-194, s. 192.; Günel, s. 29.

²⁰⁵ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 569.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 549.; Uysal, s. 80.; Gürbüz Usluel, s. 169.

²⁰⁶ Gürbüz Usluel, s. 169.

²⁰⁷ bk. s. 15.

²⁰⁸ Şener, s. 555.

²⁰⁹ İmregün, **Ortaklıklar**, s. 336.; ; İmregün, **Kara Ticareti**, s. 391.; Gürbüz Usluel, s. 177.; İmregün, **Menfaat İhtilafları**, s. 90.

²¹⁰ Gürbüz Usluel, s. 168.; Uysal, s. 76.; Yavuz, s. 66.; Ansay, s. 253.

²¹¹ Günel, s. 28.; Uysal, s. 76.; Gürbüz Usluel, s. 168.

²¹² Uysal, s. 77.; Gürbüz Usluel, s. 168.

²¹³ Uysal, s. 76 ve 77.; Gürbüz Usluel, s. 168 ve 169.

yeterli olması durumunda önceliğin bir önemi yoktur. Çünkü bu durumda kârdan öncelikli yararlanma imtiyazına sahip olan ve olmayan tüm pay sahipleri, zaten ortaklık kârından yararlanacaklardır. Ancak ortaklıkta dağıtılacak kârın yeterli olmaması durumunda; kârdan öncelikli yararlanma yöntemiyle kâr payında imtiyaza sahip olan pay sahipleri, kendilerine düşen kâr paylarını aldıktan sonra kalan bakiye yeterli ise, diğer pay sahiplerine kâr dağıtımını yapılacak, eğer yeterli değilse diğer pay sahiplerine o yıl için kâr dağıtımını yapılmayacaktır²¹⁴.

Kârdan öncelikli yararlanma yöntemiyle kâr payında imtiyaz; yalnızca halka kapalı anonim şirketler için söz konusu olmaktadır²¹⁵. Çünkü SPK m. 19/3 hükmü *“Halka açık ortaklıklarda kâr payı, dağıtım tarihi itibarıyla mevcut payların tümüne, bunların ihraç ve iktisap tarihleri dikkate alınmaksızın eşit olarak dağıtılır”* demek suretiyle halka açık anonim ortaklıklarda kârdan öncelikli yararlanma yöntemiyle imtiyaz oluşturulmasına izin vermemektedir²¹⁶.

2.2.3.2. Kardan Büyük Oranda Yararlanma Yöntemiyle Kâr Payında İmtiyaz

Kârdan büyük oranda yararlanma imtiyazına sahip olan paylar, ortaklığın elde etmiş olduğu kârdan, diğer paylara nazaran daha fazla oranda yararlanma hakkına sahiptirler²¹⁷. Örneğin; bir (X) anonim ortaklığının esas sözleşmesinde, (A) grubu payların diğer paylara oranla, dağıtılmasına karar verilmiş kârdan yüzde on oranında daha fazla yararlanacağına kararlaştırılması, (A) grubu payların kârdan büyük oranda yararlanma yönetimiyle kâr payında imtiyaz hakkına sahip olduğunu göstermektedir²¹⁸.

2.2.3.3. Kârdan Birikir(Kümülatif) Şekilde Yararlanma Yöntemiyle Kâr Payında İmtiyaz

Kârda imtiyazın kârdan birikir şekilde yararlanma yöntemi ile tanınması; bir hesap döneminde ortaklığın yeterli kâr elde edemeyerek pay sahiplerine öngörülen miktarda kâr dağıtamaması durumunda, bu yöntemle imtiyaza sahip olan pay sahiplerinin o hesap dönemi için elde edememiş oldukları kâr miktarının birikerek daha

²¹⁴ Uysal, s. 76 ve 77.; Gürbüz Usluel, s. 168 ve 169.

²¹⁵ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 548.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 569.; Gürbüz Usluel, s. 169.

²¹⁶ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 569.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 548.; Gürbüz Usluel, s. 169.

²¹⁷ Günel, s. 29.; Gürbüz Usluel, s. 169.; Uysal, s. 78.; Yavuz, s. 66.

²¹⁸ Gürbüz Usluel, s. 169.; Uysal, s. 78.; İmregün, **Menfaat İhtilafları**, s. 89.; Günel, s. 29.

sonra ortaklığın kâr ettiği herhangi bir hesap döneminde talep edilebilmesini ifade eder²¹⁹. Başka bir deyişle, pay sahibinin kâr payı alamamış olduğu dönemlerdeki hakkı saklı kalmak suretiyle ödeninceye kadar birikmektedir²²⁰. Böylece pay sahibinin önceki yıllarda elde edememiş olduğu kâr hakkının yok olması engellenerek daha sonraki yıllarda ödenmesi ve pay sahibinin hak kaybına uğramaması sağlanır²²¹.

Bu yöntemle kâr payında imtiyaz tanındığında; geçmiş yıllara ait biriken kâr paylarının ödenmesine, esas sözleşmede belirtilmek suretiyle bir sınırlandırma getirilmesi mümkündür²²². Örneğin geçmiş son iki yıla ait ödenmeyen kâr paylarının talep edilebilip, son iki yıldan daha önce vuku bulup da ödenmemiş olan kâr paylarının talep edilemeyeceği gibi bir sınırlama öngörülebilir²²³. Ancak esas sözleşmede imtiyaz tanınırken böyle bir sınırlama öngörülmemiş ise; önceki yıllara ait olup da ödenmemiş olan tüm kâr payları birikerek daha sonra ödenmelidir²²⁴. Öğretideki bir görüş²²⁵, böyle bir sınırsızlığın pay sahiplerinin kâr payı alma haklarını ve anonim ortaklığın genel yapısını zedeleyeceğini, dolayısıyla da kârdan birikir şekilde yararlanma yöntemiyle tanınan imtiyazın gerek imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını zedelemeyecek, gerekse de diğer pay sahiplerinin kâr payı alma haklarını ihlal etmeyecek bir yıl süreyle sınırlandırılması gerektiğinin kabul edilmesini ileri sürmektedir.

Ortaklık kârı geçmiş yıllardaki tüm birikmiş kâr paylarını ödemeye yeterli gelmiyorsa; biriken kâr paylarının ödeme sırasıyla ilgili olarak, başka bir anlatımla; ortaklık tarafından imtiyazlı pay sahiplerine ödenecek kâr payının mevcut yıla mı yoksa geçmişte ödemesi yapılmamış herhangi bir yıldaki kâr payına nispeten mi yapılacağı hususunun esas sözleşmede belirlenmediği durumlarda, kâr payı ödemesinin hangi yıla ilişkin yapılacağı konusunda uygulamada farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe²²⁶ göre; mevcut yıldan başlamak üzere, geriye doğru diğer yıllara ait kâr paylarının dağıtımının yapılacağını ifade etmektedir. Diğer bir görüşe²²⁷ göre ise; TTK' da bu hususa ilişkin bir düzenlemenin olmadığını, çözüm için de TBK m. 101 ve 102'nin uygulanabileceğini belirterek, TBK m. 101'e göre ortaklığın ödeme anında ödemenin

²¹⁹ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 549.; Uysal, s. 79.; Gürbüz Usluel, s. 171.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), s. 569.; **İmregün, Ortaklıklar**, s. 336.; Yavuz, s. 66.

²²⁰ Günel, s. 29.

²²¹ Gürbüz Usluel, s. 171.

²²² Uysal, s. 79.; Gürbüz Usluel, s. 172.; Günel, s. 29.

²²³ Uysal, s. 79.; Gürbüz Usluel, s. 172.; Günel, s. 29.

²²⁴ Uysal, s. 79.; Günel, s. 29.

²²⁵ Gürbüz Usluel, s. 172.

²²⁶ Pulaşlı, **Şirketler Genel, Yeni Şirketler Hukuku**, s. 744.

²²⁷ Gürbüz Usluel, s. 173.

hangi yıla ait olduğu hususunda bir belirleme yapabileceğini, eğer böyle bir belirleme yapılmamışsa TBK m. 102 uyarınca vadesi ilk önce gelen, yani güvencesi en az olan borç için ödemenin yapılacağını ileri sürmektedir. Kanaatimizce vadesi önce gelen borcun zamanaşımına uğrama riski diğerlerine oranla fazla olacağı için, ikinci görüş isabetlidir.

2.3. Tasfiye Payında İmtiyaz

2.3.1. Anonim Ortaklıklarda Tasfiye Payı

Tasfiye; anonim ortaklığın sona erme nedenlerinden biri gerçekleşikten sonra malvarlığının paraya çevrilmesi, alacaklarının tahsil edilmesi, borçlarının ödenmesi, pay bedellerinin iade edilmesi ve geriye olumlu bir bakiye kalmışsa, kalan bakiyenin tasfiye payı hükümleri çerçevesinde pay sahiplerine dağıtılarak ortaklık kaydının sicilden sildirilmesi işlemlerinin tamamıdır²²⁸. Pay sahibinin tasfiye payı hakkı ise; tasfiye süreci sonunda kalan olumlu bakiyenin, pay sahipleri arasında bölüşülmesiyle her bir pay sahibine düşen hisseyi ifade etmektedir²²⁹. Ortaklığın malvarlığı nakde çevrildikten, alacaklarının tahsil edilip tüm borçları ödendikten ve pay bedelleri iade edildikten sonra geriye olumlu bir bakiye kalmışsa pay sahiplerinin tasfiye payı söz konusu olacaktır²³⁰. Aksi halde tasfiye payından bahsetmek mümkün değildir.

Her pay sahibi, esas sözleşmede başkaca bir hüküm bulunmaması ve bazı paylara tanınan imtiyazlar ile özel menfaatlerin saklı tutulması kaydıyla, tasfiye sonucunda kalan tutara payı oranında katılma hakkını haizdir(TTK m. 507)²³¹.

Pay sahibinin tasfiye payı hakkı, anonim ortaklık sona ermediği sürece ileri sürülemez²³². Başka bir deyişle tasfiye payı; TBK m. 170 uyarınca geciktirici şarta

²²⁸ Reha Poroy/Ünal Tekinalp/Ersin Çamoğlu), **Ortaklıklar Hukuku II** (Ortaklıklar II), 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017, s. 349.; Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 192.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 583.; Şengül Al Kılıç, **Anonim Şirketlerde Tasfiyeden Dönme**, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 79.; İbrahim Arslan, **Şirketler Hukuku Bilgisi**, 3. Baskı, Mimoza Yayınevi, Konya 1998, s. 283.; Ufuk Ünlü, “Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Tasfiye Sürecine Giren Şirketlerin Kurumlar Vergisi Açısından Değerlendirilmesi”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 125, İstanbul 2014, ss. 163-172, s. 164.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 383.

²²⁹ Uysal, s. 80 ve 81.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 583.

²³⁰ Al Kılıç, s. 79.;

²³¹ Uysal, s. 80.; Günel, s. 30 ve 31.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 583.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 1.; Şener, s. 652.

²³² Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 349; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 583.; Uysal, s. 81.

bağlı²³³ bir hak olduğu için; şarta bağlı hadisenin gerçekleşmesiyle yani ortaklığın tasfiyesi ve tasfiye bakiyesinin ortaya çıkmasıyla söz konusu olacaktır²³⁴.

Tasfiye halinde bulunan şirketin borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten sonra kalan varlığı, pay sahiplerine ödedikleri sermayeler ve sahip oldukları imtiyaz hakları oranında dağıtılmaktadır(TTK m. 543/1). “*Pay bedellerinin geri verilmesi*” hususunu içermeyen eTK m. 447 düzenlenmesi; ilk önce tasfiye paylarının mı dağıtılacağı, yoksa pay bedellerinin mi iade edileceği konusunda açıklık içermemesi ve pay bedelleri iade edilmeden yapılacak bir dağıtımın da kanuna aykırı imtiyazlar oluşturabileceği gerekçesiyle eleştirilerek TTK m. 543’te yeniden kaleme alınmıştır²³⁵. Yeni düzenlemeyle birlikte tasfiye halinde bulunan şirketin ilk önce borçları ödenip pay bedelleri iade edilecek, daha sonra herhangi bir olumlu bakiye kalmışsa; kalan bu bakiye pay sahipleri arasında sermaye ve imtiyaz hakları oranında dağıtılacaktır²³⁶. Tasfiye payında imtiyazların varlığı halinde ise; kalan bakiyenin dağıtımıyla ilgili esas sözleşmede bir düzenleme mevcutsa, esas sözleşmedeki düzenleme uygulanacaktır(TTK m. 543/1)²³⁷.

TTK’ da tasfiye bakiyesinin dağıtılabilmesi için bir süre yasağı bulunmaktadır²³⁸. Buna göre; alacaklılara yapılan üçüncü çağrıdan itibaren altı ay geçmedikçe kalan tasfiye bakiyesi dağıtılamayacaktır(TTK m. 543/2). Ancak hâl ve duruma göre alacaklılar için bir tehlike mevcut olmadığı takdirde, mahkeme altı ay geçmeden de dağıtmaya izin verebilir(TTK m. 543/2).

Tasfiye payının talep edilebilmesi TBK m. 147 uyarınca beş yıllık zamanaşımı süresine tabi olup²³⁹ bu süre; tasfiye payının muaccel olduğu tarihten itibaren işlemeye

²³³ Yukarıda bk. s. 26.

²³⁴ İmregün, **Ortaklıklar**, s. 303.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 583 ve 584.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 1.; Uysal, s. 81.

²³⁵ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 3.; Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 199.; Özlem Arabacı/ Feriştah Sönmez, “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Anonim ve Limited Şirketlerin Tasfiyesine İlişkin Düzenlemeler”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 124, İstanbul- 2014, ss. 41-68, s. 52.; TTK m. 543 gerekçe

²³⁶ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 300.; Domaniç, s. 841.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 583.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar- II**, s. 1.; Günel, s. 30.

²³⁷ Moroğlu: “ 543. Maddenin birinci fıkrasının ilk cümlesinde kalan varlığın pay sahipleri arasında ödedikleri sermayeler ve imtiyaz hakları oranında dağıtılacağı belirtildikten sonra, ikinci cümlede aynı anlama gelen ‘ Tasfiye payında imtiyazın varlığı halinde esas sözleşmedeki düzenleme uygulanır.’ Hükmüne yer verilmesi anlamsızdır. Eğer ikinci cümle hükmü muhafaza edilirse birinci cümledeki ‘... ve imtiyaz hakları...’ ibaresinin hükümden çıkarılması gerekir.”, Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 336.

²³⁸ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 583.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar II**, s. 2.; Uysal, s. 81.

²³⁹ Aksi görüş için bk., Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar- II**, s. 2.

başlayacaktır²⁴⁰. Tasfiye payı ise; tasfiye sonundaki kesin bilançonun genel kurul tarafından onaylanmasıyla muaccel hale gelecektir²⁴¹.

2.3.2. Genel Olarak Tasfiye Payında İmtiyaz

Tasfiye sonucunda kalan tutardan yararlanma açısından diğer paylara oranla üstünlük tanınan paylara; tasfiye payında imtiyazlı paylar denilmektedir²⁴². Anonim ortaklıklarda imtiyazlı pay türleri arasında tasfiye payında imtiyaza pek sık rastlanmamaktadır²⁴³. Zira anonim ortaklıklardaki bir pay sahibinin amacı; ortaklığın tasfiye sürecine girmesini bekleyerek tasfiye sonunda kâr elde etmek değil, aksine ortaklığın faal durumdayken büyüyerek daha fazla kâr elde etmesini sağlayıp kendisine düşen pay miktarını arttırmaktır²⁴⁴.

2.3.3. Tasfiye Payında İmtiyaz Tanıma Yöntemleri

Kâr payında imtiyaz tanıma yöntemlerinde olduğu gibi²⁴⁵; tasfiye payında da imtiyaz tanınırken uygulanacak yöntem hakkında TTK'da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır²⁴⁶. Bu sebeple tasfiye payında imtiyaz yöntemi TMK m. 2 ve TBK m. 26- 27 sınırları çerçevesinde istenilen şekilde ana sözleşmede belirlenebilir²⁴⁷. Örnek vermek gerekirse; bazı payların diğer paylara oranla tasfiye bakiyesinden daha çok oranda yararlanması, tasfiye bakiyesinin belirli bir kısmının ilk önce imtiyazlı paylara dağıtılıp kalan kısmının imtiyazlı paylar ve adi paylara dağıtılması veya tasfiye bakiyesinden öncelikli olarak imtiyazlı payların yararlandırılması ve sonrasında bir şey kalmışsa, kalanın diğer paylar arasında dağıtılması gibi yöntemlerle tasfiye payında imtiyaz tanınması mümkündür²⁴⁸. Ancak kâr payında olduğu gibi birikir(kümülatif) şekilde yararlanma yöntemiyle tasfiye payında imtiyaz tanınması pek mümkün

²⁴⁰ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 2.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 491.; Ansay, s. 303.; Arslanlı, **A.Ş. IV- V**, s. 233 ve 234.

²⁴¹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 2.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 491.; Ansay, s. 303.; Arslanlı, **A.Ş. IV- V**, s. 233 ve 234

²⁴² Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 198.; Uysal, s. 83.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 549.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar- I**, s. 570.

²⁴³ İmregün, **Ortaklıklar**, s. 336.; Uysal, s. 83.

²⁴⁴ Uysal, s. 83.

²⁴⁵ Yukarıda bk. s. 26.

²⁴⁶ Günel, s. 30.; Uysal, s. 83.

²⁴⁷ Günel, s. 30.; Uysal, s. 83.

²⁴⁸ Ansay, s. 53.; Günel, s. 31.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 336.; Eriş, **Pay Senetleri- II**, s. 198.; Uysal, s.84.

görünmemektedir²⁴⁹. Zira anonim ortaklıkta tasfiye bir kere yapılmakta ve tasfiye sonunda olumlu bir bakiye kalmışsa tasfiye payı dağıılmakta, eğer kalmamışsa dağıılmamaktadır²⁵⁰. Dolayısıyla tasfiye payının birikmesi gibi bir durum da söz konusu değildir²⁵¹.

Öğretide bazı yazarlar²⁵² tarafından tasfiye payında imtiyazın, ortaklığa çoğunlukla aynı sermaye getirmiş olan pay sahiplerinin, getirmiş oldukları sermayeyi, tasfiye halinde aynen geri alabilmeleri şeklinde de tanınabileceği savunulmaktadır. Kanaatimizce bu şekilde bir imtiyaz tanınması mümkün değildir. Çünkü tasfiye halinde bulunan şirketin aktifleri, TTK m. 542 uyarınca tasfiye memurları tarafından paraya çevrilecektir. Dolayısıyla ortaklığın sahip olduğu malvarlığı nakde çevrileceği için, aynı sermaye getirmiş olan pay sahiplerinin getirmiş oldukları sermayeyi aynen geri almaları da söz konusu olmayacaktır. Hemen belirtmek gerekirse; pay sahiplerinin tasfiye paylarının, nakdi ya da aynı veya herhangi başka bir yolla ödenmesi bir imtiyaz değil, tasfiye payının dağıtımını ile ilgili bir husustur. Zira imtiyazın söz konusu olması için, TTK' nın adi paylara verdiği haklardan daha üstün olanların, imtiyaz tanınacak olan paylara verilmesi gerekmektedir²⁵³. TTK m. 543/3 ile; esas sözleşme ve genel kurul kararında belirtilmesi kaydıyla tasfiye payının dağıtımının para dışında başka bir yolla yapılabileceği düzenlenmiştir. Bunun için herhangi bir imtiyaz tanınmasına gerek yoktur. Kaldı ki pay sahibi, tasfiye payını hangi yolla alırsa alsın malvarlığındaki artış hep aynı olacağından dolayı, imtiyazların söz konusu olabilmesi için gerekli olan adi paylara nazaran üstünlük müessesesi de sağlanamayacaktır.

2.4. Rüçhan Hakkında İmtiyaz

2.4.1. Anonim Ortaklıklarda Rüçhan Hakkı

Köken itibari ile Arapça bir kelime olan “rüçhan”, Türkçe karşılığıyla “öncelik” anlamına gelir ve rüçhan hakkı da “öncelik hakkını” ifade eder²⁵⁴. TTK m. 461’ den

²⁴⁹ Aksi görüş için bk., Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 570.

²⁵⁰ Uysal, s. 84.

²⁵¹ Uysal, s. 84.

²⁵² Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 198.; Uysal, s. 84.

²⁵³ Yukarıda bk. s. 16 ve 17.

²⁵⁴ Yelbaş, s. 522.; Nihat Taşdelen, “Anonim Ortaklıkta Rüçhan Hakkı”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 5, Diyarbakır 1992, ss. 235- 251, s. 235.; Kanun koyucu tarafından “rüçhan hakkı” ve “yeni pay alma hakkı” eşdeğer iki kavram olarak kullanılmıştır., Şener, s. 585.; “Aynı Madde içinde kimi zaman ‘rüçhan hakkı’ kimi zaman ‘yeni pay alma hakkı’ ibareleri kullanıldığından terim birliğini sağlamak amacı ile bu ibarelerden sadece biri tercih edilerek madde yeniden düzenlenmelidir.”., Sevgi Epeçeli, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Yeni Pay Alma Hakkı İle İlgili Olarak Getirdiği Düzenleme,

yola çıkarak anonim ortaklıklarda rüçhan hakkını; dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımlarında²⁵⁵ ortaya çıkan yeni payları; pay sahibinin, mevcut payının sermayeye oranına göre alma hakkı olarak tanımlayabiliriz²⁵⁶. Rüçhan hakkı; pay sahibinin pay oranını koruyarak halihazırda elinde bulundurduğu oy hakkı, kâr payı hakkı gibi haklarının sermaye artırımını yüzünden aşınmasını engellemek amacıyla kabul edilmiş bir haktır²⁵⁷. Zira anonim ortaklığın yeni paylar çıkarması halinde, çıkarılan bu payları alamayan pay sahibi hak kaybına uğrayacaktır²⁵⁸. Örneğin (X) anonim ortaklığında yüzde on payı olan bir kişinin, ortaklığın mevcut paylarını iki katına çıkarması durumunda, yüzde on olan payı bir anda yüzde beşe düşecektir²⁵⁹. İşte bu durumun önlenmesi, pay sahiplerinin ortaklıktaki mevcut pay oranlarının korunması ve uğrayacakları hak kayıplarının önlenmesi amacıyla TTK, pay sahiplerine rüçhan hakkını tanımıştır²⁶⁰.

Pay sahibinin soyut durumda bulunan rüçhan hakkı; sermayenin artırılmasıyla somut hale gelerek ortaklığa karşı ileri sürülebilir²⁶¹. Rüçhan hakkı; ortaklığın kabulüne

Eleştiriler ve Öneriler”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 84, S. 6, İstanbul 2010, ss. 3549-3625, s. 3620.; “*Maddenin kenar başlığında ve diğer maddelerde kullanılan ‘Rüçhan hakkı’ deyimi yerine ‘Yeni pay alma hakkı’ nın kullanılması öztürkçe ve Kanun’ daki kavram birliği bakımlarından daha doğru olacaktır.*”, Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 269.

²⁵⁵ Anonim ortaklıklarda sermaye artırımını iç kaynaklardan veya dış kaynaklardan yapılabilir. Pay sahibi olan veya olmayan kimseler tarafından ortaklığa dışarıdan sermaye getirilmesi suretiyle yapılan sermaye artırımına dış kaynaklardan yapılan sermaye artırımını; ortaklığın kendi kaynaklarına başvurularak yapılan sermaye artırımına ise iç kaynaklardan sermaye artırımını denir., Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 5 ve 7.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 645.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 343.

²⁵⁶ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 217.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 585.; Taşdelen, s. 235.; Fahri Özsungur, “Rüçhan Hakkının Kullanılması ve Sermaye Artırımında Pay Taahhütlerinin Kısmen Yerine Getirilmesi Sorunu”(Rüçhan Hakkı), **Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 2, Ankara 2014, ss. 145-164, s. 147.; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 297.; Bilgeç, s. 20.; Şener, s. 585.; Epçeli, s. 3549.

²⁵⁷ Şükrü Yıldız, “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Rüçhan Hakkı Konusunda Getirilen Değişiklikler”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 18, S. 2 (Özel Sayı), İstanbul 2012, ss. 809-818, s. 809.; Ansay, s. 218.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 218.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 586.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 304.; Bilgeç, s. 20.; Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**(Sermaye Artırımı), 3. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2015, s. 138.; Epçeli, s. 3591.

²⁵⁸ Taşdelen, s. 235.; Ansay, s. 218.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 218.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 586.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 304.; Şener, s. 586.

²⁵⁹ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 217.; Ansay, s. 218.; Taşdelen, s. 235.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 139 ve 140.; Şener, s. 586.

²⁶⁰ Ansay, s. 218.; Taşdelen, s. 235.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 218.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 586.; İrfan Akın, “Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Artırımında Pay Sahiplerinin Hakları”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 106, Ankara 2013, ss. 11-39, s. 26.; Şener, s. 586 ve 587.

²⁶¹ Uysal, s. 131.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 219.; Ansay, s. 218.; Burak Adıgüzel, “Anonim Ortaklıklarda Rüçhan Hakkının Sınırlanması veya Kaldırılması”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 18, S. 1, Ankara 2014, ss. 1-48, s. 2.; Şener, s. 586.; Şükrü Yıldız, **Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı**(Yeni Pay), Beta Yayınevi, İstanbul 1996, s. 87.; “... Sermaye artırım kararı ile rüçhan hakkı, soyutluktan çıkan ve ortaklığa karşı ileri sürülebilen somut bir hak haline dönüşür...” Y. 11. HD, T. 14/ 12/1982, E. 1982/ 4988, K. 1982/ 5387., Yargıtay Kararları Dergisi, C. 9, S. 3, Ankara 1983, 378- 383, s. 381.; Taşdelen, s. 247.; “*Temel- soyut yeni pay alma hakkı payda*

bağlı olmayan, tek taraflı irade beyanıyla kullanılabilen yenilik doğuran bir haktır²⁶². Bu hak; devredilebileceği gibi mirasçılara da intikal edebilir(TTK m. 461/4)²⁶³.

TTK m. 461’de yer alan “ *Her pay sahibi, yeni çıkan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre alma hakkını haizdir*” hükmünde rüçhan hakkının sınırı ve paya malik olan kişi tarafından kullanılacağı vurgulanmıştır²⁶⁴. Ancak TTK’ da rüçhan hakkını kullanma usulü hakkında bir düzenleme bulunmamaktadır²⁶⁵. Rüçhan hakkının kullanılması pay sahibi açısından bir yükümlülük değil, ihtiyari bir durumdur²⁶⁶. Başka bir ifadeyle, pay sahibinin rüçhan hakkını kullanıp kullanmama hususu kendi tasarrufundadır, bunun için zorlanamaz²⁶⁷. TTK m. 461/3 uyarınca; yönetim kurulu rüçhan hakkının kullanılabilmesinin esaslarını bir karar ile belirler ve bu kararda pay sahiplerine en az on beş gün süre verir. Yönetim kurulu tarafından verilen bu süre hak düşürücü süredir²⁶⁸.

mündemiç bulunan, paydan ayrılamayan bir haktır. Buna karşılık, sermaye artırımı kararıyla doğan somut yeni pay alma hakkı, pay sahibinin anonim ortaklığa karşı bağımsız bir alacak hakkıdır.”, Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 143.

²⁶² Şener, s. 587.; Epçeli, s. 3601.; “... ortakların yeni pay alma hakları da sınırsız değildir. TTK ‘nın 394. Maddesi hükmüne göre, her ortak yeni hisse senetlerinden, şirket sermayesindeki payı ile orantılı olarak bu hakkını kullanabilir. Rüçhan hakkının kullanılması ise beyan ve iştirak taahhütnameşi imzalanması yolu ile ve tek taraflı irade beyanı ile gerçekleşir. TTK’ nın 394. Maddesine uygun olmak koşulu ile kullanılan bu hak şirketin kabulüne bağlı değildir...” Y. 11. HD., T. 14. 12. 1982, E. 4993, K. 5391., Eriş, **Türk Ticaret Kanunu**, s. 1175..:“Bir tek kişinin irade açıklamasıyla meydana gelen, başka bir deyimle; bir hakkı veya hukuki ilişkiyi kurmak, değiştirmek, devretmek veya ortadan kaldırmak gibi hukuki sonuçların doğabilmesi için tek bir irade açıklamasına gerek gösteren işlemlerdir.” ., Eren, s. 165.; Cansel/ Özel, s. 163.

²⁶³ Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 144.; Epçeli, s. 3617 ve 3617.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar- II**, s. 230 ve 231.; Taşdelen, s. 247 ve 248.; “...Rüçhan hakkı, paya tanınmıştır ve fakat pay sahibi tarafından kullanılır; diğer bir deyişle rüçhan hakkının doğduğu dönemde pay sahibi kimse, onun tarafından kullanılır; rüçhan hakkının doğduğu dönemden sonra pay sahibi olan devralanlara, olayımızda Hikmet Avcı’dan pay iktisap eden davacıya intikal etmez. Böylece, Hikmet Avcı’nun, kendisine yapılan 18/10/1996 tarihli çağrıdan istifade etmemesi, iki sonuç doğurmuştur: Birincisi, Hikmet Avcı’nın paylarına bağlı rüçhan haklarının düşmesi; ikincisi, Hikmet Avcı’dan rüçhan hakkının düştüğü tarihten sonra pay iktisap eden davacının da rüçhan hakkından yararlanamaması. Çünkü dava konusu paylara bağlı rüçhan hakkı, 18/10/1996 tarihinden itibaren 21 gün sonra düşmüştür...”., Yasaman, **C. 2**, s. 521.

²⁶⁴ Uysal, s. 131.; Ansay, s. 219.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 219.; Adıgüzel, s. 2.; Şener, s. 587.

²⁶⁵ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 229.; Taşdelen, s. 244.; “Yeni pay alma hakkı, usulince yapılan ilanda belirtilen süre içinde, kural olarak ortaklığa karşı şekle tabi olmayan bir veyan ve iştirak taahhütnameşi imzalanması suretiyle kullanılır.”, Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 154.

²⁶⁶ Taşdelen, s. 239.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 217.; Ansay, s. 219.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 150.; Şener, s. 587.; Epçeli, s. 3596.

²⁶⁷ Ansay, s. 219.; Taşdelen, s. 239.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 217.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 150.; Şener, s. 586.; Akın, s. 27.; Epçeli, s. 3596.

²⁶⁸ Ansay, s. 219.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 232.; Taşdelen, s. 244.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 299.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 153., Şener, s. 588.; Epçeli, s. 3600.; “... pay sahiplerine yeni pay alma haklarını kullanabilmeleri için asgari 15 günlük süre tanınması ve bu hususun ilan edilmesi gerekmektedir... 15 günlük süre içinde şirket pay sahipleri tarafından yeni pay alma(rüçhan) hakkını kullanmaları gerekmektedir.” Y. 11. HD., T. 14. 12. 1982, E. 4993, K. 5391., Eriş, **Türk Ticaret Kanunu**, s. 1174 ve 1175.

Rüçhan hakkı pay sahibi için müktesep hak teşkil etmemektedir²⁶⁹. Zira rüçhan hakkı esas sermaye sistemine tabi anonim ortaklıklarda genel kurulun sermayenin artırımına ilişkin kararıyla, haklı sebepler²⁷⁰ bulunduğu takdirde ve en az esas sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile pay sahibinin rızası hilafına sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir(TTK m. 461/2)²⁷¹. Nisaba ilişkin şart dışında bu hüküm kayıtlı sermaye sistemine tabi anonim ortaklıklarda yönetim kurulu kararına da uygulanır(TTK m. 461/2). Şöyle ki; rüçhan hakkı; kayıtlı sermaye sistemine tabi anonim ortaklıklarda esas sözleşme ile yetkilendirilmiş olması koşulu ile yönetim kurulunun sermaye artırımına ilişkin kararıyla ve haklı sebeplerin varlığı halinde de, pay sahibinin rızası hilafını sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir (SPK m. 18/ 5).²⁷²

TTK m. 461'in gerekçesinde; rüçhan hakkının esas sözleşme ile sınırlandırılmasının veya kaldırılmasının söz konusu olmadığı²⁷³, sınırlamanın veya kaldırılmanın sadece genel kurul kararıyla ve haklı sebeplerin varlığı halinde gerçekleşmesinin mümkün olacağı belirtilmiştir. Ancak 478. madde uyarınca bazı paylara esas sözleşmeyle rüçhan hakkında imtiyaz tanınabilmesi; rüçhan hakkının sadece genel kurul kararıyla sınırlandırılabilceği hususuna bir istisna teşkil etmektedir²⁷⁴. Zira rüçhan hakkında imtiyazlı payların varlığı, diğer payların rüçhan haklarını sınırlandıracaktır²⁷⁵.

2.4.2. Genel Olarak Rüçhan Hakkında İmtiyaz

Anonim ortaklıklarda dış kaynaklardan yapılacak sermaye artırımını sonucu çıkarılacak yeni payları alma konusunda, esas sözleşmeye konulacak bir hükümle bazı

²⁶⁹ Ansay, s. 219.; Uysal, s. 131.; Akın, s. 22.; Özsungur, **Rüçhan Hakkı**, s. 150.; Adıgüzel, s. 2.; Taşdelen, s. 236.; Yıldız, **Yeni Pay**, s. 140.; Epçeli, s. 3593.

²⁷⁰ "halka arz, işletmelerin, işletme kısımlarının, iştiraklerinin devralınması ve işçilerin şirkete katılmaları" TTK m. 461/2'de haklı sebep oluşturacak hallerde örnek olarak gösterilmiştir., TTK m. 461 gerekçe.; Moroğlu: "...ikinci fıkranın ikinci cümlesinin ifadesi ve içeriği yetersizdir. Yeni pay alma hakkının kaldırılması veya kısıtlanması bakımından 'haklı neden' oluşturan örnekler arasında borçların sermayeye dönüştürülmesinin de sayılmamış olması bir eksiklikdir"., Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 286.

²⁷¹ Akın, s. 29.; Taşdelen, s. 236 ve 237.; Ansay, s. 219.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 222.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 145.

²⁷² Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 352 vd.

²⁷³ "Pay sahiplerinin rüçhan hakkı yoktur veya pay sahiplerinin rüçhan hakları %25 oranında sınırlandırılmıştır' şeklindeki esas sözleşme hükümleri geçersizdir"., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 222.

²⁷⁴ Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 162.; " Rüçhan hakkının imtiyazlı payların konusu olması, rüçhan haklarının esas sözleşmeyle sınırlandırılması yasağının bir istisnasıdır.". , Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 233.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 298.

²⁷⁵ Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 162.; Adıgüzel, s. 30.; Bilgeç, s. 21.; Epçeli, s. 3604.

paylara, adi paylara oranla üstünlük tanınabilir²⁷⁶. Adi paylara nispeten üstünlük sağlayan bu paylara da rüçhan hakkında imtiyazlı paylar denilmektedir.

2.4.3. Rüçhan Hakkında İmtiyaz Tanıma Yöntemleri

Rüçhan hakkında imtiyaz tanınmasında uygulanacak yöntemin şekli ve niteliği hakkında TTK' da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır²⁷⁷. Bu sebeple rüçhan hakkında imtiyaz tanıma yöntemi; esas sözleşmeye konulacak bir hükümle TBK m. 27 ve TMK m. 2 çerçevesinde serbestçe belirlenebilecektir²⁷⁸.

Rüçhan hakkında imtiyaz; sermayeye katılma oranından daha fazla oranda yeni pay alma hakkı şeklinde tanınabilir²⁷⁹. Örneğin sermayenin yüzde onunu temsil eden bir paya; yeni çıkarılan payların yüzde otuzunu öncelikle alma şeklinde imtiyaz tanınabilir²⁸⁰. Böylece bu paya malik olan ortak; normal şartlarda yeni çıkan payların yüzde onunu alma hakkını haizken, bu yöntemle imtiyaz tanınması sonucunda yeni çıkan paylardan yüzde yirmi daha fazla alma hakkını haiz olacaktır.

Rüçhan hakkında imtiyaz tanınmasında uygulanabilecek başka bir yöntem ise; bazı payları yeni çıkan paylardan belirli oranda öncelikle yararlandırıp, akabinde geriye kalan yeni paylardan temsil ettiği sermaye oranına göre tekrardan yararlandırmak şeklinde olabilir²⁸¹. Örneğin sermaye oranı yüzde on olan ve bahsi geçen yöntemle yüzde beş oranında rüçhan hakkını haiz olan bir paya malik olan ortak, ortaklığın dış kaynaklardan sermaye artırımına giderek yüz bin adet yeni pay çıkarması durumunda; çıkarılan yeni payların yüzde beşine denk gelen beş bin adedini, diğer ortaklardan önce alacaktır²⁸². Akabinde geriye kalan doksan beş bin adet yeni paydan ise; tekrardan diğer pay malikleriyle birlikte sermayeye katılım oranında yararlanacaktır²⁸³. Böylece bu ortak; normal koşullarda yeni çıkan paylardan on bin adet alabilecekken, rüçhan hakkında imtiyazlı paya malik olması sebebiyle on dört bin beş yüz adet alabilecektir²⁸⁴.

Rüçhan hakkında tanınan imtiyazlar, yapılacak tüm sermaye artırımları neticesinde ortaya çıkacak yeni payları kapsamaktadır²⁸⁵. Ancak esas sözleşmeye

²⁷⁶ Bilgeç, s. 20.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 162.

²⁷⁷ Yavuz, s. 67.

²⁷⁸ Yıldız, **Yeni Pay**, s. 181.; Yavuz, s. 67.

²⁷⁹ Yıldız, **Yeni Pay**, s. 282.

²⁸⁰ Yıldız, **Yeni Pay**, s. 282.

²⁸¹ Uysal, s. 134.

²⁸² Uysal, s. 134.

²⁸³ Uysal, s. 134.

²⁸⁴ Uysal, s. 134.

²⁸⁵ Yıldız, **Yeni Pay**, s. 182.

konulacak bir hükümle, belirli bir sermaye artırımında; örneğin sadece ilk sermaye artırımında veya ikinci sermaye artırımında ortaya çıkacak yeni payları kapsayabilecek şekilde düzenlenebilirler²⁸⁶.

2.5. Oy Hakkında İmtiyaz

2.5.1. Anonim Ortaklıklarda Oy Hakkı

Oy hakkı; pay sahiplerinin ortaklık yönetiminde etkili olmalarını sağlayan, paya bağlı²⁸⁷ bir hak²⁸⁸. Tüzel kişiliği haiz ticaret şirketi olan anonim ortaklıklar, doğrudan pay sahipleri tarafından değil, organlar vasıtasıyla yönetilmektedirler²⁸⁹. İşte doğrudan ortaklık yönetimine katılmayan pay sahipleri, oy haklarını kullanarak; yönetim organlarında²⁹⁰ yer alacak üyeleri seçebilir, onların yaptıkları işlemleri denetleyebilir ve böylece yönetimde dolaylı bir etki yaratabilirler²⁹¹. Başka bir anlatımla oy hakkı, pay sahiplerine; ortaklığın yönetiminde söz sahibi olma ve ortaklığın gidişatına müdahale etme imkânını sağlar²⁹².

Öğretide oy hakkının hukuki niteliği bakımından görüş birliği bulunmamaktadır. Kimi yazarlar²⁹³ oy hakkının pay sahibi açısından müktesep hak olduğunu, kimileri²⁹⁴

²⁸⁶ Yıldız, **Yeni Pay**, s. 182.

²⁸⁷ "...Davalı(B) yayıncılık AŞ; sahibi olduğu bir kısım (S) AŞ paylarını, davacıya satıp devrederken, bu payları temsilen çıkarılan geçici pay ilmihaberine üzerine 'Bu paylara ait oy hakkı (B) yayıncılık AŞ'ye aittir.' diye yazıp bu açıklamayı davacı temsilcisine imzalatmış ise de, anonim ortaklıkta pay oydan ve oy da paydan ayrı devredilemeyeceğinden, sözü geçen devir koşulu hukuken geçersizdir... Gerek uygulamada ve gerekse doktrinde anonim ortaklıklarda üzerinde intifa hakkı mevcut olanların dışındaki paylarda rey hakkı payın ayrılmaz bir cüz' ü olarak kabul edilip, paydan tefrik edilerek devredilemez..."., Y. 11. HD., T. 22. 12. 2000, E. 8057, K. 10031., Moroğlu/ Kendigelen, s. 436.

²⁸⁸ Erdoğan Moroğlu, **Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri** (Oy Sözleşmeleri), Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, İstanbul 1978, s. 1.; Uysal, s. 84.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 589.; Ömer Teoman, **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu** (Oy Hakkından Yoksunluk), Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1983, s. 2.; Bilgeç, s. 6.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 15 ve 16.

²⁸⁹ Bilgeç, s. 6 ve 7.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 2.; Ali Paslı, "Anonim Ortaklık Genel Kurulunda "Oy"un Hukuki Niteliği", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 67, S. 1- 2, İstanbul 2009, ss. 167- 182, s. 167.

²⁹⁰ Anonim ortaklıklarda "genel kurul" ve "yönetim kurulu" olmak üzere iki tane zorunlu organ bulunmaktadır., Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 351., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 327 vd.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 99 vd.; Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 213 vd.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 144.

²⁹¹ Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 2.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 589.; Bilgeç, s. 6.; Eriş, **Pay Senetleri- II**, s. 200.; Ansay, s. 245.; Hasan Tepeli, "Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Birikimli Oy Kullanma Yöntemi", **Mali Çözüm Dergisi**, S. 117, İstanbul 2013, ss. 117-138, s. 118.

²⁹² Bilgili/Demirkapı, s. 333.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 589.; Bilgeç, s. 6.; Ansay, s. 245.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 15.; Şener, s. 506.; Asuman Turanboy, "Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Hissedarlara Çağrı Yoluyla Oyda Vekalet", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 45, S. 1, Ankara 1996, ss. 427-438, s. 427.; Paslı, s. 173.

²⁹³ Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 6 ve 7.; Domaniç, s. 855.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 589.

ise vazgeçilmez hak²⁹⁵ olduğunu savunmaktadırlar. *Oruç*²⁹⁶; oy hakkının temel bir yönetsel hak olduğunu ve anonim ortaklıkta oysuz pay sahibinin anlamsız bir konum yaratacağını ifade ederek, oy hakkının vazgeçilmez bir hak olduğunu söylemektedir. *Pulaşlı*²⁹⁷; genel kurul kararı aleyhine iptal davası açmak, kârın dağıtımını sağlamak ve oranını belirlemek, bilgi edinmek, esas sözleşme değişikliği yapmak, bilançoyu onaylamak, tahvil çıkarmak, şirketin feshetmek ve tasfiye etmeye kadar birçok konuda, pay sahibinin oy hakkını kullanmak suretiyle iradesini açıklaması, oy hakkının müktesep haklardan olduğunu göstermektedir. *Domaniç*²⁹⁸; pay sahibi muvafakat verse bile bir oy hakkından yoksun bırakılamayacağından dolayı, oy hakkı müktesep hak teşkil etmektedir. *Teoman*²⁹⁹; oy hakkının ne özüne dokunulabilir ne de kullanılması zorlaştırılamayacağından dolayı müktesep hak teşkil eder. *Bahtiyar*³⁰⁰; oy hakkından peşinen vazgeçilemeyeceği gibi, bu hakkın kaldırılması ya da kullanılmasının zorlaştırılması söz konusu olmadığı için vazgeçilmez hak niteliğindedir. *Tekinalp*³⁰¹ ise oy hakkının; müktesep hak veya vazgeçilmez hak olamayacağı görüşündedir. Kanaatimizce oy hakkı müktesep hak veya vazgeçilmez hak değil, tek taraflı bir irade beyanıdır. Zira hak sahibinin genel kurul toplantısına katılmayarak oy hakkını kullanmaktan vazgeçmesi mümkündür. Ayrıca TTK m. 434 uyarınca pay sahibinin rızası hilafına oy hakkının sınırlandırılma olasılığı bulunduğu gibi, TTK m. 436 uyarınca oy hakkından yoksun bırakıldığı haller de mevcuttur. İşte oy hakkı müktesep hak veya vazgeçilmez bir hak olmuş olsaydı; ne hak sahibinin oy hakkını kullanmaktan vazgeçmesi, ne de oy hakkının rızası hilafına sınırlandırılması veya oy hakkından yoksun kalması söz konusu olabilecektir.

TTK m. 435; “ *Oy hakkı, payın, kanunen veya esas sözleşmeyle belirlenmiş bulunan en az miktarının ödenmesiyle doğar.*” hükmüyle oy hakkının, anonim ortaklığın kurulmasıyla veya sermaye artırımının tesciliyle ya da payların taahhüt edilmesiyle değil, payın itibari değerinin kanunda veya esas sözleşmede öngörülen asgari miktarının³⁰² ödenmesiyle doğacağını düzenlenmiştir³⁰³. Esas sözleşmede daha

²⁹⁴ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 302.; Şener, s. 508.

²⁹⁵ Pay sahibinin feragat etmesinin mümkün olmadığı haklara vazgeçilmez hak denir.

²⁹⁶ Oruç, s. 508.

²⁹⁷ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 589.

²⁹⁸ Domaniç, s. 855.

²⁹⁹ Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 7.

³⁰⁰ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 302.

³⁰¹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 18.

³⁰² Payın itibari değerinin asgari miktarının ödenmesi şartı; sermaye olarak para getirilen hallerde söz konusu olmaktadır. Zira TTK m. 128 uyarınca; bir şeyin aynı sermaye olarak getirilebilmesi için, onun esas sözleşmede bilirkişi tarafından tespit edilen değeriyle belirtilmesinin yanında; taşınmazsa ilgili sicile

yüksek bir oran belirtilmemişse, TTK m. 344 uyarınca taahhüt edilen payın itibari değerinin en az yüzde yirmi beşi ödenmeden, bu pay için oy kullanılamaz³⁰⁴. Pay sahibi; taahhüt ettiği payın, asgari kısmını ödedikten sonra oy hakkı, asgari kısım ile orantılı olarak değil, taahhüt edilen payın tamamı için doğmaktadır³⁰⁵. Ancak hemen belirtmek gerekirse, bu durum; asgari miktarı ödenen payları, bedelinin tamamı ödenen paylar karşısında imtiyazlı konuma getirmemektedir³⁰⁶. Zira TTK m. 478'in emredici hükmü gereği; bir payın imtiyazlı olarak kabul edilebilmesi için, bu hususun esas sözleşmede açıkça belirtilmesi ve somutlaştırılması gerekmektedir³⁰⁷.

Kanunkoyucu oy hakkının doğumu bakımından taahhüt edilen payın kanunen veya esas sözleşmede belirtilen asgari tutarın ödenmesini yeterli bulduğu için, daha sonra payın itibari değerinin geriye kalan kısmının ödenmemesi durumunda, başka bir ifade ile ortağın sermaye koyma borcunda temerrüde düşmesi halinde, ortağın oy hakkının kaybı söz konusu olmayacaktır³⁰⁸. Ancak bu durumda ortak, sermaye koyma borcunda temerrüde düştüğü için, temerrüde düşen ortağın payının TTK m. 482 ve 483 çerçevesinde ıskat edilme riski bulunmaktadır³⁰⁹. İskat edilen pay; sağlamış olduğu bütün hakları yitireceği için, paya sahip olan ortağın, artık bu pay için paydan kaynaklanan oy hakkını kullanması da söz konusu olmayacaktır³¹⁰.

Sermaye koyma borcunu yerine getirmiş ortağın oy hakkı elinden alınamaz³¹¹. Zira ortaklar tek bir paya sahip olsalar da TTK m. 434/2 gereği en az bir oy hakkına sahiptirler. Ortağın en az bir oya sahip olmasına asgari oy hakkı denilmektedir³¹². TTK m. 434/1; kural olarak pay sahibinin oy hakkını, sahip olduğu payların toplam itibari

şerh verilmesi, taşınır ise güvenilir bir kişiye tevdi edilmesi gerekmektedir. Taşınırın sermaye olarak konulmasının borçlanılması halinde şirket, tüzel kişilik kazandığı andan itibaren bunlar üzerinde doğrudan tasarruf edebilir. Taşınmaz mülkiyetinin veya diğer bir aynı hakkın sermaye olarak konulması halinde ise, şirketin bunlar üzerinde tasarruf edebilmesi için tapu siciline tescil gereklidir. Hal böyle olunca da; şirket aynı sermaye olarak getirilen şeyin tamamı üzerinde malik olacağı için; sermaye borcunun asgarisi değil, tamamı ödenmiş olacaktır., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 311 ve 312.; Şener, s. 313 vd.

³⁰³ TTK m. 435 gerekçe.; Şener, s. 507.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 18.; Tepeli, s. 119.; Bilgili/ Demirkapı, s. 334.

³⁰⁴ TTK m. 435 gerekçe.; Şener, s. 507.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 18.; Tepeli, s. 119.; Bilgili/ Demirkapı, s. 334.

³⁰⁵ Yukarıda bk. s. 41.

³⁰⁶ Günel, s. 38.; Bilgeç, s. 84.; Ozan Niyazi Günel, "İmtiyazlı Hisse Senetleri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Başkent Üniversitesi Özel Hukuk Bölümü**, Ankara 2009, s. 35.

³⁰⁷ Yukarıda bk. s. 14 ve 15.

³⁰⁸ Bilgili/ Demirkapı, s. 334.; Şener, s. 507.

³⁰⁹ Şener, s. 507.

³¹⁰ Şener, s. 605.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 601 ve 602.

³¹¹ Şener, s. 508. Domaniç, s. 855.

³¹² Ansay, s. 245.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 18.; Şener, s. 508.; Tepeli, s. 118.; TTK m. 434'ün gerekçesinde bu husus " *oysuz pay sahibi olmaz*" ilkesi olarak düzenlenmiştir.

değeriyle orantılı olarak kullanacağını kabul etmiştir³¹³. Ancak birden fazla paya sahip olanlara tanınacak oy sayısının esas sözleşme ile sınırlandırılabilmesinin(TTK m. 434/2) veya TTK m. 478 ve 479 uyarınca oy hakkında imtiyaz yaratabilmenin mümkün olması, bu kurala istisna teşkil etmektedir³¹⁴. Görülüyor ki; anonim ortaklıklarda çok paya sahip olmak, oyların çoğunluğunu haiz olma sonucunu doğurmayabilir³¹⁵.

Genel kurulda oy hakkı, bizzat pay sahibi tarafından kullanılabilmesi gibi, onun temsilcisi aracılığı ile de kullanılabilir³¹⁶. Pay sahipleri oy haklarını kullanıp kullanmama konusunda özgürdürler³¹⁷. Oy hakkını kullanmayı bir yükümlülük haline getiren düzenlemeler; TTK m. 480 tek borç ilkesine³¹⁸ aykırılık teşkil ettiği için geçerli değildir³¹⁹.

Oy hakkının kullanılması, pay sahibinin tek taraflı bir irade açıklamasıdır³²⁰. Bunun bir sonucu olarak da, irade açıklamalarına uygulanacak olan hükümler; örneğin TBK m. 30 “*irade bozukluğu halleri*” burada da uygulama alanı bulacaktır³²¹. Şöyle ki; pay sahibinin oy hakkındaki iradesinin hata, hile, korkutma ile sakatlanması durumunda, iptal davası açma imkânı bulunmaktadır³²².

2.5.2. Genel Olarak Oy Hakkında İmtiyaz

Oy hakkında imtiyaz; TTK’ da öngörülen sınırlar çerçevesinde bazı paylara, sermayeye katılım oranlarına göre tanınması gereken oy hakkından daha fazlasının

³¹³ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 20.; Şener, s. 507.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 9 ve 10.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 301.; Tepeli, s. 119.; Domaniç, s. 855.; Ansay, s. 247.; Bahtiyar, s. 301.

³¹⁴ Bilgili/ Demirkapı, s. 333.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 301.; Uysal, s. 85.; Tepeli, s. 118 ve 119.; Domaniç, s. 855.

³¹⁵ TTK m. 434 gerekçe.; Bilgili/ Demirkapı, s. 333.; Domaniç, s. 855.

³¹⁶ Domaniç, s. 859.; Tepeli, s. 119.; Ansay, s. 247.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 301.; Şener, s. 507.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 7 ve 8.; Oy hakkının temsilci aracılığı ile kullanılması hususunda ayrıntılı bilgi için bk., Turanboy, s. 427 vd.

³¹⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 19.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 10.; Ansay, s. 248.

³¹⁸ Anonim ortaklıklarda pay sahibinin tek borcu taahhüt ettiği pay bedelini getirmektir. İşte bu durum tek borç ilkesi olarak adlandırılmaktadır. Tek borç ilkesi; TTK m. 480/1’ de; “*Kanunda öngörülen istisnalar dışında, esas sözleşmeyle pay sahibine, pay bedelini veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yükletilemez.*” ve TTK m. 329/2’de “*Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.*” denilmek suretiyle düzenlenmiştir., Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 597.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 71.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 288.

³¹⁹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 19.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 11.

³²⁰ Pulaşlı, s. 175 ve 176.; Şener, s. 506 ve 507.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 3.; Bahtiyar, **Ortaklıklar**, s. 301.

³²¹ Şener, s. 507.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 4 ve 5.

³²² Şener, s. 507.; Teoman, **Oy Hakkından Yoksunluk**, s. 4 ve 5.

tanınarak, o payların ayrıcalıklı hale getirilmesidir³²³. Oyda imtiyaz; TTK m. 434'te düzenlenen; “payların toplam itibari değeriyle orantılı kullanılması ilkesine” istisna teşkil etmektedir³²⁴.

Anonim ortaklıklarda oyda imtiyazın ortaya çıkması; ortaklık paylarının üçüncü kişiler tarafından iktisap edilerek yönetimin yabancılaşmasını önleme, belirli pay sahiplerinin ortaklık üzerinde hâkimiyet sağlaması veya mevcut hâkimiyetlerini koruma düşünceleri gibi çeşitli nedenlere dayanmaktadır³²⁵.

eTK döneminde ayrı bir düzenlemesi bulunmayan oyda imtiyazlar, TTK'da diğer imtiyaz türlerinden farklı olarak “*Oyda imtiyazlı paylar*” başlığı altında 479. maddede özel olarak düzenlemiştir³²⁶.

2.5.3. Oyda İmtiyaz Tanıma Yöntemleri

Oy hakkında imtiyazlı payların tanınmasında “açık imtiyaz yöntemi”, “kapalı(örtülü) imtiyaz yöntemi” ve “değişken oy hakkı sağlayan imtiyaz yöntemi” olmak üzere başlıca üç yöntem bulunmaktadır³²⁷. Oy hakkında imtiyaz bu yöntemlerden hangisiyle yaratılırsa yaratılsın sonuç değişmeyecek, bazı paylar oy hakkı bakımından adi paylara nazaran imtiyazlı hale geleceklerdir³²⁸.

İtibari değerleri farklı olan paylara aynı sayıda oy hakkı tanınması suretiyle imtiyaz oluşturulmasına “kapalı(örtülü) imtiyaz yöntemi denilmektedir³²⁹. Örneğin itibari değerleri 1000 TL olan (A) grubu paylara, itibari değerleri 5000 TL olan (B) grubu paylara tanınan oy hakkının aynısının tanınması durumu, *kapalı(örtülü) imtiyaz yöntemine* örnek teşkil etmektedir³³⁰.

Oyda imtiyaz hakkındaki bir diğer yöntem “açık imtiyaz yöntemi” kullanılarak oyda imtiyaz yaratılmasıdır. Şöyle ki; aynı itibari değerlere sahip paylara farklı sayıda oy hakkı tanınmasına ise “açık imtiyaz yöntemi” denilmektedir³³¹. Örneğin, itibari

³²³ Bilgeç, s. 27.; Üçışık/Çelik, s. 306., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 504.; Turan, s. 130.; Ansay, s. 246.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 338.;

³²⁴ Yukarıda bk. s. 44.; TTK m. 479 gerekçe.

³²⁵ Bilgeç, s. 53 ve 54.; Uysal, s. 85 ve 86.; Turan, s. 131.

³²⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 504.

³²⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar 1975**, s. 433.; Bilgeç, s. 68 vd.; Turan, s. 131 ve 132.

³²⁸ Bilgeç, s. 78.

³²⁹ Bilgeç, s. 68 vd.; Turan, s. 131 ve 132.; Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 202.; Günel, s. 35 ve 37.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar 1975**, s. 433 ve 434.

³³⁰ TTK m. 479 gerekçe.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar 1975**, s. 433 ve 434.; Günel, s. 35 ve 37.; Turan, s. 131 ve 132.; Bilgeç, s. 68 vd.; Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 202.

³³¹ Bilgeç, s. 68 vd.; Turan, s. 131 ve 132.; Eriş, **Pay Senetleri II**, s. 202.; Günel, s. 35 ve 37.; Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar 1975**, s. 433 ve 434.

değerleri aynı olan (A) ve (B) grubu paylardan, (A) grubu paylar sahibine “birer”, (B) grubu payların ise “ikişer” oy hakkı tanınması durumunda “açık imtiyaz yöntemi” söz konusudur³³².

Oy hakkında imtiyazın “açık imtiyaz yöntemi” veya “kapalı imtiyaz yöntemi” tercih edilerek tanınması durumunda, payın pay sahibine sağladığı oy hakkı sabittir³³³. Bu iki yöntemden hangisi tercih edilirse edilsin, dış kaynaklardan sermaye artırılarak yeni payların ihraç edilmesi durumunda, rüçhan hakkını kullanmayan imtiyazlı pay sahibinin genel kurulda alınacak bir karardaki etkinliği azalacaktır³³⁴. Örneğin toplam 30.000 oyu bulunan bir şirkette 3 oy hakkına sahip bir ortağın, genel kurulda alınacak bir karara katılım oranı 3/30.000’dir. Ancak bu şirket dış kaynaklardan sermaye artımına giderek 30.000 pay daha ihraç ederse, rüçhan hakkını kullanmayan pay sahibinin genel kurulda alınacak karara katılım oranı 3/60.000 olacak ve karara katılım oranında güç kaybı yaşayacaktır. Oy hakkında imtiyazın “değişken oy hakkı sağlayan imtiyaz yöntemi” ile tanınması halinde ise; pay sahibi için bu şekilde bir tehlike söz konusu olmayacaktır³³⁵. Zira “*değişken oy hakkı sağlayan imtiyaz yönteminde*”; payın sahip olacağı oy sayısı değil, payın şirketteki toplam oyların kaçına sahip olacağı belirtilir³³⁶. Böylece şirketin yapacağı sermaye artırımında, payın sahip olduğu oy sayısının şirket içindeki etkinliği aynı kalacaktır³³⁷. Örneğin bir payın şirketin toplam oyunun %10’nuna sahip olacağı şeklinde oy hakkındaki imtiyazın “değişken oy hakkı sağlayan imtiyaz” yöntemiyle tanınmasında, sermaye artırımını neticesinde yeni pay ihraç edilse de karara katılım oranı hep %10 olacaktır³³⁸. Ancak “değişken oy hakkı sağlayan imtiyaz yöntemi; pay sahiplerinin rüçhan haklarını ihlal edeceği ileri sürülerek eleştirilmiştir³³⁹.

eTK döneminde oy hakkında imtiyaz tanıma yöntemlerinden herhangi biri tercih edilerek imtiyaz yaratılabiliyordu³⁴⁰. Ancak TTK m. 479/1; “*Oyda imtiyaz, eşit itibari değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir*” düzenlemesiyle, oyda

³³² Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 202.; TTK m. 479 gerekçe.; Turan, s. 131 ve 132.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar 1975**, s. 433 ve 434.; Günel, s. 35 ve 37.; Bilgeç, s. 68 vd.

³³³ Bilgeç, s. 77.; Turan, s. 132.

³³⁴ Bilgeç, s. 77.

³³⁵ Turan, s. 132.; Bilgeç, s. 77.

³³⁶ Abuzer Kendigelen, **Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz**(Yönetime Katılma), Vedat Kitabevi, İstanbul 1999, s. 122.; Bilgeç, s.

³³⁷ Kendigelen, **Yönetime Katılma**, s. 125.; Bilgeç, s. 77.

³³⁸ Turan, s. 132.; Bilgeç, s. 77.

³³⁹ Değişken oy hakkı sağlayan imtiyaz yönteminin, pay sahiplerinin rüçhan haklarını ihlal ettiği hususunda ayrıntılı için Yukarıda bk., Bilgeç, s. 78.; s. 80.

³⁴⁰ Uysal, s. 89.; Bilgeç, s. 69.; Turan, s. 131.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 550.; Üçışık/ Çelik, s. 308.

imtiyaz tanıma yöntemlerine sınırlama getirerek, artık oyda imtiyazın sadece “açık imtiyaz yöntemi” kullanılarak tanınabileceğini kabul etmiştir³⁴¹. Hemen belirtmek ki; TTK m. 479/1 hükmü emredici olduğu için, bu hükme aykırı olarak tanınacak oyda imtiyazlar geçerli değildir³⁴². Şöyle ki; farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı tanınarak oyda imtiyaz oluşturulamayacağı gibi, hükümdeki “sayı” ifadesinden de anlaşılacağı üzere değişken oy hakkı yöntemi kullanılarak da imtiyaz oluşturulamaz³⁴³. Bu husus TTK m. 479’un gerekçesinde ayrıca belirtilmiş ve sebebi olarak da; oyda imtiyaza ilişkin kanuni sınırlamaların özellikle kaldırma gücü³⁴⁴ sınırlamasının dolanılmasının engellenmesi, karışıklıklara yol açılmaması ve özellikle m. 479/2’deki “bir payın en fazla on beş oy hakkına sahip olunabileceği” hükmünün uygulanmasında güçlüklerle karşılaşılmasının engellenmesi gösterilmiştir³⁴⁵. Ayrıca gerekçenin devamında; farklı itibari değerdeki paylara, farklı sayıda oy hakkı sağlanarak imtiyaz tanınabileceğinin olanaklı olduğu belirtilmiştir³⁴⁶.

6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun(Yür. K)³⁴⁷ 28/3 maddesi, TTK’nın yayım tarihinden önce tanınmış olan³⁴⁸ TTK m. 479/1’e aykırı oyda imtiyazların akıbeti için özel bir düzenleme ihtiva ederek, “açık imtiyaz yöntemi” dışında başka bir yöntemle tanınmış olan imtiyazların, TTK’nın yayımı tarihinden itibaren üç yıl içinde m. 479/1 ile uyumlu hale getirilmesi gerektiğini,

³⁴¹ Salih Çalal, “Anonim Şirketlerde Üstün Pay Sahipliği Kuralına Ayrıntılı Bir Bakış”, **Mali Çözüm Dergisi**, İstanbul 2017, S. 141, ss. 161- 174, s. 165 ve 166.; Bilgeç, s. 69.; Uysal, s. 89.; Turan, s. 131.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 550.; Üçışık/Çelik, s. 308.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 505.; Şener, s. 556.; “Farklı itibari değerdeki paylara eşit oy hakkı vererek oyda imtiyaz tanınması yönteminin devre dışı bırakılması ile yoksun kalınan bir yarardan veya yitirilen bir düzenleme zenginliğinden söz edilemez.”., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar- I**, s. 568.

³⁴² Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 568.; Üçışık/Çelik, s. 308.; Bilgeç, s. 137.; Altaş, **Yeni TTK**, s. 4.; Yavuz, s. 67.; Uysal, s. 91.

³⁴³ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 550.; Üçışık/Çelik, s. 308.; Bilgeç, s. 80 ve 137.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 505.; Şener, s. 556.; Altaş, **Yeni TTK**, s. 4.; Yavuz, s. 67.; Çalal, s. 165 ve 166.

³⁴⁴ “ ‘Kaldırma gücü’ hukuk terminolojisine yabancı bir kavramdır. Ekonomik anlamda kaldırma gücü, sahip olunan sermayeden daha fazlası ile işlem yapılmasını ifade etmektedir.”., Bilgeç, s. 133.

³⁴⁵ Bilgeç, s. 133.;Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 550.; Çalal, s. 165 ve 166.; “Kanunun oyda imtiyaz oluşturulmasının yöntemini ‘ aynı itibari değerdeki paylara eşit oy verilmesi’ şeklinde emredici biçimde öngörmesinin sebebi, bir taraftan oyda imtiyazın kolayca hesaplanmasının, yani şeffaflığının sağlanması ve gizli imtiyaz oluşmasının önlenmesidir... Mesela A grubu payların itibari değeri bir Kuruş, B grubu payların itibari değeri dokuz Kuru olup da her iki grup payların beherinin beş oyu olsaydı “en çok onbeş oy” kuralının ihlal edilip edilmediğinin saptanması için bir denklem kurulması gerekirdi.”., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 568.

³⁴⁶ Bilgeç, s. 138.; Bilgeç: “Oy hakkında imtiyaz tanınmasının tek yolunun TTK m.479/1 de eşit itibari değerdeki paylara farklı sayıda oy tanınması olduğu açıkça belirtildikten sonra gerekçede böyle bir açıklamaya yer verilmesinin kafa karışıklığına yol açtığını” söylemektedir., Bilgeç, s. 138.; Aksi görüş için bk., Altaş, **Yeni TTK**, s. 4.; Çalal, s. 166.

³⁴⁷ **R.G.**, T. 14. 01. 2011, S. 27846.

³⁴⁸ Örneğin kapalı(örtülü) imtiyaz yöntemi ile oy hakkında imtiyaz tanınması durumunda., Bilgeç, s. 136.

aksi halde üç yıllık sürenin dolmasıyla imtiyazın kendiliğinden geçersiz hale geleceğini düzenlemektedir³⁴⁹.

2.5.4. Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı

eTK döneminde bir paya, imtiyaz ile tanınabilecek azami oy hakkı hususunda sayısal veya oransal sınırlama içeren bir hüküm bulunmamaktaydı³⁵⁰. Bu sebeple paya tanınacak azami oy miktarının sınırı TMK m. 2 çerçevesinde belirleniyordu³⁵¹. Ancak TTK 479/2 ile “*Bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir*” denilmek suretiyle, paya imtiyaz ile tanınabilecek oy miktarına sayısal bir sınırlama getirilmiştir³⁵². TTK’nın yayımı tarihinden önce bu sınıra aykırı oyda imtiyaz bulunması durumunda; Yür.K. m. 28/4 gereği; oyda imtiyazın, TTK’nın yayımı tarihinden itibaren üç yıl içinde bu sınırlamaya uyarlanması gerektiği, aksi halde sürenin dolmasıyla imtiyazın kendiliğinden sona ereceği düzenlenmiştir³⁵³.

TTK’nın on beş olarak belirlemiş olduğu bu sınır mutlak olmayıp, kurumlaşmanın gerektirdiği veya haklı bir sebebin varlığının ispatlandığı durumlarda uygulanmamaktadır(TTK m. 479/2)³⁵⁴. Bu iki halde, şirket merkezinin bulunduğu Asliye Ticaret Mahkemesinin, kurumlaşma projesini veya haklı sebebi inceleyip, buna bağlı olarak sınırlamadan istisna edilme kararı vermesi gerekmektedir(TTK m. 479/2). Hemen belirtmek gerekirse; haklı sebeplerin neler olacağı konusunda TTK herhangi bir sınırlama yapılmamış, somut olayın gereklerine göre mahkemelere takdir yetkisi verilmiştir³⁵⁵. Bu bağlamda haklı sebep oluşturabileceği düşüncesiyle; özelleştirme ve özelleştirme niteliğinde olmayan blok satışlarda ülkenin stratejik menfaatlerinin

³⁴⁹ Üçışık/Çelik, s. 308.; Bilgeç, s. 135 ve 136.; Uysal, s. 93.

³⁵⁰ Bilgeç, s. 141.; Uysal, s. 94.

³⁵¹ Bilgeç, s. 141.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 568 ve 569.;

³⁵² TTK m. 479 gerekçe.; Hasan Pulaşlı, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı ve Etkisiz Olduğu Haller”(İmtiyazın Sınırı), **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 24, S. 3, Ankara 2008, ss. 19- 32, s. 22.

³⁵³ Bilgeç, s. 143.; Uysal, s. 102 ve 103.

³⁵⁴ Şener, s. 557.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 550 ve 551.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 568 ve 569.;Bilgeç, s. 145.; “*Kurumsal yönetim ilkelerinde prensip olarak oy hakkında imtiyazlı paylara sıcak bakılmamaktadır. Ancak Türk Ticaret Kanunu, oy hakkında imtiyazlı paylar ile kurumlaşmayı bağdaştırmış, hatta Kanun’da oy hakkında imtiyazlı payların korunmasının temelinde kurumlaşma hareketinin yattığı belirtilmiştir.*”., Bilgeç, s. 145.; “*Tasarı, Türk anonim şirketlerinin yapılanmalarını ve çalışma düzenlerini aile şirketi modelinden çıkarmayı ve kurumlaştırmayı bir hukuk politikası olarak benimsemiştir. Kurumlaştırma politikası, şirketlerin ömürlerinin, kurucularının veya onların altoylarının ömürleri ile sınırlı olduğu inancını değiştirmeye ve şirketlere devamlılık sağlamaya yöneliktir...Haklı sebepler de açıklanan hukuk politikasına uygun olmalıdır. Özelleştirme veya bu nitelikte olmayan blok satışlarda ülkenin stratejik menfaatlerinin korunması, bir şirketin dar boğazdan kurtarılması, pay sahiplerinin korunması gibi bu amaçlarla ve iyi işleyebilecek bir mekanizma ile yönetimin profesyonellere bırakılması Tasarı tarafından uygun görülmüştür.*”., TTK m. 479 gerekçe.

³⁵⁵ Bilgeç, s. 146.

korunması, bir şirketin dar boğazdan kurtarılması veya pay sahiplerinin korunması hususları gerekçede örnek olarak gösterilmiştir³⁵⁶.

Sınırlamadan istisna edilme kararı için mahkemeye kimin başvuracağı hususunda da TTK' da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır³⁵⁷. Herhalde bu kararı almak için başvurunun şirket tarafından yapılması isabetli olacaktır³⁵⁸.

Sınırlamadan istisna edilme kararı verilirken, kararı verecek mahkemelerin sert koşullar koyarak aşırı özen göstermeleri ve bu konuda cimri davranmaları gerektiği gerekçede vurgulanmıştır³⁵⁹.

Sınırlamadan istisna edilme kararı mutlak bir karar olmayıp, kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceğinin anlaşıldığı veya haklı sebebin ortadan kalktığı hallerde, kararı veren mahkeme tarafından geri alınabilecektir(TTK m. 479/2)³⁶⁰. Ancak kurumsallaşmanın gerçekleşmeyeceği veya haklı sebebin ortadan kalktığına tespitinin nasıl yapılacağı belirsizdir³⁶¹. Şöyle ki; kurumsallaşmanın gerçekleşmediğinin veya haklı sebebin ortadan kalktığına, mahkeme tarafından re'sen mi denetleneceği ya da bu durumu denetlemek için birisinin mi atanacağı veya herhangi birisinin bu durumu bildirmek için başvurması mı gerekeceği konusunda bir açıklık bulunmamaktadır³⁶². Öğretideki bir görüşe³⁶³ göre, kurumsallaşmanın gerçekleşip gerçekleşmediğini veya haklı sebebin ortadan kalktığına denetlenmesi için, mahkeme tarafından bir denetim görevlisinin atanması gerektiği savunulmaktadır. Bizce de böyle bir çözüm, olası uyuşmazlıkları önlemek açısından isabetli olacaktır.

2.5.5. Oy Hakkında İmtiyazın Etkisiz Olduğu Haller

Anonim ortaklıklarda oy hakkında imtiyaz tanınması bakımından yöntem ve sayısal açıdan sınırlamaların dışında³⁶⁴, oy hakkında imtiyazın mutlak suretle etkisiz

³⁵⁶ TTK. m. 479 gerekçe.; Uysal, s. 99.; Bilgeç, s. 146.; Pulaşlı, **İmtiyazın Sınırı**, s. 22.

³⁵⁷ Bilgeç, s. 147.

³⁵⁸ Bilgeç, s. 147.

³⁵⁹ TTK m. 479 gerekçe.

³⁶⁰ “ *Bir paya en çok on beş oy hakkı tanınabilir.*’ Sınırlamasının, oy imtiyazının kötüye kullanılmasını önleyebileceği kabul edilebilir. Ancak, bu sınırlamanın kurumlaşma gereği olarak veya diğer bir haklı sebeple mahkeme kararıyla kaldırılabilir, gerekirse yeniden konulabileceğine ilişkin hüküm, gerek zaman ve masraf gerektiren ağır merasimi ve gerekse uygulamada(özellikle sınırlamanın kaldırılmasına veya yeniden konulmasında) ihdas edeceği belirsizlikler nedeniyle Kanun’dan çıkarılmalıdır.”., Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 299.

³⁶¹ Uysal, s. 99.; Bilgeç, s. 148.

³⁶² Uysal, s. 99.; Bilgeç, s. 148.

³⁶³ Bilgeç, s. 148.

³⁶⁴ Yukarıda bk. 46 vd.

olduğu ve kullanılmadığı durumlar da mevcuttur³⁶⁵. Bu haller TTK m. 479/3’de tahdidi olarak sayılmıştır. Şöyle ki, oyda imtiyaz “esas sözleşme değişiklikleri” ile “ibra ve sorumluluk davası açılması” bakımından kullanılmayacaktır³⁶⁶. Sayılan bu genel kurul kararlarında; oy hakkı, payların toplam itibari değerleriyle orantılı olarak kullanılır(TTK m. 435/1)³⁶⁷. Bu husus eTK’ m. 387’de “*Esas mukavelelele değiştirilmesi için yapılan toplantıda, esas mukavelede aksine hükiim olsa dahi her hisse senedi ancak bir rey hakkı verir.*” denilmek suretiyle düzenlenmişti.

TTK m. 479/3’te “esas sözleşme değişiklikleri” ile “ibra ve sorumluluk davası açılması” bakımından bu şekilde mutlak bir sınırlamaya ihtiyaç duyulmasının sebebi; “bu kararların önem derecesinin yüksek olması ve aynı zamanda oyda imtiyazın hâkimiyet kurma aracı olarak kullanılmasına engel olabileme düşüncesi” olarak madde gerekçesinde belirtilmiştir.

2.6. Kanunda Sayılmayan İmtiyazlı Pay Çeşitleri

2.6.1. Genel Olarak

İmtiyazlı payları düzenleyen TTK m. 478/2’deki “...gibi haklarda paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörölmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır” ifadesi; imtiyazlı payların tanınmasında kullanılan ilkelere³⁶⁸ uyulmak kaydıyla kanunda sayılmayan başkaca imtiyazların yaratılmasına olanak vermiřtir³⁶⁹. İşte bizde bu başlık altında TTK’da sayılmayan ancak uygulamada karşımıza çıkabilecek olan imtiyazlı pay çeşitleri hakkında bilgi vereceğiz.

2.6.2. Ortaklık İmkânlarından Yararlanma Hakkında İmtiyaz

Bazı pay sahiplerine, anonim ortaklığın sahip olduğu imkânlardan öncelikli yararlanma, ücretsiz yararlanma veya daha fazla yararlanma gibi hususlarda, kanunda öngörölmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı yaratılarak imtiyaz tanınabilir³⁷⁰. Yurtiçi ve yurtdışı seyahat işiyle uğraşan bir anonim ortaklığın bazı ortaklarına yurtiçinde bedava

³⁶⁵ Bilgeç, s. 150.; Uysal, s. 99 ve 100.; Pulaşlı, **İmtiyazın Sınırı**, s. 23.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 505.; şener, s. 557.; Çalal, s. 168.; Bilgili/ Demirkapı, s. 326.

³⁶⁶ Ayrıntılı bilgi için bk., Bilgeç, s. 150 vd.

³⁶⁷ şener, s. 557.; Uysal, s. 100.; Pulaşlı, **İmtiyazın Sınırı**, s. 25.

³⁶⁸ Yukarıda bk. s. 14 vd.

³⁶⁹ Yavuz, s. 69.; Uysal, s. 135.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 569.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 275.; Pulaşlı, **şirketler Genel**, s. 548.

³⁷⁰ Eriş, **Pay Senetleri-II**, s. 206.; Günel, s. 50.; Uysal, s. 137.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar 1975**, s. 438.; Bilgeç, s. 23.

dolaşım imkânı sağlması veya turizm işi ile uğraşan bir anonim ortaklığın yılın belirli aylarında Mersin’de bulunan tesislerinde bazı ortaklarına ücretsiz tatil yapma olanağı sağlması, bu türde imtiyaz tanınmasına örnek gösterilebilir³⁷¹.

2.6.3. Sermaye İçin Faiz Talep Edebilme Hakkında İmtiyaz

Anonim ortaklıklarda kural olarak sermaye için faiz talep edilemez³⁷². Bu husus TTK m. 509’da “*Sermaye için faiz ödenemez*” ifadesinden anlaşılmaktadır³⁷³. Ancak TTK’da “Hazırlık dönemi faizi” başlığı altında 510. maddede bu duruma istisna getirilerek, esas sözleşme ile hazırlık devresinde bazı pay sahiplerine faiz ödenmesi kararlaştırılabilmektedir. İmtiyazlı pay tanınmasında kullanılan ilkelere uyulmak şartıyla, bazı paylara hazırlık devresinde faiz talep edebilme şeklinde kanunda öngörülmemiş bir hak verilerek, imtiyaz tanınabilir³⁷⁴.

2.6.4. İntifa Senedi Hakkında İmtiyaz

Pay senetlerinden farklı olarak intifa senetleri; payı temsil etmeyen ve ortaklık haklarını ihtiva etmeyen kıymetli evraklardır(TTK m. 503)³⁷⁵.

TTK m. 502 uyarınca; genel kurul; esas sözleşme uyarınca veya esas sözleşmeyi değiştirmek suretiyle, bedeli kanuna uygun olarak yok edilen payların sahipleri, alacaklılar veya bunlara benzer sebeplerle ortaklıkla ilgili olanlar lehine intifa senetleri çıkarılmasına karar verebilir.

İntifa senetleri sahiplerine pay sahipliği haklarının tamamını sağlamaz ancak net kâra katılma, tasfiye sonucunda kalan tutara katılma veya yeni çıkarılacak payları alma tanınabilir(TTK m. 503)³⁷⁶. İşte bazı paylara ekonomik bir işlevi bulunan intifa senetlerini alma şeklinde bir imtiyaz tanınabilmesi mümkündür³⁷⁷. Bu şekilde ayrıcalık tanınan paylara ise intifa senedi hakkında imtiyazlı paylar denir.

³⁷¹ Uysal, s. 137.

³⁷² Şehirli Çelik(Kırca/ Manavgat), **C. 1**, s. 131.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 277.; Uysal, s. 136.

³⁷³ Uysal, s. 136.

³⁷⁴ Uysal, s. 136.

³⁷⁵ İntifa senetleri ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk., Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 335.; Oğuz İmregün, “Anonim Ortaklıklarda Kurucu Senetleri”(Kurucu Senetler), **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası – Doğumunun 100. Yılında Atatürk’e Armağan**, C. 45, S. 1- 4, İstanbul 1979 1981, ss. 477- 491, s. 477 ve 491.; Arslanlı, **Pay**, s. 264.; Mehmet Ali Canoğlu, “Hisse Senetleri”, **Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi**, İstanbul 2006, ss. 1-10, s. 2 ve 3.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 117.

³⁷⁶ İmregün, **Kurucu Senetler**, s. 478.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 335.; Uysal, s. 136.

³⁷⁷ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar 1975, Eriş, Pay Senetleri-II.**; s. 438.; Günel, s. 50.; Uysal, s. 136.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İMTİYAZLI PAY SAHİPLERİ ÖZEL KURULU, TOPLANMASI VE KARAR ALMASI

3.1. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Kavramı

İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu(İPSÖK); imtiyazlı pay sahiplerinin şirketteki çoğunluğa karşı korunması ve çoğunluğun alacağı esas sözleşme değişikliği kararları ile imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının sınırlandırılması veya ortadan kaldırılmasının önüne geçilmesi amacıyla ortaya çıkmıştır³⁷⁸. Bu bağlamda İPSÖK; genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair kararı ile kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararının; imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması durumunda, bu kararın uygulanıp uygulanmaması³⁷⁹ için toplanarak karar verecek kuruldur.³⁸⁰ İPSÖK; TTK m. 454'te ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yargıtay³⁸¹ ve öğretinin kabul ettiği görüş³⁸², İPSÖK'ün

³⁷⁸ Füsun Nomer Ertan, "İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Getirdiği Yenilikler", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 117- 118, İstanbul 2014, ss. 133- 144, s. 145.; Uysal, s. 181.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 570.; Üçışık/Çelik, s. 226.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 552 ve 553.; Şener, s. 559.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 151 ve 152.; Akad, s. 29.; Bilgeç, s. 233.; Günel, s. 11.; Yavuz, s. 70.

³⁷⁹ "...İmtiyazlı pay sahipleri kurullarınca onanmayan sermaye artırımına ilişkin genel kurul kararları askıda hükümsüz olur ve uygulama olanağı kazanamaz. Dolayısıyla, bu kararlara müstenit olarak ticaret siciline yapılan tescilin ve buna ilişkin ilanun iptali gerekir.", Y. 11. HD., T. 20/ 11/ 1986., E. 1986/5903., K. 1986/7427., Moroğlu/ Kendigelen, s. 358.; "...Anonim şirket genel kurulunca imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını sınırlayıcı nitelikteki ana sözleşme değişikliğine ilişkin alınan karar, imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri bir kararla onaylanmadan infaz edilemez." Y. 11. HD., T. 28/ 10/ 2004., E. 13857., K. 10355., Moroğlu/ Kendigelen, s. 358.; "...İmtiyazlı payların imtiyaz haklarını kaldıran veya azaltan genel kurul kararları imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunca onanmadıkça askıda kalan bir karar niteliğinden öteye geçemez ve icra kabiliyeti yoktur." Y. 11. HD., T. 07/ 07/ 1998., E. 1998/3462., K. 1998/5229., Moroğlu/ Kendigelen, s. 358.

³⁸⁰ Bilgeç, s. 233.; Altaş, Yeni TTK, s. 6.; Şener, s. 558 ve 559.; Akad, s. 29.; Uysal, s. 181.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 570.; ; Üçışık/Çelik, s. 280.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 552 ve 553.; Günel, s. 10 ve 11.; Şener, s. 558 ve 559.

³⁸¹ "...şirket genel kurulunca yapılacak değişikliğin üstün pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte bulunması halinde, bunların ayrı olarak yapacakları özel bir toplantıda bu hususta karar vermeleri öngörülmüştür. Kanunun bu hükmü emredici nitelikte olduğundan, aksine bir hüküm olsa bile, üstün pay sahiplerinin bu özel kurul kararı olmadıkça genel kurulun sermaye arttırmasına ilişkin kararı hüküm doğurmaz, yani infaz olanağı düşünülemez.", Y. 11. HD., T. 05. 05. 1975, E. 1516, K. 3138., Eriş, **Türk Ticaret Kanunu**, s. 1151.

³⁸² Ünal Tekinalp, "İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Toplantısının Onaylama Kararı"(Özel Toplantı), **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. 22, S. 12, Ankara, ss. 509-513, s. 510 ve 511. Uysal, s. 183.; Uysal, s. 183.; Çalal, s. 169.; Bilgeç, s. 237.; Akad, s. 27 ve 28. s. 187.; Bilgeç, s. 237.

düzenlendiği TTK m. 454 hükmünün emredici nitelikte olduğudur. Bu sebeple, esas sözleşmeye koyulacak bir hükümle İPSÖK'ün kaldırılması da söz konusu değildir³⁸³.

İPSÖK eTK'da 389 ve 391. maddelerde “imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu” adı ile düzenlenmişti. Ancak eTK'da imtiyazlı pay sahiplerinin oluşturduğu kurulun, “genel kurul” adı ile düzenlenmesi, genel kurulun ayırım olmaksızın tüm pay sahiplerinin katılmasıyla oluşan bir kurul olduğu, imtiyazlı pay sahipleri tarafından oluşturulan kurulun ise sadece aynı imtiyaza sahip olan pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi neticesinde toplanan özel bir kurul olduğu gerekçeleriyle eleştirilmiştir³⁸⁴. Nitekim TTK m. 454'te “imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu” olarak düzenlenmiştir. Biz de çalışmamızda, TTK'da yer alan bir kavram olarak “imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu” ifadesini kullanacağız.

İPSÖK'ün varlığından bahsedebilmek için, herhangi bir işlem yapılmasına veya esas sözleşmeye özel bir hüküm konulmasına gerek yoktur³⁸⁵. Zira esas sözleşmede imtiyazlı paylar varsa, İPSÖK de vardır³⁸⁶. Ancak hemen belirtmek gerekirse; İPSÖK sürekli faaliyette olan bir kurul olmayıp, sadece imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi durumunda toplanan bir kuruldur(TTK m. 454/1)³⁸⁷.

İPSÖK'ün anonim ortaklığın bir organı olup olmadığı hususunda öğretide çeşitli görüşler³⁸⁸ bulunmaktadır. Bir görüşe³⁸⁹ göre, İPSÖK'ün organ olması için anonim ortaklıkla ilgili birtakım sorumluluklar üstlenmesi gerektiği, oysa İPSÖK'ün sadece imtiyazlı pay sahiplerini korumak için oluşturulmuş bir kurul olduğu, dolayısıyla da İPSÖK'ün organ değil, özel bir kurul olarak değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır. Diğer bir görüşe³⁹⁰ göre, İPSÖK'ün bir organ olmadığı, genel kuruldan bağımsız bir özel kurul niteliğini haiz olduğunu belirtilmektedir. Son bir

³⁸³ Tekinalp, **Özel Toplantı**, s. 510 ve 511. Uysal, s. 183.; Uysal, s. 183.; Çalal, s. 169.; Oruç, s. 187.; Bilgeç, s. 237.; Akad, s. 27 ve 28. s. 187.; Bilgeç, s. 237.;

³⁸⁴ Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 122.; Uysal, s. 181.; Akad, s. 25 ve 26.; Üçışık/Çelik, s. 226.; Bilgeç, s. 235.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 351.; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 477.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 99.; Hamdi Yasaman, **Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler Mütalâalar Bilirkişi Raporları** (2006), Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006, s. 96.

³⁸⁵ Murat Oruç, “Türk Ticaret Kanunu Tasarı’sına Göre Anonim Ortaklıkta İmtiyazların Korunması”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 26, S. 4, Ankara 2010, ss. 169-203, s. 186.; Günel, s. 11. Çalal, s. 169.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatif**, s. 485.; Şener, s. 559.; Bilgeç, s. 235. ; Uysal, s. 182.

³⁸⁶ Günel, s. 11. Çalal, s. 169.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatif**, s. 485.; Şener, s. 559.; Oruç, s. 186.; Uysal, s. 182 ve 183. Bilgeç, s. 235.

³⁸⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 572.; Oruç, s. 186.; Akad, s. 31.; Şener, s. 559.; Bilgeç, s. 235.

³⁸⁸ Uysal, s.183.; Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 122.; Bilgeç, s. 237.

³⁸⁹ Uysal, s.183.

³⁹⁰ Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 122.

görüŖe³⁹¹ göre, TTK'nın 454. maddesi dikkate alındığında genel kurulun imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikteki kararlarının, hakları ihlal edilen pay sahiplerinin oluŖturdukları İPSÖK'ün onayı olmadan yerine getiremeyeceği, bu sebeple de İPSÖK'ün bir organ niteliğini haiz olduğu savunulmaktadır.

Organlar, tüzel kiŖilik içerisinde yer alan ve tüzel kiŖinin aktif olarak hukuk hayatına katılmasını sağlayan, tüzel kiŖinin iradesini açıklayan, kararları alan kiŖi topluluklarıdır³⁹². İPSÖK bir organ gibi bağımsız olarak toplanamaz, sadece TTK m. 454'te belirtilen hallerde faaliyette bulunabilir. İPSÖK, TTK m. 454/1'de belirtilen kararlar hakkında onama veya onamama kararı dıŖında baŖka bir karar veremediği gibi tüzel kiŖinin hukuk hayatına katılma hususundaki iradesini değil, imtiyazlı pay sahiplerinin, TTK m. 454/1 uyarınca alınmıŖ karar hakkındaki iradesini açıklamaktadır. Yani İPSÖK, Ŗirketin değil imtiyazlı pay sahiplerinin iradesini ortaya koymaktadır. Bu sebeplerden dolayı kanaatimizce İPSÖK bir organ değildir.

3.2. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Üyeleri

İPSÖK'ler; anonim ortaklıklarda aynı imtiyazlı paylara sahip olan ortaklar tarafından oluŖturulmaktadır³⁹³. Bir anonim ortaklıkta ne kadar imtiyazlı pay çeŖidi varsa, o kadar da İPSÖK bulunmaktadır³⁹⁴. Örneğin (X) anonim ortaklığında bazı paylara kârda, bazılarına tasfiye payında, bazılarına da oy hakkında imtiyaz tanınmıŖsa, bahsi geçen bu anonim ortaklıkta üç tane İPSÖK bulunmaktadır³⁹⁵.

TTK m. 454/1' de sayılan kararlarla, hangi çeŖit imtiyazlı pay sahiplerinin hakları ihlal edilmiŖse, hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahipleri tarafından oluŖturulacak İPSÖK tarafından ilgili kararın onaylanması gerekmektedir³⁹⁶. Hakları ihlal edilmeyen imtiyazlı pay sahiplerinin toplanarak ilgili kararı onaylamalarına gerek yoktur³⁹⁷. Örneğin; kâr payında ve rüan hakkında imtiyazlı paylara sahip bir anonim

³⁹¹ Bilgeç, s. 237.

³⁹² M. Kemal Oğuzman/ Özer Seliçi/ Saibe Oktay, **KiŖiler Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2002, s. 188.; Mustafa Dural/ Tufan ÖĞÜZ, **KiŖiler Hukuku**, C.2, 16. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015, s. 250.

³⁹³ Ali Dural, "İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu", **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Saygı Sempozyumu**, S. 2, İstanbul 2013, ss. 139-157, s. 139.; Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 122.; Bilgeç, s. 238.

³⁹⁴ Günel, s. 11.; Ŗener, s. 559.; Oruç, s. 186.; Uysal, s. 182.

³⁹⁵ Ŗener, s. 559.; Oruç, s. 186.; alal, s. 171.; Uysal, s. 182.

³⁹⁶ PulaŖlı, **Ŗirketler Genel**, s. 553.; Ŗener, s. 559.

³⁹⁷ PulaŖlı, **Ŗirketler Genel**, s. 553.; Ŗener, s. 559.; "...davalı Ŗirket ana sözleşmesinin tadilen önceki 6. maddesinde ' Ŗirketin müddeti 10 senedir. Bu müddet genel kurul kararı ile ve TK hükümleri gereğince azaltılıp çoğaltılabilir.' hükmü mevcuttur. Görüldüğu gibi ana sözleşmede süre uzatımı konusunda açıkça genel kurula yetki verilmiŖtir. Kaldı k TK'nın 385. Maddesi hükmü uyarınca genel kurul kanunen de buna yetkilidir. Ŗirketin süresinin uzatılması, münhasıran imtiyazlı pay sahiplerine yönelik ve onların

ortaklıkta; esas sözleşme değişikliği kararı, kâr payında imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ediyorsa, bu esas sözleşme değişikliği kararının uygulanabilmesi için, sadece kâr payında imtiyazlı pay sahiplerinin oluşturduğu İPSÖK tarafından onama kararı verilmesi yeterlidir³⁹⁸.

Esas sözleşme değişikliği kararı ile farklı imtiyazlara sahip olan pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi durumunda; tüm hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahiplerinin katılımıyla oluşturulacak tek bir İPSÖK'te mi karar verilmesi gerektiği, yoksa ayrı ayrı İPSÖK'ler oluşturularak mı karar verilmesi gerektiği hususu tartışmalıdır.

Öğretide hakim olan görüşe göre³⁹⁹, farklı haklarda imtiyaza sahip pay sahiplerinin, tek bir toplantıda haklarını savunabilmelerinin mümkün olmadığı, bu sebeple her zaman ayrı ayrı İPSÖK'ler oluşturularak ilgili kararın onaylanması gerektiği ifade edilmektedir⁴⁰⁰. Şöyle ki, değişik imtiyazlara sahip pay sahiplerinin tek bir toplantıya çağrılarak onama kararı almaları olanaksızdır⁴⁰¹.

Diğer bir görüşe göre ise⁴⁰²; İPSÖK'ün amacı imtiyazlı pay sahiplerini çoğunluğa karşı korumaktır. Her zaman imtiyazlı pay sahiplerinin ayrı ayrı toplantı yaparak ilgili kararı onamaları, İPSÖK'ün amacına ters düşmekte ve azınlıktaki imtiyazlı pay sahiplerinin, çoğunluk iradesine hükmetmesi sonucunu doğurabilmektedir⁴⁰³. Örneğin; şirkette sermayeye katılım oranları eşit, 10 adet kâr payında imtiyazlı, 2 adet de oy hakkında imtiyazlı paylar olduğunu varsayalım. Şirketteki imtiyazlı payların devri halinde, devrolan paydaki imtiyaz haklarının sona ereceğine dair bir esas sözleşme değişikliği kararına karşı, kâr payında imtiyazlı pay sahipleri onay verse bile, oy hakkında imtiyazlı pay sahipleri onay vermediği sürece,

menfaatlerini haleldar edecek nitelikte bir işlem olmayıp şirketin tümüne ait ve ileriye dönük bir umudun sonucudur. Şirket süresinin uzatılması ve şirketin faaliyete devam etmesi hâlinde şirketin zarar edeceği peşinen düşünülmeyeceğinden ve kâra geçme ümit ve ihtimali mevcut olduğu için genel kurulca süre uzatımı yoluna gidilmiş bulunmaktadır. TK'nın 389. Maddesi sadece imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyazlarından doğan haklarının ihlali halinde bu hakların korunması ilkesi getirmiştir. Şirket ana sözleşmesinde davacıların kârdan pay alma ve yönetim kurulunda temsil imtiyazları bulunup başkaca imtiyazları olmadığına göre, şirket süresinin uzatılması halinde davacıların menfaatlerinin haleldar edileceğinden söz edilemez. Ayrıca şirketin süresinin uzatılmasının kanun, ana sözleşme ve özellikle MK'nın 2. maddesinde belirlenen objektif iyiniyet kurallarına aykırı bir yönü de yoktur. Belirtilen bu nedenlerle, davalı şirketin genel kurulunca, şirket süresinin 15 yıl uzatılmasına ilişkin kararın, davacıların münhasıran imtiyazlı paylarına yönelik ve onların menfaatlerini haleldar edecek nitelikte bir işlem olmadığı düşünülmeden mahkemece yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmesi doğru görülmüştür." YHGK., T. 08/ 03/ 1989., E. 11- 21., K. 137., Moroğlu/ Kendigelen, s. 358.

³⁹⁸ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 553.; Şener, s. 559.

³⁹⁹ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 571.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 553.; Şener, s. 559.

⁴⁰⁰ Uysal, s. 205.; Akad, s. 64 ve 65.; Oruç, s. 188.

⁴⁰¹ Şener, s. 559.; Oruç, s. 188.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 553.; Uysal, s. 205.; Akad, s. 64 ve 65.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar ve Kooperatif**, s. 425.; Bostancıoğlu, s. 22.

⁴⁰² Üçışık/Çelik, s. 226.; Akad, s. 65.; Bilgeç, s. 239.; Günel, s. 11.; Yavuz, s. 70.

⁴⁰³ Bilgeç, s. 239.

esas sözleşme değişikliği uygulanamayacaktır⁴⁰⁴. Hal böyle olunca da azınlıktaki imtiyazlı pay sahipleri, çoğunluktaki imtiyazlı pay sahiplerinin iradesine hükmetmiş olacaktır⁴⁰⁵. Oysa söz konusu değişiklikten tüm imtiyazlı pay sahipleri eşit olarak etkilenmektedir⁴⁰⁶. Bu sebeple; tüm imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının eşit şekilde etkilendiği esas sözleşme değişikliği kararları için, tek bir İPSÖK toplantısı yapılması, imtiyazların eşit şekilde etkilenmediği durumlarda ise hakim görüş uyarınca ayrı ayrı toplantılar yapılarak karar alınması daha isabetli olacaktır⁴⁰⁷.

Anonim ortaklıklarda birden fazla imtiyazlı pay çeşidi bulunması durumunda, imtiyazlı pay sahipleri tarafından oluşturulacak İPSÖK'ler bakımından TTK m. 454'te herhangi bir ayırım yapılmamıştır. Yani imtiyazlı pay sahiplerinin ayrı ayrı İPSÖK'ler oluşturmasında kanuni bir engel bulunmamaktadır. TTK m. 454/1 uyarınca alınacak bir kararın yansması tüm imtiyazlı pay sahiplerine aynı olmayabilir ve farklı seviyede hak ihlallerine yol açabilir. Bu sebeple ayrı ayrı İPSÖK'ler oluşturularak karar verilmesi, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının savunulması bakımından daha elverişli olacaktır.

Tek bir toplantıda bütün imtiyazlı pay sahiplerinin ilgili kararı onaması, İPSÖK'ün özel kurul olma niteliğiyle de bağdaşmamaktadır. Çünkü kanun koyucu tek bir toplantıda bütün imtiyazlı pay sahiplerinin karar almasını isteseydi, herhalde bu kurulu imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu adı altında düzenlerdi. Bu sebeple TTK m. 454/1 uyarınca alınacak bir kararın; hakları ihlal edilen tüm imtiyazlı pay sahiplerince oluşturulacak İPSÖK'ler tarafından ayrı ayrı onanması gerektiği şeklinde bir yorum doğru olacaktır. Somut bir örnekle anlatmak gerekirse; kar payında ve tasfiye payında imtiyazlı paylara sahip olan bir anonim ortaklıkta, 454/1 uyarınca alınacak bir kararın, her iki çeşit imtiyazlı pay sahiplerinin menfaatlerini etkilemesi durumunda, kâr payında imtiyazlı pay sahiplerinin oluşturacakları İPSÖK ve tasfiye payında imtiyazlı pay sahiplerinin oluşturacakları İPSÖK tarafından ilgili kararın onanması gerekecektir. Ancak biri onaylar diğeri onaylamazsa, herhalde karar uygulama alanı bulmayacaktır. Zira İPSÖK imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını koruma amacı güttüğünden, hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahiplerinin oluşturacakları İPSÖK'ler tarafından ilgili kararın ayrı ayrı onaylanması gerekecektir.

⁴⁰⁴ Bilgeç, s. 240.

⁴⁰⁵ Bilgeç, s. 240.

⁴⁰⁶ Bilgeç, s. 240.

⁴⁰⁷ Bilgeç, s. 240.

3.3. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Toplanmasını Gerektiren Haller

İPSÖK'ün toplanarak karar alması, belirli şartların bir arada gerçekleşmesine bağlıdır⁴⁰⁸. Bu şartlardan herhangi birinin bulunmaması durumunda İPSÖK toplanamaz⁴⁰⁹.

İPSÖK'ün toplanması için gereken ilk şart; şirket esas sözleşmesinde imtiyazlı payların tanınmış olmasıdır⁴¹⁰. Zira imtiyazlı pay olmayan bir şirkette, İPSÖK'ten de bahsedilemez⁴¹¹. İkinci şart ise TTK m. 454/1'de sayılan kararlardan birinin bulunmasıdır⁴¹². Bu kararlar genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin kararı, genel kurulun yönetim kuruluna sermaye artırması hususunda yetki vermesine ilişkin kararı⁴¹³ ve yönetim kurulunun sermaye artırımına ilişkin kararı olmak üzere toplam üç tanedir. En son şart ise sayılan bu kararların imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olmasıdır(TTK m. 454/1)⁴¹⁴.

TTK m. 454'te imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edebilecek olan kararlar tahdidi olarak sayılmıştır⁴¹⁵. Bunlar dışında başka kararlar imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etse bile İPSÖK'ün onama kararı aranmaz⁴¹⁶.

3.3.1. Genel Kurulun Esas Sözleşmenin Değiştirilmesine İlişkin Kararları

Anonim ortaklıklarda esas sözleşmenin değiştirilmesi, münhasıran genel kurula ait bir yetkidir(TTK m. 438). TTK m. 454 uyarınca genel kurulun her esas sözleşme değişikliği kararı değil, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını etkileyecek nitelikte olan kararlarının uygulanması için İPSÖK'ün onayına ihtiyaç vardır⁴¹⁷.

⁴⁰⁸ Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 31.; Uysal, s. 141.

⁴⁰⁹ Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 31

⁴¹⁰ Oruç, s. 171.; Akad, s. 31.; Bilgeç, s. 241.; Uysal, s. 141.

⁴¹¹ Uysal, s. 141.; Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 31.; Oruç, s. 171.

⁴¹² Manavgat(Şehirli Çelik/ Kırca), C. 1, s. 326.; Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 31.; Uysal, s. 142.

⁴¹³ Tekinalp(Poroy/ Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 571 ve 572.; Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 31. ; Çalal, s. 170.; Nomer Ertan, s. 135.; "...454/1'in kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna sermaye artırım yetkisi veren genel kurul kararı hakkında da uygulanması gereksizdir. Çünkü, yönetim kuruluna sermaye artırım yetkisi veren genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlâl etmesi söz konusu değildir. Kaldı ki, yönetim kurulunun artırım kararları imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek ise zaten onların onayına tabidir."., Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 273.

⁴¹⁴ Manavgat(Şehirli Çelik/ Kırca), C. 1, s. 326.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 570.; Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 31. ; Çalal, s. 170.

⁴¹⁵ Manavgat(Şehirli Çelik/Kırca), C. 1, s. 326.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 571.; Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 32.; Çalal, s. 170.

⁴¹⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 571.; Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 32. ; Çalal, s. 170.; Dural, s. 140 ve 141.

⁴¹⁷ Manavgat(Şehirli Çelik/ Kırca), C. 1, s. 326.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 570.; Bilgeç, s. 241.; Akad, s. 31. ; Çalal, s. 170.; "...davacının sahip olduğu hisse senetlerinin hem(oy), hem(kâr)da sahiplerine imtiyaz tanyan hisse senetleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu hisse senetlerinin

Esas sözleşme değişikliğine ilişkin kararların tek tek sayılması mümkün olmadığından, bu başlık altında uygulamada karşılaşılabilecek kuvvetle muhtemel olan ve imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikteki esas sözleşme değişikliğine ilişkin kararları inceleyeceğiz.

3.3.1.1. Esas Sermaye Artırımı

Esas sermaye artırımı, esas sermaye sistemini benimseyen anonim ortaklıklarda iç veya dış kaynaklardan yapılan özel bir esas sözleşme değişikliği kararıdır(TTK m. 456).

Pay sahiplerinin ortaklığa getirmeyi taahhüt ettikleri sermayelerin toplamalarının nakdi değeri, sabit bir rakam olarak anonim ortaklık esas sözleşmesinde gösterilir⁴¹⁸. Esas sözleşmede gösterilen bu sabit rakam bize anonim ortaklığın sermayesini ifade etmektedir⁴¹⁹. Anonim ortaklığın sermayesi, kendiliğinden artmaz veya azalmaz⁴²⁰. Bunun için esas sözleşme değişikliğine ihtiyaç duyulmaktadır⁴²¹. İşte esas sözleşme değişikliğiyle; sermaye olarak gösterilen sabit rakamın yükseltilmesine, sermaye artırımı denilmektedir⁴²².

eTK döneminde sermayenin artırılması⁴²³, imtiyazlı pay sahiplerinin onama kararı olmadan yapılamadığı için tartışmalara yol açmıştır⁴²⁴. Zira, eTK m. 391 imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etsin veya etmesin, sermayenin artırımına dair her kararın uygulanabilmesi için, imtiyazlı pay sahipleri kurullarınca onanması gerektiğini düzenlemekteydi⁴²⁵. İmtiyazlı pay sahipleri sermaye artırımından olumsuz yönde

sahiplerine verdiği imtiyazların değiştirilmesine ilişkin genel kurul kararları ise, hisse senedi sahiplerinin haklarını ihlal ediyorsa TK'nın 389. Maddesinde gösterildiği biçimde, bu pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri diğer bir kararla tasdik edilmedikçe infaz edilemez... ”, YHGK., T. 08/ 06/ 1983., E. 11- 1720., K. 631., Moroğlu/ Kendigelen, s. 358.

⁴¹⁸ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 108.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 1.; Bilgili/ Demirkapı, s. 172.

⁴¹⁹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 207.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 1.; Şener, s. 567 vd.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 343 vd.; Bilgili/ Demirkapı, s. 172.

⁴²⁰ Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 1.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 207.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 343 vd.; Şener, s. 567 vd.

⁴²¹ Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 650.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 1.; Bilgili/Demirkapı, s. 313.; Bigeç, s. 245.; Akad, s. 43.

⁴²² Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 1.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 207

⁴²³ Esas sermayenin artırımı hususunda detaylı bilgi için bk., Moroğlu, **Sermaye Artırımı**.; Evren Dilek Şengür, “Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Sermaye ile İlgili Getirilen Yenilikler”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 103, İstanbul 2011, ss. 97- 120.

⁴²⁴ Bilgeç, s. 244.; Akad, s. 42.

⁴²⁵ Ömer Teoman, “Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Tavan Tutarının Yükseltilmesini veya Çıkarılmış Sermayenin Artırılmasını Onaylamalarının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu”(Kayıtlı Sermaye Sistemi), **Tüm Makalelerim Cilt 1- 2**, 2. Bası, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2012, ss. 997- 1005, s. 998.; Nomer Ertan, s. 117.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu),

etkilenmeseler dahi, İPSÖK'ün onama kararının aranması gerekliliği, şirketin sermaye artırımını ile finansman ihtiyacının karşılamasının önünü kesebilmekteydi⁴²⁶. Buna göre eTK m. 391 imtiyazlı pay sahiplerine, hiçbir neden göstermeden, sermaye artırım kararını veto edebilme hakkı tanımaktaydı⁴²⁷. Örneğin; uygulamada imtiyazlı pay sahiplerinin geçerli bir sebep olmadan, sadece diğer pay sahipleri ile aralarındaki menfaat çatışmalarından dolayı, sermaye artırımına onay vermemeleri durumuyla sıkça karşılaşılmaktaydı⁴²⁸.

eTK m. 391 hükmü kaldırılarak, artık sermaye artırım kararlarının, İPSÖK'ün onama kararına tabi olması için imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmiş olması gerektiği hükme bağlanmıştır(TTK m. 454/1)⁴²⁹. Örneğin; oy hakkında imtiyazlı paylara sahip olan bir anonim ortaklıkta, esas sermaye artırımına gidilmesi sonucu çıkarılan yeni payların üçüncü kişilere satılması, oy hakkında imtiyazlı pay sahiplerinin oy gücünü azaltarak haklarını ihlal edecektir⁴³⁰. Dolayısıyla sermaye artırımının uygulanabilmesi için kararın, hakları ihlal edilen oy hakkında imtiyazlı paylara malik olan pay sahiplerinin oluşturacakları İPSÖK tarafından onaylanması gerekecektir⁴³¹.

3.3.1.2. Esas Sermayenin Azaltılması

Esas sermayenin azaltılması, sermayeyi gösteren sabit rakamın⁴³² indirilmesi suretiyle yapılan esas sözleşme değişikliğini ifade etmektedir(TTK m. 473)⁴³³. Anonim ortaklıklarda sermayenin azaltılması uğranılan zararı karşılama amacı veya ortaklık sermayesinin etkinlik konusuna fazla gelmesi gibi nedenlerden dolayı yapılabilir. Esas

Ortaklıklar-I, s. 571.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 342.; Dural, s. 139.; Bilgeç, s. 243 ve 244.; Akad, s. 42.

⁴²⁶ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 571.; Dural, s. 139.

⁴²⁷ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 571.; Dural, s. 139.

⁴²⁸ Dural, s. 139 ve 140.

⁴²⁹ Bilgeç, s. 410.; Akad, s. 43.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 342.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**; Dural, s. 139.

⁴³⁰ Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 66 vd.; Bilgeç, s. 245 ve 246.; Akad, s. 43.; Uysal, s. 152.

⁴³¹ Bilgeç, s. 245 ve 246.; Akad, s. 43.; Uysal, s. 152.

⁴³² Yukarıda bk. s. 58.

⁴³³ Soner Altaş, "TTK'nın Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltılması İçin Öngördüğü Temel Yenilikler ve Değişiklikler"(Sermaye Azaltılması), **Mali Çözüm Dergisi**, S. 115, Ankara 2013, ss. 171-180, s. 171.; Alper Tanrıverdi, "Sermayenin Azaltılmasına İlişkin Güncel Sorunlar", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 116, Ankara 2015, ss. 305-314, s. 305.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 259.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 366.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 663.; Bilgili/Demirkapı, s. 316.; Şener, s. 592.; Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 142.; TTK m. 473/1 uyarınca; anonim ortaklığın sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar oluşturuyorsa, esas sözleşme değişikliği yapılmasına ihtiyaç yoktur., Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 366.; Esas sermayenin azaltılması hususunda ayrıntılı bilgi için bk., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 259 vd.; Tanrıverdi, s. 305 vd.

sermaye azaltılması payların itibari değerlerinin düşürülmesi, payların birleştirmesi veya yok edilmesi şeklinde pay sayısı azaltılarak yapılabilir⁴³⁴.

Esas sözleşme değişikliği kararı olan esas sermayenin azaltılması, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ediliyorsa, uygulanabilmesi açısından hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahiplerinin oluşturduğu İPSÖK tarafından onanmalıdır⁴³⁵. Örneğin; imtiyazlı paylara sahip olan bir anonim ortaklıkta esas sermayenin azaltılması, ortaklıktaki tüm payların itibari değerlerinin eşit biçimde düşürülmesi şeklinde yapıldığında, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi gibi bir durum söz konusu olmayacaktır⁴³⁶. Ancak esas sermaye azaltılmasının imtiyazlı payların yok edilmesi suretiyle yapılması durumunda, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edileceği aşikârdır⁴³⁷. Dolayısıyla ikinci durumdaki bir esas sermaye azaltılması kararının uygulanabilmesi için, hakları ihlal edilen pay sahiplerinin oluşturduğu İPSÖK'ün onama kararı gerekir.

3.3.1.3. İmtiyazların Kaldırılması veya Sınırlandırılması

TTK m. 478 uyarınca esas sözleşme ile düzenlenmesi gereken imtiyazlı payların, sonradan kaldırılması veya sınırlandırılması için esas sözleşme değişikliği gerekmektedir⁴³⁸. Mevcut bir imtiyazlı payın sınırlandırılması veya kaldırılması hakkındaki esas sözleşme değişikliği kararının sınırlandırılan veya kaldırılan imtiyazlı paylara sahip olan pay sahiplerinin haklarını ihlal edeceği aşikârdır⁴³⁹. Dolayısıyla sınırlandırılma veya kaldırma kararının uygulanabilmesi için karar yüzünden hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahiplerinin oluşturduğu İPSÖK'ün onama kararına ihtiyaç vardır⁴⁴⁰.

⁴³⁴ Akad, s. 43.; Uysal, s. 157 vd.; Esas sermayenin azaltılması konusunda kullanılan yöntemlerde ayrıntılı bilgi için bk., Tanrıverdi, s. 308 vd., Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-II**, s. 268 ve 269.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 366.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 664 ve 665.

⁴³⁵ Bilgeç, s. 247.

⁴³⁶ Akad, s. 44.; Bilgeç, s. 274.

⁴³⁷ Akad, s. 44.; Bilgeç, s. 274.

⁴³⁸ Yukarıda bk. s. 14 vd.; Bilgeç, s. 251.

⁴³⁹ Bilgeç, s. 251.; Uysal, s. 180.

⁴⁴⁰ Bilgeç, s. 251.; Uysal, s. 180.

3.3.1.4. Yeni İmtiyazlı Paylar Çıkarılması

Anonim ortaklıklarda yeni imtiyazlı paylar çıkarılması esas sözleşme değişikliği gerektiren bir husustur(TTK m. 478)⁴⁴¹. Dolayısıyla esas sözleşme değişikliğiyle yeni imtiyazlı paylar çıkarılması durumunda, mevcut imtiyazlı paylara sahip pay sahiplerinin haklarının ihlal edilme riski vardır⁴⁴². Örneğin; kârdan büyük oranda yararlanma yöntemiyle imtiyazlı payları bulunan bir anonim ortaklıkta, yeni imtiyazlı paylar ihraç edilerek, kârda imtiyazlı payların sayısının iki katına çıkarılması şeklindeki bir esas sözleşme değişikliği kararı, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olduğu için, bu kararın uygulanabilmesi, İPSÖK'ün onama kararına bağlıdır⁴⁴³. Zira imtiyazlı pay sahiplerinin kârdan yararlanma oranları yarı yarıya düşecektir⁴⁴⁴.

Ancak her yeni imtiyazlı pay ihracı mevcut imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlali sonucunu doğurmaz⁴⁴⁵. Örneğin bir anonim ortaklıkta, ortaklığın Çeşme'deki restoranından ücretsiz yararlanma şeklinde imtiyazlı paylar bulunmaktadır⁴⁴⁶. Bu anonim ortaklıkta, aynı konuda yeni imtiyazlı paylar ihraç edilmesi, mevcut imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmeyeceğinden dolayı İPSÖK tarafından esas sözleşme değişikliği kararının onaylamasına ihtiyaç yoktur⁴⁴⁷.

3.3.1.5. Anonim Ortaklığın Süresinin Uzatılması

Anonim ortaklıklar belirli bir süreye bağlı olarak kurulabilirler⁴⁴⁸. Belirli bir süreye bağlı olarak kurulan anonim ortaklıkların, süre bitmeden esas sözleşme değişikliği ile süreleri uzatılmamışsa, sürenin dolmasıyla anonim ortaklık sona ermektedir⁴⁴⁹.

Belirli bir süreye bağlı olarak kurulan anonim ortakların, süre dolmadan esas sözleşme değişikliği kararı ile sürelerinin uzatılması; bazı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edebilir⁴⁵⁰. Örneğin, beş yıl süreyle kurulmuş, tasfiye payında imtiyazlı payları bulunan bir ortaklığın, belirlenen beş yıllık süresinin esas sözleşme değişikliği

⁴⁴¹ Yukarıda bk. s. 14 vd.

⁴⁴² Bilgeç, s. 253.; Uysal, s. 180.

⁴⁴³ Bilgeç, s. 253.; Uysal, s. 180.

⁴⁴⁴ Uysal, s. 180.; Uysal, s. 180.; Bilgeç, s. 253.

⁴⁴⁵ Uysal, s. 180.; Uysal, s. 180.; Bilgeç, s. 253.

⁴⁴⁶ Uysal, s. 180.; Bilgeç, s. 253.

⁴⁴⁷ Uysal, s. 180.; Bilgeç, s. 253.

⁴⁴⁸ İmregün, **Ortaklıklar**, s. 468.; Uysal, s. 179.; Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 193.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 370.

⁴⁴⁹ Tekinalp, **Yeni Hukuk**, s. 193.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 370 ve 371.; Uysal, s. 179.; İmregün, **Ortaklıklar**, s. 468.; Bilgeç, s. 254.

⁴⁵⁰ Uysal, s. 179.; Bilgeç, s. 254.

ile yedi yıla çıkarılması durumunda, tasfiye payında imtiyazlı paylara malik olan pay sahiplerinin hakları ihlal edilecektir⁴⁵¹. Zira bu kişiler tasfiye paylarını daha geç almak durumunda kalacaklardır. Bu durumda da ortaklığın süresini uzatılması hakkındaki esas sözleşme değişikliği kararının uygulanabilmesi için tasfiye payında imtiyazlı paylara malik olan pay sahiplerinin oluşturacağı İPSÖK'ün onayı gerekecektir.

3.3.1.6. Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme

Anonim ortaklıklarda birleşme, bölünme ve tür değiştirme genel kurulun alacağı bir kararla, esas sözleşmenin değiştirilmesi suretiyle gerçekleştirilecek yapısal değişikliklerdir.

Anonim ortaklıklarda birleşme; yeni kuruluş şeklinde birleşme ve devralma yoluyla birleşme olmak üzere iki türde gerçekleşmektedir⁴⁵². Yeni kuruluş şeklinde birleşmede birleşmeye katılan şirketler sona erdirilerek, yeni bir şirket meydana getirilmektedir⁴⁵³. Devralma yoluyla birleşmede ise birleşmeye katılan şirketlerden birisi varlığını sürdürerek, diğer şirketi bünyesine katmaktadır⁴⁵⁴. Devralma yoluyla birleşmede; devrolunan şirketteki imtiyazlı paylar, TTK m. 140/4'te; "*Devrolunan şirkette mevcut bulunan paylara bağlı imtiyaz hakları karşılığında, devralan şirkette eş değerde haklar veya uygun bir karşılık verilir*" denilmek suretiyle güvence altına alınmışlardır⁴⁵⁵. Ancak yeni kuruluş şeklinde birleşmede, sona eren şirketlerdeki imtiyazlı pay sahiplerini güvence altına alacak bir hüküm bulunmamaktadır.

Anonim ortaklıklarda birleşme kararının İPSÖK tarafından onaylanıp onaylanmayacağı hususunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır.

*Bilgeç*⁴⁵⁶ bu konuda ikili bir ayırım yapmıştır. Bu ayırma göre; devrolunan şirketteki imtiyazlı pay sahiplerinin hakları TTK m. 140/4 ile koruma altına alınmıştır⁴⁵⁷. İmtiyazlı pay sahipleri koruma altına alındığı için haklarının ihlali gibi bir durum da söz konusu değildir⁴⁵⁸. Bu sebeple birleşme kararının İPSÖK tarafından

⁴⁵¹ Uysal, s. 179.; Bilgeç, s. 254.

⁴⁵² Hamdi Yasaman, "Şirketlerin Birleşme ve Bölünmeleri"(Birleşme ve Bölünme), **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan**, C. 1, İstanbul 2003, ss. 695-712, s. 695 ve 696.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 70.; Bilgeç, s. 256.; Bilgili/Demirkapı, s. 68.; Uysal, s. 160.

⁴⁵³ Yasaman, **Birleşme ve Bölünme**, s. 696.; Bilgeç, s. 256.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 71.; Bilgili/Demirkapı, s. 68.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 102. ; Uysal, s. 160.

⁴⁵⁴ Yasaman, **Birleşme ve Bölünme**, s. 696.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 72.; Bilgeç, s. 256.; Bilgili/Demirkapı, s. 69.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 102. ; Uysal, s. 160.

⁴⁵⁵ Bilgeç, s. 256.; Akad, s. 45.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 75.; Bilgili/ Demirkapı, s. 61 ve 72.

⁴⁵⁶ Bilgeç, s. 256 vd.

⁴⁵⁷ Bilgeç, s. 257.

⁴⁵⁸ Bilgeç, s. 257.

onaylanmasına da gerek olmayacaktır⁴⁵⁹. Ancak devralan şirkette, birleşmeden önce imtiyazlı payların bulunması durumunda, devrolunan şirketin pay sahiplerine de imtiyazlı paylar verilmek üzere yeni pay çıkarılacaksa; devralan şirketteki İPSÖK'ün onayı aranacaktır⁴⁶⁰. Yeni kuruluş şeklinde birleşmede ise; birleşmeye katılan şirketlerde imtiyazlı payların bulunması halinde, her bir şirketteki İPSÖK'ün, birleşme kararını onaylaması gerekmektedir⁴⁶¹. Çünkü birleşmeye katılacak şirketlerin tüzel kişiliklerinin ortadan kalkması imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecektir⁴⁶².

*Oruç*⁴⁶³ ise herhangi bir ayırım yapmayarak; TTK m. 140/4'te imtiyazların korunmasına ilişkin özel hükümler öngörüldüğünden, TTK m. 454'teki imtiyazlara ilişkin özel koruma prosedürü olan İPSÖK'ün onayının, birleşme hallerinde uygulama alanı bulmayacağını savunmaktadır.

*Özatlan*⁴⁶⁴ TTK m. 140/4'te düzenlenen korumanın yalnızca devrolunan şirket ortaklarına tanınmasından dolayı, imtiyazlı paylara ilişkin özel koruma prosedürü olan TTK m. 454'ün uygulanmamasının, hem devrolunan hem de devralan şirket açısından kabulünün mümkün olmayacağını, bu sebeple sadece devralan şirketteki İPSÖK'ün birleşme kararını onaması gerektiğini ifade etmektedir⁴⁶⁵.

*Uysal*⁴⁶⁶ TTK m. 140/4 hükmü, TTK m. 454 hükmünün uygulama alanını ortadan kaldırmayacağı için birleşme kararının hem devralan hem de devrolunan şirketlerdeki İPSÖK tarafından onaylanması gerektiğini belirtmektedir.

Kanaatimizce; her ne kadar TTK m. 140/4 hükmü, imtiyazlı pay sahiplerini koruyucu bir düzenleme olsa da, hükümde belirtilen “*eş değer haklar*” ile “*uygun bir karşılığın*” ne olduğu veya neye göre tespit edileceği konusunda bir netlik olmadığı için, devrolunan şirketteki imtiyazlı pay sahipleri açısından tam bir koruma sağlanması olanaklı görünmemektedir. Devralan şirkette ise; devrolunan şirketteki imtiyazlı pay sahiplerine verilmek üzere, yeni imtiyazlı paylar çıkarılacaksa; bu yeni çıkarılan imtiyazlı payların, devralan şirketteki mevcut imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edebilecek nitelikte olması durumunda, devralan şirketteki İPSÖK tarafından birleşme kararının onaylanması gerekmektedir. Özetle; birleşme kararı imtiyazlı pay sahiplerinin

⁴⁵⁹ Bilgeç, s. 257.

⁴⁶⁰ Bilgeç, s. 257.

⁴⁶¹ Bilgeç, s. 257.; Akad, s. 45.

⁴⁶² Bilgeç, s. 257.

⁴⁶³ Oruç, s. 184.

⁴⁶⁴ Yurdal Özatlan, **Anonim Şirket Birleşmelerinde Ortaklık Paylarının ve Ortaklık Haklarının İncelenmesi**, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2014, s. 108.

⁴⁶⁵ Özatlan, s. 108.

⁴⁶⁶ Uysal, s. 172.

haklarını etkileyecek nitelikteyse, her durumda imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının daha etkin bir şekilde korunması açısından TTK m. 454'ün uygulanması isabetli olacaktır.

Anonim ortaklıklarda bölünme; TTK m. 159/ 1 uyarınca tam bölünme ve kısmi bölünme olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Tam bölünmede, şirketin tüm malvarlığı bölümlere ayrılır ve diğer şirketlere devrolunur(TTK m. 159/a). Kısmi bölünme ise bir şirketin malvarlığının bir veya birden fazla bölümünün diğer şirketlere devrolmasıdır(TTK m. 159/b). Bölünmeye ilişkin TTK m. 161'in yapmış olduğu yollama sonucunda tam ve kısmi bölünmede şirket payları ve hakları TTK m. 140 uyarınca korunacaktır(TTK m. 161/1). Dolayısıyla burada da anonim ortaklıkların birleşmesi ile ilgili bahsettiğimiz tartışmalar söz konusu olacak ve yukarıda bahsettiğimiz hususlar anonim ortaklıkların bölünmesi için de geçerli olacaktır⁴⁶⁷. Şöyle ki; bölünme kararının da imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması durumunda, İPSÖK tarafından onaylanması gerekecektir.

TTK m. 181 uyarınca sermaye şirketlerinden olan anonim ortaklıklar başka bir sermaye şirketine veya bir kooperatife dönüşebilir. TTK m. 183; şirketin tür değiştirmesi durumunda imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını koruyucu bir hüküm içermektedir. Bu hükme göre; birleşme ve bölünmede olduğu gibi, tür değiştirmede de, imtiyazlı payların karşılığında, aynı değerde paylar verilir veya uygun bir tazminat ödenir. Ancak bu korumaya rağmen tür değiştirme kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikteyse, İPSÖK tarafından onaylanacaktır⁴⁶⁸.

3.3.2. Kayıtlı Sermaye Sistemine Geçiş ve Kayıtlı Sermaye Tavanının Artırılması Kararı

TTK m. 454/1'de ifade edilen, “*genel kurulun yönetim kuruluna sermayenin artırılması konusunda yetki verilmesine dair kararı*”, TTK m. 460'tan anlaşılacağı üzere, anonim ortaklığın kayıtlı sermaye sistemine geçmesine ilişkin bir esas sözleşme değişikliği kararıdır⁴⁶⁹.

Kayıtlı sermaye sistemi; esas sözleşmede gösterilen alt ve üst sınırlar arasında⁴⁷⁰, yönetim kurulu kararıyla, TTK'nın sermayenin artırılmasına ilişkin

⁴⁶⁷ Yukarıda bk. s. 62 ve 63.; Akad, s. 45.; Uysal, s. 175.; Bilgeç, s. 257.

⁴⁶⁸ Uysal, s. 177.; Bilgeç, s. 258.; Akad, s. 45 ve 46.

⁴⁶⁹ Akad, s. 39.; Uysal, s. 188.

⁴⁷⁰ Kayıtlı sermaye sisteminde; kayıtlı sermaye(tavan), başlangıç sermayesi ve çıkarılmış sermaye olmak üzere üç tür sermaye vardır. Kayıtlı sermaye; *Şirketlerin, Kanununun esas sermaye sistemindeki sermayenin*

hükümlerine tabii olmaksızın, sermaye artırımına izin veren bir sistemdir⁴⁷¹. Anonim ortaklıklar kayıtlı sermaye sistemini ilk esas sözleşmeyle benimseyebilecekleri gibi, sonradan esas sözleşmenin değiştirilmesi suretiyle de bu sisteme geçebilirler(TTK m. 460). Kayıtlı sermaye sistemini benimseyen anonim ortaklıklarda, ortaklığın ihtiyaçları ve piyasa şartları doğrultusunda, yönetim kurulu kararı ile kolayca sermaye artırımını yapılılabilmektedir⁴⁷².

Anonim ortaklıkların kayıtlı sermaye sistemini kabul etmelerine, kayıtlı sermaye sistemine geçmelerine, bu sistemde sermayelerini artırılmalarına, kayıtlı sermaye tavanlarını yükseltmelerine, kayıtlı sermaye sisteminden çıkmalarına veya çıkarılmalarına, yönetim kurulunun imtiyazlı pay ihracına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla “Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”⁴⁷³ yayımlanmıştır. Tebliğin 7. maddesi uyarınca; kayıtlı sermaye sistemine geçiş kararının, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edici nitelikte olması halinde, bu kararın anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda onanmasının zorunlu olacağını, bu durumda TTK m. 454’ün uygulanacağını belirtmektedir⁴⁷⁴. Örneğin, kâr payından öncelikle yararlanma yöntemiyle imtiyazlı paylar ihtiva eden bir anonim ortaklıkta, kayıtlı sermaye sistemine geçilmesi, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmeyeceği için, İPSÖK tarafından

*artırılmasına ilişkin hükümlerine tabii olmaksızın yönetim kurulu kararı ile yeni pay çıkarmak suretiyle ulaşılabilecekleri azami sermaye tavanını gösteren ve esas sözleşmelerinde yer alan sermayeyi, başlangıç sermayesi; kayıtlı sermaye sistemini kabul eden şirketlerde, kuruluşta veya kayıtlı sermaye sistemine ilk geçildiğinde sahip olunması zorunlu sermayeyi, çıkarılmış sermaye; çıkarılmış payların tümünün itibari değerlerinin toplamını temsil eden sermayeyi ifade etmektedir(Tebliği m. 4)., Moroğlu, **Kayıtlı Sermaye**, s. 10.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 107 ve 108.; Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 19 ve 20.; Bahtiyar, **Kayıtlı Sermaye**, s. 60 vd.*

⁴⁷¹ Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 107.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 303.; Poroy(Tekinalp/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 20.; Kayıtlı sermaye sistemi hakkında detaylı bilgi için bk. Serbay MORAY, “Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sisteminde Öne Çıkan Hususlar”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 127, İstanbul 2015, ss. 114-115.; Mehmet Bahtiyar, **Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı** (Kayıtlı Sermaye), Beta Yayınevi, İstanbul 1996, s. 34.; Selen Yılmaz, “TTK’da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, Kayseri 2013, ss. 187-234.

⁴⁷² Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 108.; Bilgili/Demirkapı, s. 185.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 303.; Moray, s. 142.; Şener, s. 577.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 10.

⁴⁷³ **R.G.**, T. 19. 10. 2012, S. 28446.

⁴⁷⁴ Moray, s. 145.; “ Birinci fıkrada, madde hükmününün, *kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna sermaye artırım yetkisi veren genel kurul kararı hakkında da uygulanmasının öngörülmesi gereksizdir. Çünkü, yönetim kuruluna sermaye artırım yetkisi veren genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesi söz konusu değildir. Kaldı ki, yönetim kurulunun artırım kararları imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek ise zaten onların onayına tabidir.*”, Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 273.; “...genel kurul kararının her hâlükârda imtiyazlı pay sahiplerine zarar vereceği varsayımı, kayıtlı sermayeye geçişte öncelikle geçerlidir”., Mehmet Bahtiyar, **Kayıtlı Sermaye**, s. 78.

da onaylanmasına gerek olmayacaktır⁴⁷⁵. Ancak oy hakkında imtiyazlar; sermaye artırımından doğrudan etkilendiği için, oy hakkında imtiyazlı paylara sahip olan pay sahiplerinin oluşturacağı İPSÖK'ün, kayıtlı sermaye sistemine geçiş kararını onaylaması gerekmektedir⁴⁷⁶.

Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun sermaye artırım yetkisi, esas sözleşmede yazan kayıtlı sermaye tavanı ile sınırlıdır(TTK m. 460/1). Öğretideki bir görüşe⁴⁷⁷ göre kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin genel kurul kararının, sermaye artırımını niteliğinde olmadığı, bu kararın yalnızca esas sözleşme değişikliği kararı olmasına rağmen, her hâlükârda imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olduğu ve İPSÖK'ün onayının aranacağını belirtmiştir. Öğretideki baskın görüşe⁴⁷⁸ göre ise kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesine ilişkin pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikteki genel kurul kararının uygulanabilmesi için İPSÖK'ün onama kararının aranacağı kabul edilmektedir. Bizce de kayıtlı sermaye tavanının değiştirilmesi, bir esas sözleşme değişikliği kararı gerektirdiği için imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesi durumunda bu kararın İPSÖK tarafından onaylanması gerekecektir.

3.3.3. Kayıtlı Sermaye Sisteminde Yönetim Kurulunun Sermaye Artırmasına İlişkin Kararı

İPSÖK'ün onama kararına ihtiyaç duyulan başka bir hâl; kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş kapalı anonim ortaklıklarda, yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına dair kararıdır⁴⁷⁹. Esas sermaye sisteminde genel kurula ait olan sermaye artırım yetkisi, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna devredilerek, yönetim

⁴⁷⁵ Akad, s. 40.; Bilgeç, s. 249.

⁴⁷⁶ Bilgeç, s. 249.

⁴⁷⁷ Mehmet Bahtiyar, "Anonim Ortaklıkta Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Onay Yetkisi ve Kayıtlı Sermaye Sistemi"(Ayrıcalıklı Pay), **Makaleler-I**, İstanbul 2008, ss. 171- 189, s. 186 ve 187

⁴⁷⁸ Ömer Teoman, "Kayıtlı Sermaye Sisteminin Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Tavan Tutarının Yükseltilmesini veya Çıkarılmış Sermayenin Artırılmasını Onaylamalarının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu"(Kayıtlı Sermaye), **Makalelerim Cilt I- II**, 1. Bası, Ankara- 2012, ss. 997-1005, s. 1002.; ⁴⁷⁸ Bahtiyar, **Ayrıcalıklı Pay**, s. 186 ve187.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 325.; Akad, s. 41 ve 42.; Rüveyda Gülmisal Akkale, "Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü", **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17, S. 1- 2, Ankara 2013, ss. 21-44, s. 38.

⁴⁷⁹ Uysal, s. 191.; Akad, s. 48.; Kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş halka açık anonim ortaklıklarda, yönetim kurulu tarafından yapılacak tavan dahilindeki sermaye artırımının İPSÖK tarafından onaylanmasına gerek yoktur. Zira bu husus; SPK m. 18/4'te "*Şu kadar ki, ortaklıkların kayıtlı sermaye tavanı dâhilindeki sermaye artırımlarında ayrıca imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararı aranmaz*" denilmek suretiyle belirtilmiştir.

kurulu sermaye artırımına karar veren bir organ haline getirilmektedir⁴⁸⁰. Yönetim kurulunun sermaye artırma yetkisi sınırsız olmayıp, genel kurul tarafından belirlenmiş tavan dahilinde yapılmaktadır⁴⁸¹. Yönetim kuruluna verilen bu yetki; TTK m. 460/1 uyarınca beş yılı geçemeyecektir. Ancak beş yılın tamamlanmasının ardından sürenin tekrardan uzatılması mümkündür⁴⁸².

Yönetim kurulunun sermaye artırım yetkisine dayanarak tavan dahilinde yapacağı sermaye artırımlarının her birinin, TTK m. 454'te İPSÖK'ün onayına tabi tutulması, öğretide⁴⁸³ eleştirilmiştir.

Bir görüşe⁴⁸⁴ göre yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararının İPSÖK tarafından onaylaması, kanun koyucunun kayıtlı sermaye sistemini öngörürken hedeflediği çabukluk ve basitlik amacı ile çelişmektedir. Ayrıca kayıtlı sermaye sistemini kabul eden bir anonim ortaklıkta bulunan imtiyazlı pay sahipleri, kayıtlı sermaye sistemine geçiş kararını onaylarken, yönetim kurulunun tavana kadar sermayeyi yükseltme yetkisi olduğunu baştan bilir ve bu hususu öyle onaylarlar⁴⁸⁵. Dolayısıyla yönetim kurulunun tavan dahilinde sermayenin artırılması kararının, İPSÖK tarafından onaylanmasına gerek yoktur⁴⁸⁶.

Başka bir görüşe⁴⁸⁷ göre yönetim kurulunun sermayenin artırılmasına ilişkin kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edici nitelikte olması durumunda, kararın İPSÖK tarafından onaylanması zorunluluğunun, ortaklığın dış kaynaklardan yapacağı sermaye artırımları için geçerli, iç kaynaklardan yapacağı sermaye artırımlarında ise için geçerli olmamalıdır⁴⁸⁸. Zira imtiyazlı pay sahiplerinin veya oluşturdukları kurulların kararları, pay sahiplerini herhangi bir yükümlülük altına sokmayan ve ortaklık içi dengeleri değiştirmeyen iç kaynaklardan sermaye artırımında aranmamalıdır.

Diğer bir görüşe⁴⁸⁹ göre kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş anonim ortaklıklarda yönetim kurulunun sermayeyi tavan dahilinde artırma kararı, çeşitli şekillerde mevcut imtiyazları ihlal edebilir. Bu nedenle kararın, imtiyazlı pay

⁴⁸⁰ Bilgeç, s. 259.

⁴⁸¹ Bilgeç, s. 259.

⁴⁸² Bilgeç, s. 259.

⁴⁸³ Teoman, **Kayıtlı Sermaye**, s. 1003.; Akad, s. 49.; Bilgeç, s. 262.; Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 382.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 572.; Uysal, s. 192.; Yılmaz, s. 219 ve 220.

⁴⁸⁴ Teoman, **Kayıtlı Sermaye**, s. 1003.

⁴⁸⁵ Teoman, **Kayıtlı Sermaye**, s. 1003 ve 1005.

⁴⁸⁶ Teoman, **Kayıtlı Sermaye**, s. 1005.

⁴⁸⁷ Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 382.

⁴⁸⁸ Moroğlu, **Sermaye Artırımı**, s. 383.

⁴⁸⁹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 572.; Aynı doğrultuda bk. Uysal, s. 192.

sahiplerinin haklarını ihlal ettiği ölçüde İPSÖK tarafından onaylanması gerekmektedir⁴⁹⁰.

Son bir görüşe⁴⁹¹ göre ise TTK m. 454/1 düzenlemesi kayıtlı sermaye sisteminin amacına aykırı ve kayıtlı sermaye sisteminden beklenen yararları ortadan kaldıracabilecek niteliktedir. Zira kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu tarafından yapılan sermaye artırımını, bir esas sözleşme değişikliği olmadığı için imtiyazlı pay sahiplerinin onayının alınmasına gerek yoktur⁴⁹².

Kanaatimizce; genel kurulun sermaye artırma yetkisinin, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kuruluna devredilmesi şirketin sermaye artırımını ihtiyaçlarının, esas sözleşmenin değiştirilmesi prosedürlerine takılmadan, hızlı bir şekilde yapılması amacını gütmektedir. Dolayısıyla yönetim kurulunun sermaye artırımını kararlarının TTK m. 454 uyarınca İPSÖK'ün onayına tabi tutulması; bu amacın gerçekleşmesine engel olacaktır. Ayrıca imtiyazlı pay sahipleri; genel kurulun yönetim kuruluna sermayenin artırımını konusunda yetki verilmesine dair kararını onaylarken, yönetim kurulunun bu yetkiye dayanarak sermaye artırımına karar vereceğini en baştan onaylamaktadır. Bu sebeple yönetim kurulunun sermaye artırım kararının İPSÖK'ün onayına tabi tutulması isabetli değildir.

3.3.4. İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Haklarının İhlal Edilmiş Olması

TTK m. 454 uyarınca İPSÖK'ün toplanabilmesi için zorunlu olan bir husus da 454/1'deki kararların imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olmasıdır. Çünkü imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edilmesi olgusu, pasif durumda bulunan İPSÖK'ün aktif hale geçmesi için zorunlu bir husustur. Bu doğrultuda bir kararın bulunmaması halinde İPSÖK'ten bahsetmek de olanaklı değildir.

İmtiyazlı pay sahiplerinin haklarının ihlal edildiğinin tespitinin kim tarafından yapılacağı konusunda TTK'da herhangi bir açıklık bulunmamaktadır. Öğretide⁴⁹³ TTK m. 454/1 uyarınca verilecek kararların imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edip etmediği hususunun yönetim kurulu ve şartları varsa imtiyazlı pay sahipleri tarafından yapılacağı savunulmaktadır⁴⁹⁴. Ancak bu halde; TTK m. 454/1 uyarınca yönetim kurulu tarafından alınacak sermaye artırımına ilişkin kararın, imtiyazlı pay sahiplerinin

⁴⁹⁰ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 572.

⁴⁹¹ Yılmaz, s. 220.

⁴⁹² Yılmaz, s. 220.

⁴⁹³ Bilgeç, s. 242.; Akad, s. 33.

⁴⁹⁴ Bilgeç, s. 242.

haklarını ihlal edip etmediği hususunun, kararı veren yönetim kurulunca tespit edilmesinin çelişki yaratacağı aşikârdır. Zira hem karar makamı hem de denetim makamı yönetim kuruludur. Bu sebeple ihlal olup olmadığının tespitinin kim tarafından yapılacağı hususunda bir düzenleme yapılarak, bu konuya açıklık getirilmesi gerekmektedir. Kanaatimizce yönetim kurulu tarafından alınacak sermaye artırımına ilişkin kararın, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edip etmediğinin tespiti, ihlalin varlığını düşünen imtiyazlı pay sahibinin mahkemeye başvurusuyla tespit edilmelidir.

3.4. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurul Kararına Gerek Olmayan Haller

3.4.1. Zorunlu Esas Sözleşme Değişiklikleri

Esas sözleşme değişikliğinin kanun gereği zorunlu olduğu hallerde, değişiklik kararının uygulanması için, bu kararın İPSÖK tarafından onanmasına gerek yoktur⁴⁹⁵. eTK m. 272’de esas sermaye sistemine tabi anonim ortakların asgari sermayesi beşbin TL olarak düzenlenmişti. Ancak bu miktar TTK’da ellibin TL olarak değiştirilmiştir(TTK m. 332). Hal böyle olunca TTK ile birlikte bazı anonim ortaklıklar, asgari sermaye miktarı olan elli bin TL’nin altında kalmış ve bu şirketlerde zorunlu bir esas sözleşme değişikliğine ihtiyaç duyulmuştur. İşte zorunlu olarak yapılması gereken esas sözleşme değişikliği kararı, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olsa dahi, İPSÖK’ün onayı aranmayacaktır⁴⁹⁶. Bu husus; Yür. K m. 20/2’ de *“Sermayenin Türk Ticaret Kanununda öngörülen tutara yükseltilmesi için yapılacak genel kurullarda toplantı nisabı aranmaz, kararlar toplantıda mevcut oyların çoğunluğu ile alınır ve şartları bulunsa bile 6762 sayılı Kanunun 389’uncu ve Türk Ticaret Kanununun 454’ünce maddeleri uygulanmaz.”* hükmüyle ifade edilmiştir.

3.4.2. İlgili Kararın Genel Kurulda İmtiyazlı Pay Sahipleri Tarafından Onaylanmış Olması

TTK m. 454/ 4’te imtiyazlı pay sahiplerinin genel kurulda esas sözleşmenin değiştirilmesine 3. fıkrada öngörülen nisaplara uygun olarak olumlu oy vermeleri halinde, bu karar için İPSÖK’ün ayrıca toplanarak karar almasına gerek olmayacağı

⁴⁹⁵ Oruç, s. 193.; Akad, s. 50.; Uysal, s. 192.; Bilgeç, s. 278.

⁴⁹⁶ Bilgeç, s. 278.; Uysal, s. 192.; Dural, s. 146 ve 147.

düzenlenmiştir⁴⁹⁷. Ancak herhalde TTK m. 454/4'ün her imtiyazlı pay çeşidi için ayrı ayrı aranması gerekmektedir.

Şöyle ki; imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek şekilde esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin kararın, hakları ihlal edilecek imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmış çoğunluğunun katıldığı genel kurulda, katılan bu yüzde altmışın yarısından bir fazlası tarafından onaylanması halinde, kararın ayrıca İPSÖK tarafından onaylanmasına gerek kalmayacaktır⁴⁹⁸. Örneğin, 10.000 adet kâr payında imtiyazlı paya sahip olan bir anonim ortaklıkta, esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin genel kurul toplantısında; 10.000 adet kâr payında imtiyazlı payın, 6000 adeti toplantıda temsil edilmiş ve bunlardan 3001 adeti genel kurul kararı lehine oy kullanmışsa, genel kurul kararı kâr payında imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olsa dahi İPSÖK toplanmaz⁴⁹⁹. Hemen belirtmek gerekirse, genel kurul kararından birden fazla imtiyazlı pay türünün etkilenmesi durumunda ise, her imtiyazlı pay türü için ayrı ayrı TTK m. 454/3' teki nisaplar aranacaktır.

eTK' da olmayan bu düzenlemenin, TTK ile hukukumuzda girmesi oldukça isabetlidir⁵⁰⁰. Zira genel kurulda, esas sözleşme değişikliği kararına oy veren imtiyazlı pay sahiplerinin, akabinde İPSÖK'te aynı karar için oylama yapması, gereksiz masraf ve zaman kaybından başka bir şey değildir⁵⁰¹. Ancak öğretilerde bu husus hakkında aksi bir görüş⁵⁰² bulunmaktadır. Bu görüşe göre, genel kurulda diğer pay sahipleri ile bir arada bulunan imtiyazlı pay sahiplerinin psikolojik olarak çoğunluk kararından etkilenme olasılıklarının bulunmasından dolayı, imtiyazlı pay sahiplerinin menfaatlerinin daha iyi korunması açısından ilgili kararın İPSÖK tarafından onaylanmasının şart olduğu savunulmuştur.

⁴⁹⁷ Akad, s. 51.; Uysal, s. 194.; Bilgeç, s. 277.; Dural, s. 146.; Oruç, s. 562 ve 563.

⁴⁹⁸ Soner Altaş, "Yeni TTK'ya Göre İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu"(İmtiyazlı Paylar), **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 8, S. 83, Ankara 2013, ss. 71-79, s. 74.

⁴⁹⁹ Altaş, **İmtiyazlı Paylar**, s. 74.; Oruç, s. 195 ve 196.

⁵⁰⁰ Aynı doğrultuda bk. Bilgeç, s. 277.

⁵⁰¹ "Hayatın olağan akışı gereği, genel kurulda olumsuz oy kullanan imtiyazlı pay sahibi, İPSÖK'te de olumsuz oy kullanacaktır.", Oruç, s. 196.

⁵⁰² Eriş, **Pay Senetleri II**, s. 207.

3.4.3. İmtiyazlı Payların Tamamının Bir Kişiyeye Ait Olması

Anonim ortaklıkta imtiyazlı paylara tek bir kişinin sahip olması durumunda uygulanacak prosedür hakkında TTK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır⁵⁰³. Öğretide, imtiyazlı payların tek bir pay sahibine ait olması durumunda herhangi bir kuruldan, dolayısıyla da bir İPSÖK toplantısından söz edilmesinin olanaklı olmadığı belirtilerek⁵⁰⁴, imtiyazlı payların tamamına sahip olan kişinin, alınan genel kurul kararı hakkındaki onama veya red iradesini özel olarak genel kurul tutanağına yazdırıp imzalaması veya ortaklığa hitaben imzalı bir yazıyla bildirmesinin yeterli olacağı ifade edilmiştir⁵⁰⁵.

Kanaatimizce bir anonim ortaklıkta bulunan bütün imtiyazlı payların tek bir kişiye ait olması durumunda da İPSÖK mevcuttur. Zira tek kişiden kurul oluşabilmesine TTK m. 359/1 ve 408/3 cevaz vermektedir. Şöyle ki; TTK m. 359/1 ve 408/3 uyarınca tek kişilik yönetim kurulu veya genel kurul oluşabiliyorsa, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu da oluşabilir. Ancak imtiyazlı payların tek bir pay sahibine ait olması durumunda bu kişinin iradesinin yazılı olarak verilmesi yeterlidir⁵⁰⁶. TTK m. 408/3 tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olma şartının kıyasen burada da uygulanması gerekmektedir⁵⁰⁷.

3.5. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulunun Toplantıya Çağırılması

3.5.1. Çağrı Yapmaya Yetkili Kişiler

TTK m. 454/2'de İPSÖK'ün onama kararına ihtiyaç duyulan hallerde, İPSÖK'ün kim tarafından toplantıya çağrılacağı açıkça hükme bağlanmıştır⁵⁰⁸. Söz konusu hüküm uyarınca İPSÖK'ü toplantıya çağırma yetkisi; yönetim kurulu ve imtiyazlı pay sahiplerine verilmiştir⁵⁰⁹. Ancak toplantıya çağırmaya yetkili olanlar arasında da bir öncelik sırası belirlenmiştir⁵¹⁰. Şöyle ki; öncelik yönetim kuruluna ait

⁵⁰³ Bilgeç, s. 279.; Akad, s. 52.; Uysal, s. 195.

⁵⁰⁴ Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**(Genel Kurul Kararları), 8. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2017, s. 19.; Bilgeç, s. 280.

⁵⁰⁵ Moroğlu, **Genel Kurul Kararları**, s. 19.; Bilgeç, s. 280.; Uysal, s. 195.; Akad, s. 52.

⁵⁰⁶ Bilgeç, s. 280.; Moroğlu, **Genel Kurul Kararları**, s. 19.; Uysal, s. 195.; Akad, s. 52.

⁵⁰⁷ Bilgeç, s. 280.

⁵⁰⁸ Bilgeç, s. 265.

⁵⁰⁹ Akad, s. 53.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 573.; Nomer Ertan, s. 116.; Şener, s. 560 ve 561.; Pulaşlı, **Yeni Şirketler Hukuku**, s. 752.

⁵¹⁰ Akad, s. 53.; ; Bilgeç, s. 266.; Şener, s. 560 ve 561.; Nomer Ertan, s. 116.

olup, yönetim kurulu görevini yerine getirmediği takdirde, imtiyazlı pay sahiplerinin çağrı yetkisi doğmaktadır⁵¹¹.

3.5.1.1. Yönetim Kurulu

İPSÖK'ü, yönetim kurulunun toplantıya çağıracağı, TTK m. 454/2'de "*Yönetim kurulu, en geç genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren bir ay içinde özel kurulu toplantıya çağırır.*" ifade edilmek suretiyle düzenlenmiştir. Hükmün gerekçesinde, yönetim kurulunun İPSÖK'ü toplantıya çağırmasının bir zorunluluk olduğu belirtilmiştir.⁵¹² Yönetim kurulunun, bu zorunluluğa uymaması halinde TTK m. 553 uyarınca⁵¹³ yönetim kurulunun sorumluluğu doğacak ve İPSÖK'ün toplantıya çağırılmaması yüzünden imtiyazlı pay sahiplerinin uğradıkları zararlardan yönetim kurulu müteselsilen sorumlu tutulacaktır⁵¹⁴.

Yönetim kurulunun İPSÖK'ü toplantıya çağırması TTK m. 454/2'de bir aylık süreyle sınırlandırılmış ve bir aylık sürenin de genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren başlayacağı ifade edilmiştir⁵¹⁵. Ancak hükümdeki "ilan" kelimesi bazı tereddütlere yol açmaktadır⁵¹⁶. Bilindiği üzere genel kurul kararları ilan edilmesiyle yürürlüğe girmektedir⁵¹⁷. İşte yürürlüğe giren bir genel kurul kararı için İPSÖK'ün toplanması; TTK m. 454/1'deki "imtiyazları ihlal eden genel kurul kararlarının İPSÖK tarafından onanmadıkça uygulanmayacağı" ilkesiyle çelişmektedir⁵¹⁸. Bu çelişki Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul Ve Esasları İle Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik(Genel Kurul Yönetmeliği)⁵¹⁹ m. 7/c' de "*İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu; imtiyazlı payların bulunduğu şirketlerde genel kurul tarafından imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek mahiyette esas sözleşme değişikliğine karar verilmesi halinde, anılan karar tarihinden itibaren en geç bir ay içinde toplantıya çağırılır.*" ifade edilerek giderilmiş

⁵¹¹ Akad, s. 54.; Bilgeç, s. 266.; Uysal, s. 196.; Nomer Ertan, s. 116.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 553.

⁵¹² TTK m. 454/2 gerekçe.; Bilgeç, s. 266.; Akad, s. 54.; Dural, s. 147.; "...maddede yönetim kurulunun, özel kurulu toplantıya çağırmasının bir zorunluluk olduğunun vurgulanmaması bir eksikliktir.", Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 273.

⁵¹³ TTK m 553/1: "*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.*"

⁵¹⁴ Bilgeç, s. 266.; Akad, s. 54., Şener, s. 560.; Dural, s. 147.; Uysal, s. 196.

⁵¹⁵ Akad, s. 55.; Bilgeç, s. 269.

⁵¹⁶ Bilgeç, s. 269.; Akad, s. 55.; Dural, s. 147.; Uysal, s. 197.

⁵¹⁷ Bilgeç, s. 269.; Akad, s. 55.; Dural, s. 147.

⁵¹⁸ Bilgeç, s. 269.; Akad, s. 55.; Uysal, s. 197.; Dural, s. 147 ve 148.

⁵¹⁹ **R.G.**, T. 28. 11. 2012, S. 28481.

olsa da bu hususun yönetmelikle düzenlenmesi bazı eleştirilere yol açmıştır⁵²⁰. Zira olması gereken hukuk bakımından yönetmelikteki düzenleme isabetli olsa da; kanunun açıkça düzenlediği bir hususun yok sayılarak, bu hususun yönetmelikle düzenlenmesi normlar hiyerarşisine aykırılık teşkil etmektedir⁵²¹. Bu sebeple TTK'da Genel Kurul Yönetmeliği doğrultusunda değişiklik yapılması isabetli olacaktır⁵²².

3.5.1.2. İmtiyazlı Pay Sahipleri

Yönetim kurulu öngörülen süre içerisinde İPSÖK için çağrı yapmazsa, bu durumda imtiyazlı pay sahipleri İPSÖK'ü toplantıya çağırma hakkını elde ederler⁵²³. Ancak imtiyazlı pay sahipleri elde ettikleri bu hakkı doğrudan kullanamazlar, mahkemeye başvurmaları gerekmektedir. Şöyle ki; TTK m. 454/2 uyarınca her imtiyazlı pay sahibi, yönetim kurulunun bir aylık çağrı süresinin son gününden başlamak üzere “*on beş gün içinde*” bu kurulun toplantıya çağrılmasını şirketin bulunduğu asliye ticaret mahkemesinden isteyebilir. İmtiyazlı pay sahiplerine, çağrı için mahkemeye başvurma hakkının tanınmasının sebebi; yönetim kurulunun İPSÖK'ü çağırma görevini ihmal etmesi durumunda, İPSÖK'ün toplantıya çağrılmama tehlikesini önleme amacı olarak madde gerekçesinde belirtilmiştir⁵²⁴.

Her ne kadar TTK m. 454/2 hükmünden imtiyazlı pay sahiplerinden birinin talebi üzerine çağrının mahkemece doğrudan yapılacağı anlamı çıksa da; Genel Kurul Yönetmeliği m. 9/7'de “*Süresi içerisinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılmaması üzerine, Kanununun 454 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca mahkeme tarafından yetkilendirilen imtiyazlı pay sahiplerinden her biri, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırabilir.*” denilmek suretiyle çağrının mahkeme tarafından yetkilendirilen imtiyazlı pay sahibi tarafından yapılacağı düzenlenmiştir⁵²⁵. Ancak

⁵²⁰ Akad, s. 55.; Bilgeç, s. 271.; Dural, s. 149.; Uysal, s. 198.; Şener, s. 560.

⁵²¹ Bilgeç, s. 271.; Akad, s. 55.; Dural, s. 149.; Uysal, s. 198.

⁵²² Bilgeç, s. 271.; Akad, s. 55.; Dural, s. 149.; Uysal, s. 198.

⁵²³ Bilgeç, s. 271.; Şener, s. 560.; Dural, s. 150.; Uysal, s. 196.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 576.

⁵²⁴ TTK m. 454 gerekçe

⁵²⁵ Dural, s. 150.; Akad, s. 56 ve 57.; Bilgeç, s. 271.; Şener, s. 561.; “*İmtiyazlı pay sahiplerinin yetkilendirilmek suretiyle İPSÖK'ü toplantıya çağrımları pratik değildir. Bunun yerine TTK m. 412'yi kıyasen uygulamak, bir temsil kayyımı atayarak onun vasıtasıyla ve mahkeme gözetiminde imtiyazlı pay sahiplerini toplamak daha isabetli bir yoldur.*”, Şener, s. 561.; Aynı doğrultuda bk. Dural , s. 150.; “*454/2'deki genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren... ibaresi hatalıdır. Anasözleşme değişikliği tescil ile hükiim doğuracağına göre, imtiyazlı pay sahiplerinin onama işlemi kararın ticaret siciline tescilinden önce yapmalıdır. Bu nedenle ikinci fıkradaki 'genel kurul kararının ilan edildiği tarihten itibaren...' ibaresi '...genel kurul toplantısının ilan edildiği tarihten itibaren' olmalıdır.*” Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 273.

mahkeme, imtiyazlı pay sahiplerine çağrı yetkisi vermeden önce, süresi içinde yönetim kurulu tarafından imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplantıya çağrılıp çağrılmadığı hususunu inceleyecektir.

3.5.2. Çağrının Şekli

TTK'da İPSÖK'ün çağrılmasının şekli hususunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır⁵²⁶. Genel kurulun toplantıya çağrılmasına ilişkin şekil kurallarının, İPSÖK'e yapılacak çağrıda da geçerli olması gerektiği kabul edilmektedir⁵²⁷. Genel kurulun toplantıya çağrılma şeklini düzenleyen TTK m. 414 “...esas sözleşmede gösterilen şekilde, şirketin internet sitesinde ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrı, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılır. Pay defterinde yazılı pay sahipleriyle önceden şirkete pay senedi veya pay sahipliğini ispatlayıcı belge vererek adreslerini bildiren pay sahiplerine, toplantı günü ile gündem ve ilanın çıktığı veya çıkacağı gazeteler, iadeli taahhütlü mektupla bildirilir.” hükmü uyarınca İPSÖK toplantıya çağrılır.

TTK m. 416 çağrısız genel kurul başlığı altında; tüm pay sahiplerinin veya bunların temsilcilerinin katılımıyla, aralarından hiçbirinin itirazda bulunamaması üzerine, çağrıya ilişkin usullere uyulmaksızın genel kurul toplantısının yapılabileceği ve bu toplantıda alınan kararların geçerli olacağı düzenlenmiştir. TTK m. 416'daki çağrısız genel kurul hükümlerinin İPSÖK'e kıyasen uygulanabileceği öğretide kabul edilmektedir⁵²⁸.

3.5.3. İmtiyazlı Pay Sahiplerini Özel Kurulunun Toplanması ve Karar Alması

TTK m. 454/3'te genel kuruldan farklı bir şekilde, özel kurul için özel toplantı ve karar nisapları gösterilmiştir⁵²⁹. Bu hüküm uyarınca İPSÖK, imtiyazlı payları temsil eden sermayenin yüzde altmışının çoğunluğuyla toplanır. Belirtilen nisaba ulaşılmaması durumunda ikinci bir toplantı yapılmaz, eğer süre kalmışsa prosedür yeniden başlatılır⁵³⁰. Aksi halde İPSÖK çağrıya rağmen süresi içinde toplanamadığı için genel kurul kararı onanmış sayılır(TTK m. 454/5).

⁵²⁶ Şener, s. 561.; Akad, s. 60 ve 61.; Bilgeç, s. 272 ve 273.; Uysal, s. 200 ve 201.

⁵²⁷ Şener, s. 561.; Akad, s. 60 ve 61.; Bilgeç, s. 272 ve 273.; Uysal, s. 200 ve 201.

⁵²⁸ Bilgeç, s. 273.; Akad, s. 62.; Uysal, s. 201.; Şener, s. 561.

⁵²⁹ TTK m. 454 gerekçe.

⁵³⁰ Akad, s. 85.

Toplantı yetersayısına ulaşılarak toplanan İPSÖK ilgili genel kurul kararı için, toplantıda temsil edilen payların çoğunluğuyla onama veya onamama kararı⁵³¹ verir(TTK m. 454/3). Örneğin, itibari değerleri 1'er TL'den 1000 adet oy hakkında imtiyazlı paya sahip bir anonim ortaklıkta, oy hakkında imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal eden bir genel kurul kararı için İPSÖK; en az 600 adet imtiyazlı payın temsiliyle toplanır ve toplantıda oy çokluğuyla karar verir⁵³².

TTK m. 407/3 uyarınca anonim ortaklık; genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisi bulunması zorunlu şirketlerdense, TTK m. 454/6 uyarınca İPSÖK'te Bakanlık temsilcisinin bulunması ve karar tutanağını imzalaması gerekmektedir(TTK m. 454/3)⁵³³. Ancak hemen belirtmek gerekirse Genel Kurul Yönetmeliği m. 32/ ç uyarınca yurt dışında yapılacak tüm imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu toplantılarında bakanlık temsilcisinin bulunması zorunludur.

Tutanakla birlikte genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy verenlerin, en az nisabı oluşturan sayıda imzalarını içeren liste ile yönetim kurulunun İPSÖK kararına karşı açacağı iptal davası için geçerli olmak üzere ortak bir tebligat adresi de yönetim kuruluna verilir(TTK m. 454/3)⁵³⁴. Tutanakla birlikte verilen bilgiler Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilir⁵³⁵. Bu şartlara uyulmadığı takdirde, İPSÖK kararı alınmamış sayılır(TTK m. 454/3). Ancak İPSÖK kararının alınmamış sayılmasının, genel kurul kararı üzerinde nasıl bir etkisinin olduğu kanunda düzenlenmemiştir⁵³⁶. Bu durumda İPSÖK'ün tekrar mı toplanacağı yoksa genel kurul kararının sürüncemede bırakılmaması adına, kararın onanmış mı sayılacağı hususu belirsizdir⁵³⁷. TTK m. 454/5'in gerekçesinden de anlaşılacağı üzere, genel kurul kararının sürüncemede bırakılmaması gerekmektedir⁵³⁸. Bu sebeple kararın alınmamış sayılmasıyla anlaşılması gereken husus genel kurul kararının onanmış sayılacağıdır⁵³⁹.

TTK m. 454/3'te öngörülen nisaplara uyularak ilgili genel kurul kararının onanması durumunda, karar uygulamaya geçer⁵⁴⁰. Ancak İPSÖK; ilgili genel kurul

⁵³¹ İPSÖK'ün TTK m. 454/3'teki nisaplara uymak suretiyle ilgili kararın imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmediğine ilişkin kararına onama, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ettiğine ilişkin kararına ise onamama kararı denir.

⁵³² Altaş, **İmtiyazlı Paylar**, s. 74.; Oruç, s. 195 ve 196.

⁵³³ Bilgeç, s. 286 ve 287.; Uysal, s. 206.

⁵³⁴ Bilgeç, s. 285.; Akad, s. 67.

⁵³⁵ Bilgeç, s. 285.; Akad, s. 67.

⁵³⁶ Dural, s. 155.

⁵³⁷ Dural, s. 155.

⁵³⁸ Dural, s. 155.

⁵³⁹ Dural, s. 155.

⁵⁴⁰ Bilgeç, s. 285.

kararının, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal ettiği sonucuna varırsa, kararın gerekçeli bir tutanakla on gün içerisinde yönetim kuruluna bildirilmesi zorunludur(TTK m. 454/3)⁵⁴¹. Yönetim kurulu, tutanağı beraberinde verilen bilgilerle birlikte tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edilir(TTK m. 454/3). Bu şartlara uyulmadığı takdirde özel kurul kararı alınmamış sayılır(TTK m. 454/3).

3.6. İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu Kararlarının Hükümsüzlüğü

3.6.1. Yokluk

En ağır hükümsüzlük yaptırımını olan yokluk; bir hukuki ilişkinin kurucu unsurlarından en az birinin bulunmaması halinde, o işlemin hiç doğmamış veya ortaya çıkmamış olmasıdır⁵⁴². İPSÖK'ün vereceği kararlar da kurucu unsurlarında eksiklik bulunması halinde yokluk yaptırımına tabi olacaktırlar⁵⁴³. Ancak bunun için İPSÖK kararlarının oluşmasında gerekli olan kurucu unsurların ne olduğunun tespit edilmesi önemlidir⁵⁴⁴.

İPSÖK karardan söz edebilmek için ilk koşul, hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahiplerinin bir toplantı yaparak karar almasıdır⁵⁴⁵. İPSÖK, TTK m. 454/3'te belirtilen nisaba uygun olarak toplanmalı ve karar almalıdır⁵⁴⁶. Şirketin İPSÖK toplantısında Bakanlık temsilcisinin bulunması gereken şirketlerden olması halinde, temsilcinin toplantıda hazır olması şarttır⁵⁴⁷. TTK m. 454/3'te bahsi geçen liste, tutanak, tebligat adresi, tescil ve ilan hususları da eksiksiz yapılmalıdır. Ayrıca TTK m. 454/3 uyarınca toplantı sonunda hazırlanacak tutanak, toplantıda pay sahiplerinin gösterdikleri iradelere uygun olarak hazırlanmalıdır⁵⁴⁸. Bahsettiğimiz bu unsurlar İPSÖK'ün karar alabilmesi için gerekli olan kurucu unsurlardır⁵⁴⁹.

Bu kurucu unsurlardan herhangi birinin eksikliği halinde, süre sınırına tabi olmaksızın, ilgili herkes tarafından İPSÖK kararının yokluğunun tespiti mahkmeden

⁵⁴¹ Bilgeç, s. 285.; Akad, s. 67.

⁵⁴² Hasan Pulaşlı/ Ömer Korkut, **Temel Hukuk**, 15. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2015, s. 12.; Kemal Oğuzman/ Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler (C.1)**, C.1, 12. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014, s. 179.; Eren, s. 348.; Kemal Gözler, **Hukukun Temel Kavramları**(Temel Kavramlar), 15. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2017, s. 172.; Kemal Gözler, **Genel Hukuk Bilgisi**(Genel Hukuk), 17. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2017, s. 87.; Bilgeç, s. 297.; Akad, s. 86.; Uysal, s. 218 ve 219.; Bilgili/ Demirkapı, s. 250.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 197 ve 198.

⁵⁴³ Bilgeç, s. 297.; Akad, s. 86.

⁵⁴⁴ Bilgeç, s. 297.; Akad, s. 86.

⁵⁴⁵ Bilgeç, s. 297.; Akad, s. 90.

⁵⁴⁶ Akad, s. 90.; Bilgeç, s. 297.

⁵⁴⁷ Uysal, s. 219.; Bilgeç, s. 297.

⁵⁴⁸ Bilgeç, s. 297.

⁵⁴⁹ Bilgeç, s. 298.

istenebilir⁵⁵⁰. Yokluğun tespiti ilgililer tarafından ileri sürülmemiş olsa dahi, somut olayda hakim bunu re'sen dikkate alacaktır⁵⁵¹. Yokluğu tespit edilen karar; hukuk dünyasında hiç doğmamış olacağından dolayı bu karara dayanılarak yapılan işlemler de hükümsüz olacaktır⁵⁵². Dolayısıyla İPSÖK' ün verdiği ilgili genel kurul kararının onanması veya onanmaması hakkındaki karar da hükümsüz olacaktır. Ancak İPSÖK kararının yoklukla malül olması durumunda genel kurul kararının akıbetinin ne olacağı konusunda TTK'da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanaatimizce çağrıya ilişkin TTK m. 454/2'deki süreler dolmamışsa, İPSÖK yeniden toplantıya çağrılmalı ve yeni bir karar vermeli, eğer süre dolmuşsa ilgili genel kurul kararı onanmış sayılmalıdır.

3.6.2. Butlan

Yasanın öngördüğü kurucu unsurları bulunan bir hukuki işlemin, kamu düzenini ilgilendiren önemde geçerlilik şartlarının bulunmamasına butlan denir⁵⁵³.

TTK m. 447'de "Butlan" başlığı altında, genel kurulun batıl olan kararları "özellikle" denilmek suretiyle örnek olarak sayılmıştır. Buna göre genel kurulun; "*pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, anonim şirketin temek yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan*" kararları batıldır⁵⁵⁴. TTK dışında, TBK m 27 kapsamında; "*kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı ve konusu imkansız*" olan genel kurul kararları da batıldır⁵⁵⁵. İPSÖK kararları da nitelikleri itibari ile birer genel kurul kararı oldukları için, TTK m. 447 ve TBK m. 27 uyarınca genel kurul kararına uygulanan butlan sebepleri, İPSÖK kararları için de geçerlidir.

⁵⁵⁰ Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 530.; Uysal, s. 219.; Bilgeç, s. 299.; "TTK m.454'ün 3. fıkrasında belirtilen karar ve toplantı yeter sayılarına aykırılık haricinde, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararlarının yokluğundan bahsedilemez.", Akad, s. 90.

⁵⁵¹ Bilgeç, s. 299., Oğuzman/Öz, C.2, s. 179.; Bilgili/Demirkapı, s. 250.

⁵⁵² Oğuzman/ Öz, C.2, s. 179.; Bilgeç, s. 299.; Pulaşlı/Korkut, s. 12.; Gözler, **Temel Kavramlar**, s. 172.; Bilgili/ Demirkapı, s. 250.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 198.

⁵⁵³ Selahattin Sulhi Tekinay/Sermet Akman/Haluk Burcuoğlu/Atilla Altop, **Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 7.Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1993, s. 375.; Pulaşlı/ Korkut, s. 12.; Oğuzman/ Öz, **C. 2**, s .179.; Gözler, **Temel Kavramlar**, s. 172 ve 173.; Eren, s. 349 vd.; Bilgeç, s. 300.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 527 ve 528.; Bilgili/ Demirkapı, s. 251.; Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s. 198.

⁵⁵⁴ Uysal, s. 91.; Bilgeç, s. 300.; Çamoğlu(Poroy/ Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 528.

⁵⁵⁵ Bilgeç, s. 300 ve 301.; Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 528.

Öğretideki bir görüşe göre⁵⁵⁶, butlanla batıl olan genel kurul kararları hakkında İPSÖK'ün verdiği onama veya onamama kararlarının da butlanla batıl olacağı kabul görmektedir. Bizde bu görüşe katılmaktayız. Zira hukuken batıl olan bir kararın onaylanması zaten söz konusu olamaz.

İPSÖK kararlarının butlanı ilgili herkes tarafından, herhangi bir süre sınırlamasına tabi olmaksızın mahkemeden istenebilir⁵⁵⁷. Somut olayda; İPSÖK kararının butlanı ileri sürülmemiş olsa dahi, hakim bunu re'sen göz önünde bulunduracaktır⁵⁵⁸. Ayrıca butlan ile malül olan kararlar; baştan itibaren hüküm doğurmazlar ve daha sonra sağlığa kavuşturamazlar⁵⁵⁹.

3.6.3. İptal Edilebilirlik

Geçerli olarak yapılmış bir hukuki işlemin hak sahibi tarafından geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasına iptal denir⁵⁶⁰. Anonim ortaklıklar bakımından İPSÖK kararlarının iptali ise, İPSÖK kararının mahkeme tarafından geriye dönük olarak ortadan kaldırılmasını ifade eder⁵⁶¹.

İPSÖK'ün onamama kararlarına karşı başvurulabilecek hükümsüzlük hallerinden yokluk ve butlan hali özel olarak TTK'da düzenlenmemesine rağmen, TTK m. 454/7 ve 454/8'de İPSÖK kararlarına karşı iptal davası açılabileceği özel olarak düzenlenmiştir. İptal edilebilirlik, kararın geriye dönük olarak kaldırılarak, en baştan itibaren hüküm ifade etmemesidir⁵⁶².

TTK m. 454/7 uyarınca İPSÖK'ün onamama kararına karşı iptal davası açmaya yönetim kurulu yetkilidir. Yönetim kurulu iptal davasını; ilgili genel kurul kararının imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmediği gerekçesiyle sınırlı olmak kaydıyla, şirketin merkezinin bulunduğu Asliye Ticaret Mahkemesinde açabilir. İptal davası; genel kurul kararının onaylanmasına olumsuz oy kullanan pay sahiplerine karşı, İPSÖK'ün onamama kararı tarihinden itibaren 1 aylık süre içerisinde açılabilir. Bu süre hak düşürücü süredir⁵⁶³.

⁵⁵⁶ Akad, s. 92.; Uysal, s. 221.; Bilgeç, s. 301.

⁵⁵⁷ TTK m. 447 gerekçe.; Bilgeç, s. 301 ve 302.; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s.375.

⁵⁵⁸ TTK m. 447 gerekçe.; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s.375.; Bilgeç, s. 302.;Uysal, s. 220.

⁵⁵⁹ TTK m. 447 gerekçe.; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp, s.375.; Bilgeç, s. 302.

⁵⁶⁰ Eren, s. 361.; Gözler, **Temel Kavramlar**, s. 174.

⁵⁶¹ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 531.

⁵⁶² Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), **Ortaklıklar-I**, s. 531.

⁵⁶³ Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 575.; Şener, s. 563.; Pulaşlı, **Şirketler Genel**, s. 554.; Dural, s. 156.; "...iptal davası açma süresinin başlangıcını, İPSÖK'ün onamama kararı verdiği tarihten itibaren başlatmak isabetli olmamıştır. Zira TTK m. 454/3 uyarınca onamama kararını içeren tutanak

İPSÖK'ün onamama kararına karşı açılacak iptal davasının, TTK'da bu kadar sınırlı olarak düzenlenmesi eleştirilmiştir⁵⁶⁴. Öğretide, İPSÖK'ün onamama kararına karşı iptal davası açılmasının TTK m. 454'te özel olarak düzenlenmesi, İPSÖK'ün onama veya onamama kararlarına karşı TTK m. 445 ve 446 uyarınca açılacak iptal davası hakkını ortadan kaldırmayacağı, İPSÖK kararlarının da genel kurul kararı niteliğinde olduğu için esas sözleşmeye veya dürüstlük kurallarına aykırı olabileceği kabul edilerek, TTK m. 445 ve 446 uyarınca genel kurul kararlarına ilişkin iptal davasına konu olabileceği kabul edilmektedir⁵⁶⁵. Bizce de bu görüşe katılmaktayız. Zira TTK m. 445 ve 446 uyarınca genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümlerin İPSÖK kararlarına karşı uygulanmaması, başka bir deyişle İPSÖK kararlarına karşı sadece 454 uyarınca sınırlı bir iptal davası açılması imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecektir.

yönetim kuruluna karar tarihinden itibaren on gün içinde verilecektir. Dolayısıyla yönetim kurulu tutanak kendisine teslim edildiğinde karardan haberdar olacaktır. Bu sebeple bir aylık sürenin, onamama kararını içeren tutanağın yönetim kuruluna teslim edildiği tarihten başlatılması gerektirir.”., Dural, s. 156.

⁵⁶⁴ Eriş, **Pay senetleri-II**, s. 209.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 575.; Bilgeç, s. 311.; Akad, s. 95.; Nomer Ertan, s. 138.; “*TTK m. 454/7 ve 8 düzenlemesi, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararlarının iptal edilebilirliğine ve davanın imtiyazlı pay sahiplerine karşı açılmasına kanuni dayanak sağlamış olmakla beraber, pay sahiplerinin onama kararlarına karşı iptal davası açabilme haklarına yer vermemiş olması ve iptal hakkını sadece ana sözleşme değişikliği kararını onaylamayan imtiyazlı pay sahipleri kurulu kararları için öngörmesi, gereksiz bir kanun boşluğu yaratmıştır.*”, Moroğlu, **Genel Kurul Kararları**, s. 215 ve 216.

⁵⁶⁵ Moroğlu, **Genel Kurul Kararları**, s. 213.; Eriş, **Pay senetleri-II**, s. 209.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), **Ortaklıklar-I**, s. 575.; Bilgeç, s. 311.; Akad, s. 95.; Nomer Ertan, s. 138.

SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 478. maddesinde düzenlenen imtiyazlı paylar; esas sözleşmede belirtilmek suretiyle kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi konularda, adi paylara nazaran üstünlük veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı sağlayan paylardır. İmtiyazlı paylar TTK m. 357'de pay sahipleri eşit şartlarda eşit işleme tabi tutulur denilmek suretiyle düzenlenen eşit işlem ilkesinin istisnasını teşkil etmektedirler. Zira bazı paylara imtiyaz tanınmasıyla, paylar arası eşitliğin bozulacağı aşikârdır.

Anonim ortaklıklarda imtiyazlı paylardan bahsedilebilmesi için dikkat edilmesi gereken bazı ilkeler bulunmaktadır. İmtiyazlı payların esas sözleşme ile düzenlenmesi zorunludur. Başka bir ifadeyle, anonim ortaklıklarda esas sözleşmeyle düzenlenmediği sürece imtiyazlardan bahsetmemiz olanaksızdır. İmtiyazların ilk esas sözleşme ile düzenlenmesi zorunlu değildir. Daha sonradan esas sözleşmenin değiştirilmesi suretiyle de imtiyazlı paylar ihraç edilebilir. İmtiyazların esas sözleşmede sadece isim olarak gösterilmesi yeterli olmayıp, ayrıca tanınacak olan imtiyazların konusunun ve kapsamının da açık olarak esas sözleşmede belirtilmesi gerekmektedir.

İmtiyazlar kural olarak paylara tanınır. Ancak TTK m. 360 ile bu kurala istisna getirilerek, belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan payların imtiyazlı sayılacakları belirtilmiştir. Böylece 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununda düzenlenmeyen ancak öğretide ve Yargıtay kararlarında kabul edilen imtiyazların payların yanında, kişilere de tanınabileceği hususu kanunumuza girmiştir.

Anonim ortaklıklarda kanunun belirlediği hususlara uyulmak suretiyle istenilen konuda imtiyaz tanınabilmesi mümkündür. Ancak bazı hususlarda imtiyaz tanınması kanunen yasaklanmıştır. İmtiyaz tanınmasının mümkün olmadığı hallerden en önemlisi, kamu aleyhine imtiyaz tesis edilememesi durumudur. Şöyle ki; Devlet, il özel idaresi, belediye ve diğer kamu tüzel kişileri, sendikalar, vakıflar, kooperatifler ve bunların üst kuruluşlarının, bir anonim ortaklığın sermayesinin yarısından fazlasına sahip olmaları durumunda artık diğer kişiler lehine imtiyazlı pay ihraç edilemez.

İmtiyazlı payları düzenleyen TTK m. 478'de, kâr payında imtiyaz, tasfiye payında imtiyaz, rüçhan hakkında imtiyaz ve oy hakkında imtiyaz olmak üzere dört adet imtiyaz çeşidi düzenlenmiştir. Ancak bu sayılan imtiyazlı pay çeşitleri tahdidi değildir.

Kanunda sayılan bu dört imtiyaz çeşidinden başka, esas sözleşme ile farklı konularda imtiyazlı payların düzenlenmesi olanaklıdır.

İmtiyazlı paylarla ilgili en önemli hususlardan biri de imtiyazların korunması meselesidir. İmtiyazların korunması bakımından TTK m. 454'te imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu düzenlenmiştir. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, imtiyazlı pay sahiplerinin anonim ortaklıklardaki çoğunluğa karşı korunması ve çoğunluğun alacağı esas sözleşme değişikliği kararları ile imtiyazlı pay sahiplerinin haklarının sınırlandırılması veya ortadan kaldırılmasının önüne geçilmesi amacını taşımaktadır. Başka bir ifadeyle, anonim ortaklıkta imtiyazlı paylar, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu aracılığıyla korunmaktadır. Şöyle ki, genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine, yönetim kuruluna sermayenin artırımı konusunda yetki verilmesine dair kararıyla, yönetim kurulunun sermaye artırımına ilişkin kararının, imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması durumunda, bu kararların uygulanması, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun onama kararına bağlıdır.

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararları, nitelikleri itibariyle genel kurul kararlarına benzemektedir. Bu sebeple imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararlarına, uygun düştüğü ölçüde genel kurul kararlarına uygulanacak hükümler kıyasen uygulanabilir.

İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu sürekli etkin bir kurul değildir. Zira TTK m. 454/1'deki kararların imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte olması durumunda toplanmaktadır. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, TTK m. 454/1' deki kararlar için onama veya onamama kararı dışında başka bir karar veremez.

Bir anonim ortaklıkta ne kadar imtiyazlı pay çeşidi varsa, o kadar da imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu vardır. Bütün imtiyazlı pay sahiplerinin tek bir toplantıda ilgili kararı onamaları veya onamamaları söz konusu değildir. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu, yalnızca hakları ihlal edilen imtiyazlı pay sahipleri tarafından oluşturulur. Hakları ihlal edilmeyen imtiyazlı pay sahiplerinin ilgili kararı onaylamaları söz konusu değildir. İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulu genel itibariyle her ne kadar anonim ortaklığın bir organı gibi görünse de, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu bir organ değildir. Zira anonim ortaklık tüzel kişisini aktif olarak hukuk hayatına katılmasını sağlamadığı gibi, TTK m. 454/1'deki kararların onanması veya onanmaması dışında başka bir karar da verememektedir.

İmtiyazlı pay sahiplerinin onamama kararına karşı, yönetim kurulu veya şartlar sağlandığı takdirde her bir imtiyazlı pay sahibinin şirketin merkezinin bulunduğu

yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesinde iptal davası açılacakları, dar kapsamlı olarak TTK m. 454' te düzenlenmiştir. Ancak kanunda sadece bu imkânın düzenlenmesi, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulu kararlarına karşı diğer hükümsüzlük hallerine başvurma olanaklarını ortadan kaldırılmamaktadır. Yani genel hükümsüzlük hallerinden yokluk, butlan ve iptal edilebilirlik, İPSÖK kararlarına karşı uygulama alanı bulacaktır.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Burak; “Anonim Ortaklıklarda Rüçhan Hakkının Sınırlanması veya Kaldırılması”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 18, S. 1, Ankara 2014, ss. 1-48.
- AKAD, Gül; **İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu**, Vedat Kitapçılık, İstanbul-2013.
- AKBULAK, Yavuz; “Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay Oluşturulması”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 89, S. 6, İstanbul 2015, ss. 111- 121. (İmtiyazlı Pay)
- AKBULAK, Yavuz; “TTK Işığında Anonim Şirketlerde Pay Senetleri”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 1, Ankara 2016, ss. 505-523. (Pay Senetleri)
- AKDAĞ GÜNEY, Necla; Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVIII, S. 3- 4, 2014, ss. 115-135.
- AKIN, İrfan; “Anonim Şirketlerde Esas Sermaye Artırımında Pay Sahiplerinin Hakları”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 106, Ankara 2013, ss. 11-39.
- AKKALE, Rüveyda Gülmisal; “Kayıtlı Sermaye Yapısı Hakkında Genel Bilgi ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Halka Açık Olmayan Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermayenin Artırım Usulü”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 17, S. 1- 2, Ankara 2013, ss. 21-44.
- AL KILIÇ, Şengül; **Anonim Şirketlerde Tasfiyeden Dönme**, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- ALTAŞ, Soner; “Anonim Şirketlerin Pay Senedi Bastırma Yükümlülüğü”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 133, İstanbul 2014, ss. 105-118. (Pay Senedi)
- ALTAŞ, Soner; “TTK’nın Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltılması İçin Öngördüğü Temel Yenilikler ve Değişiklikler”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 115, Ankara 2013, ss. 171-180. (Sermaye Azaltılması)
- ALTAŞ, Soner; “Yeni TTK’ ya Göre Anonim Şirketlerce Pay Senedi/ İlmühaber Çıkarılması ve Pay Senetlerinin Devri”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 7, S. 72, Ankara 2012, ss. 29-33. (Yeni TTK)
- ALTAŞ, Soner; “Yeni TTK’ya Göre İmtiyazlı Paylar ve İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 8, S. 83, Ankara 2013, ss. 71-79. (İmtiyazlı Paylar)
- ANSAY, Tuğrul/ YONGALIK, Aynur; **Şirketler Hukuku Bilgisi**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2009.

- ANSAY, Tuğrul; “Anonim Ortaklıklar ve Mahkeme Uygulaması”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 27, S. 1, Ankara 1970, ss. 119-138. (Mahkeme Uygulaması)
- ANSAY, Tuğrul; **Anonim Şirketler Hukuku**, 6. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1982.
- ARABACI, Özlem/SÖNMEZ, Feriştah; “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunundaki Anonim ve Limited Şirketlerin Tasfiyesine İlişkin Düzenlemeler”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 124, İstanbul- 2014, ss. 41-68.
- ARKAN, Sabih; **Ticari İşletme Hukuku**, 20. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2016.
- ARSLAN, İbrahim; **Şirketler Hukuku Bilgisi**, 3. Baskı, Mimoza Yayınevi, Konya 1998.
- ARSLANLI, Halil, **Anonim Şirketler IV- V**, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1961. (AŞ. IV- V)
- ARSLANLI, Halil; “Anonim Şirkette Pay ve Pay Sahipliği”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, C. 23, S. 3- 4, İstanbul 1958, ss. 248-290. (Pay)
- AYAN, Mehmet; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ekim 2016.
- AYDIN, Fazıl; **En Son Değişiklikler İle Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler**, Bilge Yayınevi, Ankara 2013.
- AYTAÇ, Zühtü; “Halka Açık Anonim Ortaklıklarda Kâr Dağıtımı”, **Sermaye Piyasası Kurulu 15. Yıl Sempozyumu**, Ankara 1998, ss. 35-94.
- BAHAR, Yakım; “Anonim Şirketlerin Gelişimi ve Temsili”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 3, Ankara 1970, ss. 413-418.
- BAHTİYAR, Mehmet; “Anonim Ortaklıkta Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Onay Yetkisi ve Kayıtlı Sermaye Sistemi”(Ayrıcalıklı Pay), **Makaleler-I**, İstanbul 2008, ss. 171- 189.
- BAHTİYAR, Mehmet; “Anonim Ortaklıkta Sermaye Artırımının Tescili ve Tescilin İşlevi, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 18, S. 4, Ankara 1996, ss. 11- 31. (Tescilin İşlevi)
- BAHTİYAR, Mehmet; **Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı**, Beta Yayınevi, İstanbul 1996. (Kayıtlı Sermaye)
- BAHTİYAR, Mehmet; **Ortaklıklar Hukuku**, 12. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2017. (Ortaklıklar Hukuku)

- BAŞARAN, Şakir/ AYDIN, Fazıl; **Anonim Şirketler**, Yargı Yayınevi, Ankara 2012.
- BİLGE, Mehmet Emin; “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. III, S. 1, İstanbul 1999, ss. 273-263.
- BİLGEÇ, Hakan; **Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz**, Turhan Yayınevi, Ankara 2017.
- BİLGİLİ, Fatih/ DEMİRKAPI, Ertan; **Şirketler Hukuku Dersleri**, 5. Basım, Dora Yayınevi, Bursa 2017.
- BOSTANCIOĞLU, Metin; “Anonim Şirketlerde Hisse Senetleri ve İmtiyazların Korunması”, **25- 26 Mart Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu V**, Ankara-1988, ss. 5-27.
- CANOĞLU, Mehmet Ali; “Hisse Senetleri”, **Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi**, İstanbul 2006, ss. 1-10.
- CANSEL, Erol/ÖZEL, Çağlar; **Hukuk Başlangıcı**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2009.
- ÇALAL, Salih; “Anonim Şirketlerde Üstün Pay Sahipliği Kuralına Ayrıntılı Bir Bakış”, **Mali Çözüm Dergisi**, İstanbul 2017, S. 141, ss. 161- 174.
- ÇAMOĞLU, Ersin, “6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsili”, **[Electronic Version] Elektronik Nehir Dergi Halil Arslanlı Bilim Arşivi**, <http://arslanlibilimarsivi.com/sites/default/files/makale/Ersin%20Camoglu-AnonimOrtaklikYonetimKurulundaBelirli%20Gruplarin%20Temsili.pdf>, s. 1, e.t.: 11.09.2017.
- ÇELİK, Aytekin; **Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- ÇEVİK, Orhan; **Anonim Şirketler** Seçkin Yayıncılık, Ankara 1975. (Birinci Kitap)
- DEDEAĞAÇ, Ender /SAPAN, Oğuzhan; **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu**, Koza Matbaacılık, Ankara 2013.
- DEDEAĞAÇ, Ender; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1. Kitabına İlişkin Görüşlerim**, Koza Yayıncılık, Ankara 2012.
- DOĞAN, Derya; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, S. 2, Ankara 2010, ss. 385-436.

- DOMANIÇ, Hayrı; **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2. Baskı, Eğitim Yayınları, İstanbul-1975. (Kıymetli Evrak)
- DOMANIÇ, Hayri; **Anonim Şirketler**, Eğitim Yayınları, İstanbul 1978.
- DÖNMEZ, Murat; **Anonim ve Limited Şirketlerde Hisse Haczi ve Paraya Çevrilmesi**, 2. Bası, İstanbul 2006.
- DURAL, Ali; “İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Saygı Sempozyumu**, S. 2, İstanbul 2013, ss. 139-157.
- DURAL, Mustafa I/SARI, Suat, **Türk Özel Hukuku**, C. 1, 11. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016. (C.1)
- DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan; **Kişiler Hukuku**, C.2, 16. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2015.
- EMİNOĞLU, Cafer; Anonim Şirket Pay Sahipleri Açısından “Eşit Şartlarda Eşit İşlem İlkesi”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, S. 1, 2015, ss. 79-88.
- EPÇELİ, Sevgi; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Yeni Pay Alma Hakkı İle İlgili Olarak Getirdiği Düzenleme, Eleştiriler ve Öneriler”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 84, S. 6, İstanbul 2010, ss. 3549- 3625.
- ERDEM, Ercüment Halil; "Pay Senetleri ile Değiştirilebilir Tahviller", **Dokuz Eylül Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Kudret Ayiter Armağanı**, C. 3, S. 1- 4, Ankara 1987, ss. 703-739.
- ERDEM, Nuri; 6102 Sayılı “Yeni TTK.’ya Göre Anonim Ortaklık Pay Sahiplerinin “Müktesep’ (Kazanılmış) Hakları”, **Ragesta Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 2, S. 1, İstanbul 2012, ss. 29-44.
- EREM, Turgut; “Anonim Şirketlerde Kâr Tevzii Dolayısıyla Pratikte Karşılaşılan Bazı Meseleler”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 5, S. 2, Ankara 1969, ss. 179-194.
- EREM, Turgut; **Anonim Şirketler Hukuku**, 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Matbaası, İstanbul 1969. (Anonim Şirketler)
- EREN, Fikret; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 22. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017.
- ERİŞ, Gönen; “Ayrıcalıklı Pay Senetleri (I)” **Yargıtay Dergisi**, C. 5, S. 4, Ankara-1979, ss. 915-925. (Pay Senetleri- I)
- ERİŞ, Gönen; “Ayrıcalıklı Pay Senetleri (II)”, **Yargıtay Dergisi**, C. 6, S. 1- 2, Ankara 1980, ss. 196- 217). (Pay Senetleri-II)

- ERİŞ, Gönen; **Açıklamalı- İctihatlı Türk Ticaret Kanunu Ticari İşletme ve Şirketler**, C.1,Seçkin Yayınevi, Ankara 1987. (Türk Ticaret Kanunu)
- ERİŞ, GÖNEN; **Anonim Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 1995. (Anonim Şirketler)
- EROĞLU, Ender Canan, “Türk Ticaret Kanunu ve Tasarı Açısından Anonim Şirketlerde Hisse Senetlerinin Devri”, **Basılmamış Yüksek Lisans Tezi**, Başkent Üniversitesi Özel Hukuk Bölümü, Ankara- 2007.
- ERTAN NOMER, Füsün; “İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun Getirdiği Yenilikler”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 117-118, İstanbul 2014, ss. 133-144.
- ESEN, Ahmet; **Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Şirketleri**, 2. Baskı, Maliye Postası, Ankara 2014.
- GÖZLER, Kemal; **Genel Hukuk** Bilgisi, 17. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2017. (Genel Hukuk)
- GÖZLER, Kemal; **Hukukun Temel Kavramları**, 15. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa 2017. (Temel Kavramlar)
- GÜNEL, Onur Kerem; **Özel Kategori Paylar**, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, Ankara 1997.
- GÜNEL, Ozan Niyazi; “İmtiyazlı Hisse Senetleri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, **Başkent Üniversitesi Özel Hukuk Bölümü**, Ankara 2009.
- HATEMİ, Hüseyin; **Medeni Hukuk’a Giriş**, 7. Bası, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013. (Medeni)
- İMREGÜN, Oğuz; “Anonim Ortaklıklarda Kurucu Senetleri”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası– Doğumunun 100. Yılında Atatürk’e Armağan**, C. 45, S. 1- 4, İstanbul 1979 1981, ss. 477- 491. (Kurucu Senetler)
- İMREGÜN, Oğuz; “Anonim Ortaklıklarda Özel Kategori “İmtiyazlı” Paylar Kurulları” **Yaşar Karayalçın’a 65. Yaş Armağanı**, Ankara 1988, ss. 185-201. (İmtiyazlı Paylar)
- İMREGÜN, Oğuz; “Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Kâr Payı(Temettü) Hakkı”, **Prof. Dr. Ömer Teoman’ a 55. Yaş Günü Armağanı**, C. 1, İstanbul 2002, ss. 413- 434. (Kâr Payı Hakkı)
- İMREGÜN, Oğuz; **Anonim Ortaklıklar**, 4. Baskı, Gün Matbaası, İstanbul 1989. (Ortaklıklar)

- İMREGÜN, Oğuz; **Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri**(Menfaat İhtilafları), İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1962.
- İMREGÜN, Oğuz; **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul 1969.(Kara Ticareti)
- İNAN, Ali Naim /YÜCEL, Özge; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.
- KARA, İlknur; “İmtiyazlı Pay Kavramı ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde İmtiyazlı Paylar”, **Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.3, Eskişehir 2016, ss. 225-245.
- KARASU, Rauf; “Anonim Şirket Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı”, **Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi**, C. 2, S. 1, Ankara 2016, ss. 31- 40. (Yönetim Kurulunda Belirli Grupların Temsil Edilme Hakkı)
- KARAYALÇIN Yaşar; “ Para Değerindeki Değişmeler- Yabancı Sermaye ve Anonim Şirketlerde Pay”, **Ankara üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları Prof. Dr. Mahmut Koloğlu’ ya 70 inci Yaş Armağanı**, No: 3697, Ankara, ss. 493- 545.
- KARAYALÇIN, Yaşar; **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI**, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Ankara 1989.
- KARAYALÇIN; “Yaşar Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 8, S. 2, Ankara 1975, ss. 1- 29.
- KAYAR, İsmail Kayar; **Ticari İşletme Hukuku**, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012
- KAYIHAN, Şaban; **Şirketler Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- KENDİGELEN, Abuzer/ÇONKAR, Mustafa Halil; “Zamanaşımına Uğrayan Kâr Payı Alacağı Hakkında Özel Düzenleme”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası Ersin Çamoğlu’ na Armağan**, C. 71, S. 2, İstanbul 2013, ss. 205-224.
- KENDİGELEN, Abuzer; “Anonim Şirketlerde Çıplak Payların Haczi”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 62, S. 1- 2, İstanbul 2004, ss. 381-402. (Çıplak Payların Haczi)
- KENDİGELEN, Abuzer; **Anonim Ortaklıklarda Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz**, Vedat Kitabevi, İstanbul 1999. (Yönetime Katılma)
- KINACIOĞLU, Naci; **Kıymetli Evrak Hukuku**, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, Ankara 1982.

- KIRCA, İsmail/ HAYAL ŞEHİRALİ, Feyzan/MANAVGAT, Çağlar, **Anonim Şirketler Hukuku**, C. 2, Banka ve Ticaret Enstitüsü, Ankara 2013. (C.2)
- KIRCA, İsmail/ HAYAL ŞEHİRALİ, Feyzan/MANAVGAT, Çağlar; **Anonim Şirketler Hukuku**, C. 1, Banka ve Ticaret Enstitüsü, Ankara 2013. (C.1)
- KIRCA, İsmail; “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirket Yönetim Kurulu-Başlıca Yenilikler”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVI, S. 3- 4, Erzincan 2012, ss. 121-137.
- KIRCA, İsmail; “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyesinin İbra Oylamasında Temsilci Sıfatıyla Oy Kullanıp Kullanamayacağı Sorunu”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 53, S. 1, Ankara 2004, ss. 65-76.
- KUMKALE, Rüknettin; **Anonim Şirketler**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.
- MANAVGAT, Çağlar; “Sermaye Piyasası Kanunu’nun 10/A Maddesi Hükmüne Göre Kaydi Sistemin Esasları”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 50, S. 2, Ankara 2001, ss. 159-191.
- MEMİŞ, Tekin; “Grup İmtiyazının Kabul Edildiği Bankalarda Grup İçindeki Bütün Paylar Nitelikli Pay Sayılı Mı?”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Hakan PEKCANITEZ’e Armağan**, C.16, S. 204, İzmir 2015, ss. 3105-3121.
- MORAY, Serbay; “Anonim Şirketlerde Kayıtlı Sermaye Sisteminde Öne Çıkan Hususlar”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 127, İstanbul 2015, ss. 114-115.
- MOROĞLU, Erdoğan, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2016. (Değerlendirme ve Öneriler)
- MOROĞLU, Erdoğan/KENDİGELEN, Abuzer; **İçtihatlı- Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 10. Bası, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2014.
- MOROĞLU, Erdoğan; **Anonim Ortaklıklarda Sermaye Artırımı**, 3. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2015. (Sermaye Artırımı)
- MOROĞLU, Erdoğan; **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 8. Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2017. (Genel Kurul Kararları)
- MOROĞLU, Erdoğan; **Özellikle Anonim ve Limited Ortaklıklarda Oy Sözleşmeleri**, Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, İstanbul 1978. (Oy Sözleşmeleri)

- NARBAY, Şafak; “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVI, S. 3- 4, Erzincan 2012, ss. 201-251.
- OĞUZMAN, Kemal/ÖZ, Turgut; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 11. Baskı, Vedat Kitapçılık, C. 2, İstanbul 2014. (C.2)
- OĞUZMAN, M. Kemal /SELİÇİ, Özer/OKTAY, Saibe; **Kişiler Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul 2002.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ ÖZ, Turgut; **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, C.1, 12. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014. (C.1)
- OĞUZMAN, M. Kemal/BARLAS, Nami; **Medeni Hukuk**, 20. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2014.
- ORUÇ, Murat; “Türk Ticaret Kanunu Tasarı’sına Göre Anonim Ortaklıkta İmtiyazların Korunması”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 26, S. 4, Ankara 2010, ss. 169-203.
- ÖZATLAN, Yurdal; **Anonim Şirket Birleşmelerinde Ortaklık Paylarının ve Ortaklık Haklarının İncelenmesi**, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2014.
- ÖZDAMAR, Mehmet; “6102 Sayılı (Yeni) Türk Ticaret Kanununa Göre Ticaret Sicili”, **Regesta Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 2, S. 2, 2012, ss. 47-59.
- ÖZKAN YATAĞAN, Çiğdem; **Anonim Şirketlerde Altın Paylar**, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2016.
- ÖZSUNGUR, Fahri; “Rüçhan Hakkının Kullanılması ve Sermaye Artırımında Pay Taahhütlerinin Kısmen Yerine Getirilmesi Sorunu”, **Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 4, S. 2, Ankara 2014, ss. 145-164. (Rüçhan Hakkı)
- ÖZSUNGUR, Fahri; “Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 22, S. 2, Konya 2014, ss. 131-155. (İlanın Etkileri)
- ÖZSUNGUR, Fahri; “Ticaret Siciline Tescilin Evreleri ve Türleri”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C: 16, S: 1, 2014, ss. 269-293. (Tescilin Evreleri)
- ÖZTAN Fırat; **Kıymetli Evrak Hukuku**, 2. Bası, Turhan Yayınevi, Ankara 1997.
- PASLI, Ali; “Anonim Ortaklık Genel Kurulunda “Oy”un Hukuki Niteliği”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 67, S. 1- 2, İstanbul 2009, ss. 167-182.

- POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar Hukuku I** , Vedat Kitapçılık, 13. Bası, İstanbul 2014. (Ortaklıklar I)
- POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar Hukuku**, 2. Bası, C. 1, Filiz Kitabevi, İstanbul 1975. (Ortaklıklar 1975)
- POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal/ ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 11. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009. (Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku)
- POROY, Reha/ TEKİNALP, Ünal; **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları 5941 Sayılı Çek Kanunu Yorumu ile**, 20. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2010. (Kıymetli Evrak)
- POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar Hukuku II**, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2017. (Ortaklıklar II)
- POROY, Reha; **Kıymetli Evrak Hukuku Esasları**, 11. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul-1981.
- PULAŞLI, Hasan /KORKUT, Ömer; **Temel Hukuk**, 15. Baskı, Karahan Kitabevi, Adana 2015.
- PULAŞLI, Hasan; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Oy Hakkındaki İmtiyazın Sınırı ve Etkisiz Olduğu Haller”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 24, S. 3, Ankara 2008, ss. 19- 32. (İmtiyazın Sınırı)
- PULAŞLI, Hasan; “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirkette İmtiyazlı Paylar”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, Kayseri 2013, ss. 1- 12. (İmtiyazlı Paylar)
- PULAŞLI, Hasan; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, İstanbul 2012. (Yeni Şirketler Hukuku)
- PULAŞLI, Hasan; **Kıymetli Evrak Hukukunun Esasları**, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2012. (Kıymetli Evrak)
- PULAŞLI, Hasan; **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016. (Şirketler Genel)
- REİSOĞLU, Seza; “**6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirketlerle İlgili Başlıca Yeni ve Farklı Düzenlemeleri**”, 22 Ekim 2011, Abant.
- SARAÇ, Tahir; “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Tarafından El Konulan Şirketlerde Tek Kişi İle Yapılan Genel Kurul Toplantılarının Geçerliliği Sorunu”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.57, s. 2, Ankara 2008, ss. 161-192.

- SERT CANPOLAT, Selin; “Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 74, Ankara 2008, ss. 158-189.
- ŞENER, Oruç Hami; **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, 3. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017. (Ortaklıklar Hukuku)
- ŞENER, Oruç Hami; **Ticari İşletme Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016. (Ticari İşletme)
- ŞENGİR, Turgut; “Anonim Ortaklıklarda Kâr Payı Hakkı”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 7, S. 1, Ankara 1973, ss. 77-86.
- ŞENGÜR, Evren Dilek; “Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Sermaye ile İlgili Getirilen Yenilikler”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 103, İstanbul 2011, ss. 97-120.
- TANRIVERDİ, Alper; “Sermayenin Azaltılmasına İlişkin Güncel Sorunlar”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 116, Ankara 2015, ss. 305-314.
- TAŞDELEN, Nihat; “Anonim Ortaklıkta Rüçhan Hakkı”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S. 5, Diyarbakır 1992, ss. 235-251.
- TDK Türkçe Sözlük**, 6. Baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara- 1974.
- TEKİL Fahiman; **Kıymetli Evrak Hukuku**, Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi, İstanbul 1980. (Kıymetli)
- TEKİL, Fahiman; **Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul Yayınevi, İstanbul 1993. (A.Ş)
- TEKİL, Fahiman; **Şirketler Hukuku**, C. 2, İstanbul Yayınevi, İstanbul 1976. (Şirketler)
- TEKİNALP, Ünal; “İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Toplantısının Onaylama Kararı”, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. 22, S. 12, Ankara, ss. 509-513. (Özel Toplantı)
- TEKİNALP, Ünal; **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, 4. Bası, İstanbul 2015. (Yeni Hukuk)
- TEKİNALP, Ünal; **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI**, Ankara 1989. (Sempozyum)
- TEKİNAY, Selahattin Sulhi/ AKMAN, Sermet/ BURCUOĞLU, Haluk/ALTOP, Atilla; **Tekinay Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 7.Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1993.
- TEOMAN, Ömer; “Anonim Ortaklıklar Hukukunda Payın Birim(İtibari= Nominal) Değerinin Oy Hakkının Saptanılmasındaki İşlevi ve Türk Sistemi”, **Tüm Makalelerim Cilt I- II**, 1. Bası, Ankara 2012. (Oy Hakkı)

- TEOMAN, Ömer; “Bir Anonim Ortaklıkta Payların Tümüne Yasada Öngörülenden Daha Fazla Hak Tanınması Ayrıcalık Anlamına Gelir Mi?” , **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 18, S. 3, Ankara 1996, ss. 1-6. (Ayrıcalık)
- TEOMAN, Ömer; “Kayıtlı Sermaye Sistemini Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Tavan Tutarının Yükseltilmesini veya Çıkarılmış Sermayenin Artırılmasını Onaylamalarının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu”, **Tüm Makalelerim Cilt 1- 2**, 2. Bası, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2012, ss. 997- 1005. (Kayıtlı Sermaye Sistemi)
- TEOMAN, Ömer; “Kayıtlı Sermaye Sisteminin Kabul Eden Anonim Ortaklıklarda Ayrıcalıklı Pay Sahiplerinin Tavan Tutarının Yükseltilmesini veya Çıkarılmış Sermayenin Artırılmasını Onaylamalarının Zorunlu Olup Olmadığı Sorunu”, **Makalelerim Cilt I- II**, 1. Bası, Ankara- 2012, ss. 997-1005. (Kayıtlı Sermaye)
- TEOMAN, Ömer; “Ticaret Hukukunun Güncel Sorunları V- Yönetim Kuruluna Aday Gösterme Ayrıcalığına Sahip Bir Grubun Yapacağı Özel Toplantıda Uygulanacak Yetersayılar”, **Tüm Makalelerim 1997- 2001** (Özel Toplantı), C. I- II, Oniki Levha Yayıncılık, İstanbul 2012, ss. 2007-1014. (Özel Toplantı)
- TEOMAN, Ömer; “Yeni Türk Ticaret Kanunu’ nun Anonim Ortaklık Hisse Senetlerinin Bastırılmasına İlişkin Düzenlemesi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 29, S. 2, Ankara 2013, ss. 5-15. (Hisse Senetleri)
- TEOMAN, Ömer; **Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Oy Hakkından Yoksunluğu**, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1983. (Oy Hakkından Yoksunluk)
- TEPELİ, Hasan; “Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Birikimli Oy Kullanma Yöntemi”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 117, İstanbul 2013, ss. 117-138.
- TOPAL, Önder; “Senede Bağlanmamış Anonim Şirket Payının Haczi”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 64, S. 4, Ankara 2016, ss. 2977-3016.
- TURAN, Gamze; “Anonim Şirketlerde Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz”, **Ankara Barosu Dergisi**, Y. 65, S. 4, 2007, ss. 125- 138.
- TURANBOY, Asuman; “Anonim Şirketlerde Temsilci Aracılığıyla Oy Kullanma ve Hissedarlara Çağrı Yoluyla Oyda Vekalet”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 45, S. 1, Ankara 1996, ss. 427-438.
- Türk Hukuk Lugatı**, 3. Baskı, Başbakanlık Basımevi, Ankara- 1991.

- TÜRK, Ahmet; **Anonim Ortaklığın Kendi Paylarını Edinmesi**, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- ULUSOY, Erol/FALCIOĞLU, Mete Özgür; **Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili**, 1.Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2014.
- USLUEL GÜRBÜZ, Aslı; **Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Alma Hakkı**, Bankacılık ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2016.
- UYAR, Talih; “Anonim Ve Limited Şirketlerde; “Şirketten” Ve/Veya “Şirket Ortağından Alacaklı Olan Üçüncü Kişilerin “Şirketi” Ve/Veya “Şirket Ortağını” Takip Hakkının Kapsamı”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 89, S. 6, İstanbul 2015, ss. 66-83.
- UYVAL, Esra; **Anonim Ortaklıklarda İmtiyazlı Paylar**, 1, Baskı, Oniki Levha Yayınları, İstanbul 2016.
- UYVAL, Levent; “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu-I”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 80, Ankara 2009, ss. 315- 365.
- ÜÇİŞİK, Güzin/ ÇELİK, Aydın; **Anonim Ortaklıklar Hukuku**, C. 1, Adalet Yayınevi, Ankara 2013. (C.1)
- ÜNLÜ, Ufuk; “Anonim Şirketlerde Pay Senedi Kavramının İncelenmesi”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 133, Ankara 2016, ss. 147-153.
- ÜNLÜ, Ufuk; “Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Tasfiye Sürecine Giren Şirketlerin Kurumlar Vergisi Açısından Değerlendirilmesi”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 125, İstanbul 2014, ss. 163-172.
- YASAMAN, Hamdi, **Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler Mütalâalar Bilirkişi Raporları**, C.2, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013. (C.2)
- YASAMAN, Hamdi; “Şirketlerin Birleşme ve Bölünmeleri”, **Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan**, C. 1, İstanbul 2003, ss. 695-712. (Birleşme ve Bölünme)
- YASAMAN, Hamdi; **Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku ile İlgili Makaleler Mütalâalar Bilirkişi Raporları**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2006. (2006)
- YAVUZ, Mustafa; “Son Düzenlemeler Işığında Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay ve Pay Senetleri”, **Mali Çözüm Dergisi**, S. 132, İstanbul 2015, ss. 63- 71.

- YELBAŞI, Cengiz; **Ansiklopedik Hukuk Sözlüğü**, Sim Matbaacılık, Ankara 2014.
- YILDIZ, Şükrü; “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununda Rüçhan Hakkı Konusunda Getirilen Değişiklikler”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 18, S. 2 (Özel Sayı), İstanbul 2012, ss. 809-818. (Özel Sayı)
- YILDIZ, Şükrü; **Anonim Ortaklıkta Yeni Pay Alma Hakkı**, Beta Yayınevi, İstanbul 1996. (Yeni Pay).
- YILMAZ, Selen; “TTK’da Anonim Şirketlerde Sermaye Artırımına İlişkin Genel Hükümler ve Kayıtlı Sermaye Sisteminde Dış Kaynaklardan Sermaye Artırımı”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1, Kayseri 2013, ss. 187-234.

VERİ TABANLARI VE İNTERNET SİTELERİ

www.kazanci.com

www.tdk.gov.tr

www.jurix.com.tr

www.corpus.com.tr

www.lexpera.com.tr

www.yargitay.gov.tr

EKLER

EK-1: Etik Kurulu Onay Belgesi